

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

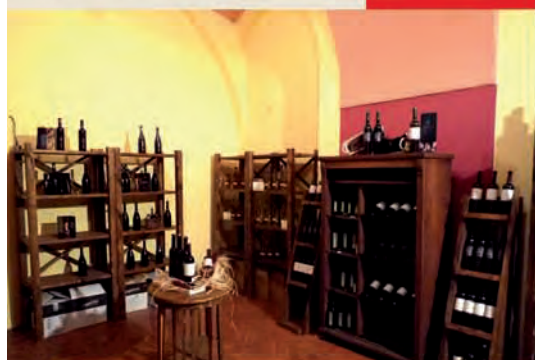
ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
453

Subotica, 25. studenoga 2011. Cijena 50 dinara

ŠOKAČKO VEČE U SONTI

ISTARSKA KONOBA
U PETROVARADINU

VUKOVAR - PUT
SJEĆANJA I SVJETLOSTI

ETNOLOŠKA STUDIJA
O IDENTITETU

INTERVJU
IVANA DULIĆ-MARKOVIĆ

HKC »BUNJEVAČKO KOLO«
ZAKAŠNJELA
SKUPŠTINA,
NAGOMILANI
DUGOVI

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

KREDIT ZA REFINANCIRANJE

PROFITIRAJ

EKS = 15,01% godišnje

NKS = referentna kamatna stopa
NBS+5,00% godišnje

15,00% godišnje
na dan 11.11.2011. godine

REFINANCIRAJ
I UŠTEDI

PODVUCI
CRTU

*za zahtjeve podnijete do 30.11.2011. godine

infotelefon
021 488 4433
www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

SGINTERNET

KAKO ODOLJETI?

24000 SUBOTICA, KARADORĐEV PUT 2 TEL: 024 555-465

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIJA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

J. D.

VOJISLAV
SELKE LJ

RAKO ZE
ERANILO
DOSTOJANSVO

11/23/2011 2:31:28 PM

POTPISIVANJE UGOVORA U HNV-U

Udruge dobile novac za projekte

U Hrvatskom su nacionalnom vijeću u utorak potpisani ugovori s predstavnicima udruga kulture koje su dobile sredstva na drugom ovogodišnjem natječaju Vijeća u iznosu od milijun dinara. Sredstva s natječaja dobilo je 39 udruga, a potpisivanju ugovora nazočili su mahom predstavnici udruga iz Subotice i okolice.

HNV ovim potezom nastoji pomoći odvijanje djelatnosti udruga zbog nedostatka novca, kaže predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Darko Sarić Lukendić*.

»Svakako da ta sredstva nisu dovoljna, a mi ćemo se potruditi i u idućem razdoblju osigurati dodatna sredstva za ovu namjenu. Dio sredstava udruge ostvaruju preko natječaja koje raspisuju druge instance – republika, pokrajina i lokalne samouprave. Na ovaj način, zajedničkim sažimanjem, moguće je realizirati više projekata. Nadam se da smo u tome i uspjeli«, izjavio je Sarić Lukendić. Lukendić je ovom prigodom najavio radni sastanak udruga koji će biti održan u iduću subotu, 3. prosinca. Teme sastanka bit će: utvrđivanje kalendara manifestacija, poboljšanje medijske prezentacije udruga, te dogovor o kriterijima za raspodjelu natječajnih sredstava. Inače, rezultati drugog ovogodišnjeg natječaja za kulturne udruge mogu se naći na službenim mrežnim stranicama Hrvatskog nacionalnog vijeća www.hnv.org.rs

STRANKE MANJINSKIH ZAJEDNICA TRAŽE DA SE BROJ POTPISA ZA NJIHOVO SUDJELOVANJE NA IZBORIMA S 10.000 SMANJI NA 1.000

Žalba će biti upućena Ustavnom sudu

Predstavnici stranaka nacionalnih manjina u subotu će, 26. studenoga, Ustavnom sudu Srbije podnijeti inicijativu da se broj potpisa građana nužnih za sudjelovanje na sljedećim parlamentarnim izborima sa sadašnjih 10.000 smanji na 1.000, saznaje Danas.

Nenad Stević, predsjednik Crnogorske partije, ističe za Danas da je odredba Zakona o narodnim zastupnicima, prema kojoj sve stranke, bile većinske ili manjinske, moraju imati 10.000 potpisa ako žele izaći na izbore, u koliziji sa Zakonom o političkim parti-

jama, gdje se manjinskim strankama omogućava da za registraciju prikupe tisuću potpisa.

Kako navodi, ako se situacija ne promijeni, veliki broj manjinskih partija neće biti u mogućnosti osnovati svoje izborne liste. »Ovo nema nikakvog smisla. Dozvoljava se postojanje stranaka nacionalnih manjina, ali ne i izlazak na izbore i realizacija partijskih programa«, smatra Stević.

Također, predstavnici manjinskih stranaka uskoro bi mogli zatražiti i drugačije reguliranje odredbe iz Zakona o financiranju političkih aktivnosti, prema kojoj sve političke partije moraju dati jamstvo za izlazak na izbore. *Jan Paul*, predsjednik Slovačke stranke, ističe za Danas da partije nacionalnih manjina nemaju svoj kapital, jer nisu dovoljno velike i jake, osim Saveza vojvođanskih Mađara.

Kada je riječ o koalicijama za predstojeće parlamentarne izbore, Paul kaže da su razgovori manjinskih stranaka u tijeku, i na lokalnom i na republičkom nivou. Naš sugovornik ukazuje na to da će u narednom periodu predstavnici ovih partija tražiti potporu narodnih zastupnika oko toga da nacionalne manjine imaju povlašten položaj, odnosno da im poslanička mjesta u parlamentu Srbije budu zajamčena.

Nenad Stević ukazuje da će na okruglom stolu, koji će biti održan iduće subote, osim o podnošenju inicijative Ustavnome sudu, biti riječi i o modalitetima suradnje na parlamentarnim izborima. »Vidjet ćemo koje će sve stranke biti nazočne na debati, ali, u svakom slučaju, mi smo u stalnoj komunikaciji s gotovo svim predstavnicima manjinskih partija. Što se tiče Crnogorske partije, sigurno izlazimo na izbore, i to najvjerojatnije u koaliciji s drugim strankama nacionalnih manjina«, ističe Stević.

Podsjetimo, krajem listopada dvanaest partija iz deset nacionalnih zajednica potpisale su sporazum o suradnji u kojem se navodi da će »koordinacija i komunikacija među sudionicima konferencije biti pojačana, uz održavanja zajedničkih sastanaka po pitanju iznalaženja načina i metoda rješavanja problema, kao i o mogućoj političkoj suradnji na predstojećim izborima«.

Sporazum su usvojile Rusinska demokratska stranka, Savez bačkih Bunjevaca, Demokratska partija Makedonaca, Demokratski savez Bugara, Stranka vojvođanskih Slovaka, Demokratska zajednica Hrvata, Slovačka stranka, Romska partija, Građanski savez Mađara, Bošnjačka demokratska zajednica, Savez vojvođanskih Mađara i Crnogorska partija.

Esad Džudžević, narodni zastupnik Bošnjačke liste za europski Sandžak, nedavno je izjavio za Danas da je ideja o zajedničkom nastupu manjina na izborima »pozitivna priča«. »Podržao bih takvu vrstu interesnog grupiranja, jer bi rješavanje manjinskih problema bilo efikasnije«, naveo je Džudžević.

ŽIVOT NACIONALNIH MANJINA U SRBIJI

Manjinska prava zakonom omogućena, ali zakon se ne provodi

Okrugli stol čija je tema bila »Život nacionalnih manjina u Srbiji« održan je prošloga tjedna u prostorijama Mađarskog nacionalnog vijeća, prenosi portal Hrvatskog nacionalnog vijeća. Tom su prigodom sudionici, predsjednici nacionalnih vijeća sa sjedištem u Subotici, kao i drugi relevantni čimbenici, konstatirali da se prava nacionalnih manjina u Srbiji ostvaruju većinom deklarativno. Dr.sc. *Slaven Bačić*, predsjednik HNV-a, podsjetio je na proble-

me s obećanjima koja daju državna tijela hrvatskoj zajednici, ali se ona za deset godina još nisu ispunila, iako se tvrdi suprotno. Domaćin skupa je bio predsjednik MNT-a dr.sc. *Tamás Korhecz*. On je istaknuo da se od usvajanja Zakona o nacionalnim manjinama promijenilo samo toliko da državne strukture u Srbiji uglavnom znaju da nacionalna vijeća postoje, ali ne i koja je njihova uloga. Država se uz to ponaša kao da je jednonacionalna, dodao je. Cilj skupa je da se razgovorima dođe do rješenja kojima bi se postojeći Zakon doradio i upotpunio.

Skup su organizirali Forum za etničke odnose, na čelu s dr.sc. *Dušanom Janjićem*, u suradnji s misijom OEES-a u Srbiji.

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

»Izravno« sa Željkom Kuprešakom

Veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu mr. *Željko Kuprešak* dao je polusatni intervju za emisiju »Izravno«,

koja će biti emitirana u stalnom terminu, nedjeljom od 16 sati na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Intervju se dotakao pitanja odnosa dviju susjednih zemalja i moguće drugačije politike nakon izbora u Hrvatskoj. Bilo je riječi i o utjecaju novoga zakona o Hrvatima izvan Hrvatske na našu manjinu u Srbiji, te stalnom pritisku tabloidnih medija na razvitak dobrosusjedskih odnosa. S veleposlanikom je razgovarao odgovorni urednik programa na hrvatskom jeziku RTV *Dragan Jurakić*.

D. B. P.

ZKVH I IMIN POTPISALI UGOVOR O MEĐUNARODNOJ ZNANSTVENOJ SURADNJI

Suradnja na području društvenih i humanističkih znanosti

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* potpisao je 18. studenoga 2011. godine u Subotici s ravnateljem zagrebačkoga Instituta za migracije i narodnosti dr. sc. *Zlatkom Šramom* ugovor o međunarodnoj znanstvenoj suradnji između ZKVH-a i IMIN-a. Potpisivanju ugovora prisustvovao je predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća dr. sc. *Slaven Bačić*.

Institut za migracije i narodnosti pripada skupini najvažnijih znanstvenih institucija u području društvenih i humanističkih znanosti, a značajnim nam se čini istaknuti da je aktualni ravnatelj Instituta dr. sc. *Zlatko Šram* veći dio znanstvene karijere sociologa ostvario u Subotici. Nakon potpisivanja, on je ukazao na važnost zaključenog ugovora o međunarodnoj znanstvenoj suradnji između ovih dviju ustanova.

Potpisani ugovor podrazumijeva suradnju u nekoliko područja – od razmjene časopisa i knjiga, uzajamnog objavljivanja radova u publikacijama, preko razmjene znanstvenika i međusobnoga pozivanja na znanstvene konferencije, do stručne i financijske pomoći oko realiziranja istraživanja. U tom smislu, u članku 1. se precizira kako će se suradnja »odvijati u okviru socioloških, politoloških i socijalno-psiholoških istraživanja Hrvata i drugih

Slaven Bačić, Zlatko Šram i Tomislav Žigmanov

nacionalnih zajednica u Vojvodini» i da će ona podrazumijevati »zajedničke organizacije znanstvenih skupova, okruglih stolova i konferencija temeljenih na rezultatima individualnih ili zajedničkih istraživanja«. Isto tako, u članku 7. se ističe kako je »namjera ovog ugovora nastanak uzajamnih logističko-istraživačkih centara za znanstvenike iz obiju zemalja iz područja društvenih i humanističkih znanosti«.

Ugovor o međunarodnoj znanstvenoj suradnji između ZKVH-a i IMIN-a drugi je potpisani ugovor o suradnji između jedne ustanove hrvatske zajednice u Vojvodini sa znanstvenom institucijom iz Republike Hrvatske.

PAUL VANDOREN, ŠEF DELEGACIJE EU-A U HRVATSKOJ U EU bezuvjetno 1. srpnja 2013.

Hrvatska će u Europsku Uniju ući 2013. čak i ako dotad ne ispuni preostale obveze, ponajprije onu o prodaji brodogradilišta, rekao je u intervjuu za Reuters *Paul Vandoren*, šef delegacije EU-a u Hrvatskoj. Kazao je i da će Unija nastaviti pažljivo pratiti kako službeni Zagreb reformira pravosuđe, bori se protiv korupcije i restrukturira sektore brodogradnje i čelika, ali da do hrvatskoga ulaska u EU nema kaznenih mehanizama za neizvršavanje obveza.

Datum 1. srpnja 2013. u pristupni ugovor upisan je bezuvjetno, rekao je Vandoren. Po njegovim riječima, odsad do hrvatskoga ulaska u Uniju Europska komisija može slati samo upozoravajuća pisma hrvatskim vlastima.

Nadam se da se to neće dogoditi jer to u zemljama članicama neće stvoriti baš pozitivnu sliku o Hrvatskoj. Ne treba podcijeniti psihološki efekt pisma upozorenja, rekao je Vandoren. No nakon ulaska zemlje članice mogu aktivirati mnoge zaštitne mehanizme bude li Hrvatska kršila načela unutarnjeg tržišta EU-a, rekao je Vandoren, ali nije htio govoriti o pojedinostima.

VUKOVAR OBIJELJIO 20 GODINA BOLI I 20 GODINA PONOSA

Put sjećanja i svjetlosti

Ovaj je grad simbol hrvatskog stradanja i otpora i grad hrabrih ljudi u ratu i u miru, čulo se u Vukovaru

Dvadeset godina boli, dvadeset godina ponosa! Vukovar je 18. studenoga 2011. obilježio 20. obljetnicu stradanja i na dostojanstven način odao počast svim stradalnicima obrane grada, grada razaranja, grada simbola hrvatske slobode i grada obnove života i suživota.

»Nedvojbeno je da je baš ovom vukovarskom bitkom branjena, stvarana i očuvana hrvatska država«, izjavio je posljednji zapovjednik obrane Vukovara *Branko Borković - Mladi Jastreb*.

Vukovar jest simbol hrvatske obrane, hrvatske slobode i samostalnosti i cijela mu je Hrvatska došla odati počast – pedeset tisuća hodočasnika iz svih hrvatskih krajeva i cijeli državni vrh. Dvorište bolnice bilo je premalo da primi sve nazočne na svečanosti pod krilaticom »Hrabri ljudi«, a pjesme hrabrim ljudima uputili su Klapa HRM »Sveti Juraj« i *Gabi Novak*, dok je tekstove po izboru prof. *Vesne Karaule* kazivao glumac *Darko Milas*. »A grad, za nj ne brinite, on je sve vrijeme bio u vama. Samo

skriven. Da ga krvnik ne nađe. Grad – to ste vi«, grmio je *Milas* na tekst *Siniše Glavaševića*, ratnog novinara vukovarskog radija, odvedenog i pogubljenog na Ovčari sa svojim sugrađanima. Dan-dva prije 20. obljetnice predsjednik *Ivo Josipović* odlikovao je *Siniše Glavaševića* predao je njegovom sinu *Bojanu*.

KOLONA SJEĆANJA DUGA 5,5 KILOMETARA

Tu, u bolnici, formirana je kolona sjećanja koja je krenula na put dug 5,5 kilometara do Memorijalnoga groblja. Na čelu su ratne zastave svih hrvatskih postrojbi, njih 144, koje nose djelatni časnici Hrvatske vojske. Odmah iza stjegova ratni su veterani, pripadnici 204. vukovarske brigade. Cijelim putem gorjele su zapaljene svijeće što su ih toga jutra postavila vukovarska djeca, učenici vukovarskih osnovnih škola pod motom Put sjećanja i svjetlosti.

Marširaju sudionici križnoga puta, nazvani tako prema filmu *Miljenka Dujela*, prikaza-

nog večer prije u Pastoralnom centru franjevačkog samostana u Vukovaru, a nosi naziv »Vukovar - 15. postaja križnoga puta« iza 12 sati stižu do Memorijalnog groblja, ispred Spomen-obilježja, gdje je molitvu za sve stradale Vukovarce predvodio mons. *Marin Srakić*, nadbiskup đakovačko-osječki, nakon čega je počelo polaganje vijenaca, i to redom, prema protokolu: vijenac predsjednika RH *Ive Josipovića*, predsjednika Sabora *Luke Bebića*, predsjednice Vlade RH *Jadranke Kosor*, Glavnog stožera oružanih snaga, Ravnateljstva policije i 204. vukovarske brigade. I potom još 30 vijenaca, većih hrvatskih gradova, svih 20 hrvatskih županija, udruga proisteklih iz Domovinskoga rata i svih onih koji su se i na taj način htjeli pokloniti žrtvi Vukovara.

Tu na Memorijalnom groblju služena je sveta misa, a predvodio ju je kardinal vrhbosanski *Vinko Puljić* u koncelecijaciji s hrvatskim biskupima i svećenicima Vukovarskog dekanata. Veličanstvena slika, jer svi koji

su bili u koloni sjećanja molili su na misi. Molili su za budućnost koja počiva na Kristovim riječima i evanđelju: »Istina će vas osloboditi. Ona je cilj kojemu idemo, temelj povjerenja i izgradnje mira i suživota. Valja ljudski i vjernički svaku stvar nazvati njezinim imenom, ukazati na činjenice koje se ne mogu i ne smiju zanijekati. Tek prihvaćajući istinu, ma kakva ona bila, draga nam ili gorka, oslobađa se prostor vraćanju povjerenja među ljudima i narodima. Tko istinu ne prihvaća, taj se stavlja iznad zla kojega brani«, poručio je kardinal *Vinko Puljić*.

Tu pokraj bijelih križeva položene su ruže za pokopane branitelje, a potom su položeni i vijenci na Ovčari. Baš na Dan sjećanja položen je i temeljni kamen za izgradnju Doma ratnika na Bogdanovačkoj cesti. Nastavljeno je Svjetlosnom rijekom sjećanja na Dunavu, prema projektu *Željka Kovačića*, paljenjem svijeća u Vukovaru i svim gradovima diljem Lijepe Naše koji imaju vukovarsku ulicu, prema ideji *Vini Rakić* iz Splita u znak sjećanja na Vukovar.

No program obilježavanja bio je puno bogatiji. Započeo je još 11. studenoga konferencijom Zajednice povratnika Hrvatske, a sutradan je nastavljen II. susretom ratnih izvjestitelja hrvatskog radija i televizije, dok je 14. studenoga otvorena izložba *Alenke Mirković-Nadž* »Vukovar Press – Vukovar u tiskanim medijima od 1991. do 1996.« Održan je i znanstveno-stručni skup »Vukovar 91 – dvadeset godina poslije« u organizaciji Instituta društvenih znanosti »Ivo Pilar«, Podružni centar Vukovar u Ružičkinoj kući. Predstavljena je i knjiga Zasebne policijske postrojbe iz Varaždina pod nazivom »Vukowaraždin«, a 17. studenoga održan je znanstveni simpozij »Ratna bolnica Vukovar – dr. Juraj Njavrok«. Služene su svete mise svih ovih dana, a otvorena je i izložba slika i predmeta iz Domovinskoga rata »Žene u obrani Domovine«.

Obilježavanje je nastavljeno i 19. studenoga u Borovu naselju kolonom sjećanja do »Borovo-comerca« u čijim se podrumima nalazila pričuvena ratna bolnica, gdje je nakon pada Vukovara ubijeno 50 ranjenika, a 120 je odvedeno u nepozna-

dožive renesansu, da uživaju ista prava kakva smo mi omogućili srpskoj manjini u Hrvatskoj«, poručio je Mladi Jastrebo.

Petar Mlinarić, branitelj, logoraš i saborski zastupnik također se sjeća tih teških, ali slavnih trenutaka kada su braniteljima pri-

Ivo Živković, branitelj s Trpinjske ceste, također se sjeća tih slavnih dana, kada su snažnim otporom od Trpinjske ceste napravili groblje jugoslavenskih tenkova. Pružali su žestok otpor sve do posljednjega dana, jer do njih nije stigla vijest da su pali Lužac i Mitnica. i 20. studenoga, ovako maglovitog i prohladnog dana, odveden je sa svojim suborcima i sugrađanima u logor i proživio je pakao Stajiceva, Mitrovice i Niša. Izgubio je i dva bratića, *Marka*, neustrašivog pilota hrvatskoga zrakoplovstva koji je stradao kod Otoka, i *Nikolu*, zapovjednika posebne satnije Policijske uprave

je Vukovar hrvatski, a danas je Vukovar Hrvatska.

Ante Bošnjak iz Hrvaca kod Sinja ovdje je sa sinjskim alkarcima i sam je dio te baštine i unatoč godinama još uvijek je alkarski momak, a godinama već dolaze da se poklone žrtvi Vukovara i to od 1999., kada je Hrvatska proglasila 18. studenoga Danom sjećanja. S njima je ovdje i KUD »Peruća« iz Hrvaca, pa je i mladost iz Sinjske krajine došla odati poštu gradu koji nije branio samo sebe, već čitavu Hrvatsku. Ostaju i sutradan da sudjeluju u koloni sjećanja u Borovu naselju i posjete »Borovo-comerca«.

to. Ovogodišnji program završen je 20. studenoga odavanjem počasti i polaganjem vijenaca u »Veleprometu«, čije je skladište pretvoreno u koncentracijski logor, a potom je služena sveta misa za sve stradale u srpskim koncentracijskim logorima. U Hrvatskoj knjižnici Vukovar održan je VII. novinarsko-književni susret posvećen novinaru, književniku i ratnom izvijestitelju Siniši Glavaševiću.

MUKA I BOL

U koloni sjećanja razgovarali smo s nekoćinom sudionika. Ratni zapovjednik i legenda obrane Vukovara Branko Borković, uz *Milu Dedakovića* i *Blaga Zadru*, svakako je najzaslužniji za snažni otpor nadmoćnijem okupatoru:

»Sjećanju su još uvijek svježa i bit će, na sve suborce koji su iz dana u dan svjedočili snažnu volju za otporom. I posebice na one kojih više nema, naročito u ovom trenutku kada obilježavamo muku i bol Vukovara, a posebno danas na 20. obljetnicu kada je Vukovar Hrvatska u malom s više od 50 tisuća ljudi koji su se došli pokloniti žrtvi Vukovara. Zato baš danas šaljem pozdrave našoj hrvatskoj braći u Vojvodini, sa željom da čuvaju i očuvaju svoj ponos i dostojanstvo, kako ih čuvaju već stoljećima na svojim ognjištima, ali i da

tekli u pomoć dragovoljci iz čitave Hrvatske, pa i svijeta: »Danas sam sretniji jer je Vukovar ponovno Hrvatska, ovako prenapučen u ovom dostojanstvenom trenu. Hvala najprije svima koji su u hrvatsku današnjicu utkali svoje živote i svima koji smo prošli pakao srpskih logora, ali hvala i svima koji su danas ovdje da mole nad grobovima nedužnih i da skupa proslavimo to što zahvaljujući njihovoj žrtvi danas imamo slobodnu, samostalnu i sretnu Hrvatsku«.

Vukovar u brojkama

Vukovar je prije rata, 1991. god., imao više od 30 tisuća žitelja, a cijela općina 44 tisuće. U jesen te iste godine prognano je 22 tisuće Vukovaraca u 570 mjesta diljem Lijepe Naše. Više od 3 tisuće je poginulih i ubijenih, a među njima i 86-ero djece. Iz vukovarske bolnice na Ovčaru je odveden 261 branitelj, civil, ranjenik, a ekshumirano je 200 tijela, dok se 61 osoba smatra nestalom. Više od 8 tisuća Vukovaraca, branitelja i civila prošlo je pakao srpskih koncentracijskih logora, gdje su mnogi i ubijeni ili umrli nakon tortura, a za 306 Vukovaraca se još uvijek traga i na popisu su 960 osoba koje se smatraju nestalima još i danas, dvadeset godina poslije. Vukovar je branilo 1800 branitelja, od čega dvije trećine Vukovaraca, a na grad je dnevno padalo između 5 i 12 tisuća raznih projektila, pa se cijeni da je u vrijeme tromjesečne opsade na grad palo više od 1,5 milijuna projektila svih vrsta.

Danas u Vukovaru živi 28 tisuća žitelja, izgrađeno je ili obnovljeno 4.958 obiteljskih kuća i 4.350 stanova, a 600 stanova je još u nekoj od faza obnove. Danas je uposleno desetak tisuća Vukovaraca, a 2290 nalazi se na evidenciji Zavoda za zapošljavanje. Obnovljena je ukupna infrastruktura, od cesta i vode, do struje i održavanja, školstvo, zdravstvo i mirovinsko, kultura i sport, tako da Vukovarci danas žive životom dostojnim čovjeka.

za kojim još uvijek tragaju. U progonstvu je živio u Zagrebu i znao je da se mora vratiti u Vukovar. Iznimno je ponosan što

Još je puno zabilježenih sjećanja. Tu su i dragovoljci osječke 106. brigade koji već godinama pješice idu u Vukovar, povijesne postrojbe Sinja, Dubrovnika, Požege i Siska, tu su žene i djeca i svima je na srcu Vukovar kojega se sjećaju, a koji je danas ipak obnovljen. Ovaj je grad simbol hrvatskoga stradanja, ali i otpora. Grad je to hrabrih ljudi kako u ratu, tako i u miru. Grad nad kojim su počinjeni zločini, ali je ipak dostojno obilježio 20. obljetnicu stradanja. Dvadeset godina poslije Vukovar je poput Feniksa iznikao iz pepela, na radost sugrađana i čitave Hrvatske. Nad njim se uzdiže silueta »ranjenog« vodotornja, na kojemu su Ivo Živković i prijatelji razvili 40-ometarski hrvatski stijeg, ispod kojega se crvene krovovi novih kuća. Nagovještaj je to boljeg sutra, a Vukovarci su sretni što ih se sjetila cijela Hrvatske, uvjereni da obnova ne smije stati, jer Vukovar to zaslužuje.

Slavko Žebić

ODRŽANA REDOVITA GODIŠNJA SKUPŠTINA HKC-A »BUNJEVAČKO KOLO«

Dug preko 6 milijuna dinara

Predsjednik HKC-a Ivan Stipić je rekao, podnoseći izvješće o radu za ovu godinu, da je trenutačno Centar u minusu oko 6.300.000 dinara, od čega se oko 3.600.000 dinara odnosi na troškove manifestacije »Dužijanca«, a oko 2.300.000 dinara je dug za režijske troškove

Održavanje redovite godišnje skupštine Hrvatskoga kulturnog centra »Bunjevačko kolo« uspjelo je nakon trećeg pokušaja sazivanja, jer se prilikom prva dva poziva članstvo nije odazvalo u dovoljnom broju da bi se osigurao kvorum za rad tijela. Ovoga puta pozivu se odazvao 51 član Centra, tako da je skupština održana prošloga petka, 18. studenoga, u velikoj dvorani Centra u Subotici. Na skupštini se čulo da postoji veliki problem zbog neplaćenih dugova u iznosu od oko 6.300.000 dinara, te da je zbog dugovanja račun HKC-a »Bunjevačko kolo« blokiran.

Paradoksalno, ali zbog neodržavanja redovite skupštine početkom godine plan rada Centra za ovu godinu je usvojen tek sada, u studenome, što je izazvalo negodovanje nazočnih, kao i informacija da Nadzorni odbor nije napravio izvješće o radu za protekli period u ovoj godini.

Tijekom rada skupštine razriješeni su dosadašnji članovi Nadzornog odbora, te imenovani novi. Kako doznajemo, ubrzo bi trebalo biti podnijeto izvješće ovoga nadzornog tijela o radu Centra, kada će Upravni odbor odlučiti postoji li potreba za daljnjim utvrđivanjem određenih radnji koje su protivne domaćinskom poslovanju ili radnji koje eventualno potpadaju pod kazneno djelo, jer u tom slučaju, prema riječima člana Upravnog odbora *Zvonimira Horvackog*, osoba ili osobe koje su to počinile trebaju odgovarati.

PLAN RADA USVOJEN NA KONCU GODINE

Ivan Stipić je neodržavanje redovite godišnje skupštine Centra u prvoj polovici godine obrazložio zauzetošću vodstva brojnim obvezama zbog početka manifestacije »Dužijanca«, te je ukratko predstavio plan rada HKC-a »Bunjevačko kolo«, koji je usvojen na sjednici Upravnog odbora početkom godine.

»Među ostalim, planom je predviđeno renoviranje naše zgrade i prostorija. Nažalost, malo je toga urađeno, uređivan je samo unutarnji dio dvorane. Planirana je i nabava te šivenje nošnji bunjevačkih Hrvata, kao i popravak obuće. Jedan dio toga posla je urađen, no postavka novih koreografija, koliko znam, nije. Izvješće o radu folklornog odjela nemamo. Kao najznačajniju aktivnost, naš likovni odjel je planirao organizirati Međunarodnu likovnu koloniju 'Bunarić', što je i ostvareno. Najznačajniji projekt koji smo planirali bila je manifestacija 'Dužijanca' u okviru koje su planirani brojni programi koji su uspješno realizirani. Ovaj plan rada sadrži i financijski dio. Ambiciozno je planiran zbog obilježavanja obljetnice 'Dužijance', tako da je financijski plan Centra za ovu godinu iznosio 25 milijuna dinara«.

Iako na koncu godine, plan rada Centra za ovu godinu je usvojen glasovanjem, nakon čega je Ivan Stipić priopćio da izvješće Nadzornog odbora nije pripremljeno, te je podnio skraćeno izvješće o radu Centra za

2010. i 2011. godinu, pri čemu je istaknuo upješnu organizaciju »Dužijance«, Velikog prela, brojnih nastupa i gostovanja folklornog odjela, te brojne aktivnosti likovnog odjela.

RAČUNI PRISTIGLI, DUG NARASTAO

Govoreći o problemima »Bunjevačkog kola« zbog velikih dugovanja, Ivan Stipić je naglasio da je ostavka predsjednika Izvršnog odbora Centra, voditelja folklornog odjela, te predsjednika organizacijskih odbora Velikog prela i 'Dužijance' *Davora Dulića* na sve funkcije, obilježila rad Centra u posljednja dva mjeseca.

»O ostavkama smo raspravljali 15. rujna na sjednici Upravnog odbora kada su te ostavke usvojene, a *Ružica Šimić* je imenovana za predsjednicu Izvršnog odbora. Što se tiče financija, u 2010. godini ukupna suma prihoda koji su evidentirani na računu Centra iznosila je 11.311.663 dinara. Ipak, ostali smo dužni 1.386.117 dinara. Najveći dio prihoda i rashoda u ovoj godini odnosio se na 'Dužijancu', a tu su bili i stalno prisutni problemi oko isplate režijskih troškova i plaća. Jučer smo podvukli 'crtu' i trenutačno stanje je takvo da je poslije pristiglih računa naš Centar dužan 6.300.000 dinara, od toga oko 3.600.000 dinara iznosi minus za troškove 'Dužijance', a oko 2.300.000 dinara je iznos duga za režijske troškove Centra. Ono što treba reći, jest da je u trenutku podnošenja financijskog izvješća Organizacijskog

odбора 'Dužijance' Upravnim odboru Centra 15. kolovoza, dug za troškove 'Dužijance' bio oko 2.700.000 dinara, ali s jednim programom kako će se taj dug vratiti, tj. još se čekalo na oko 2.500.000 dinara obećanih sredstava koja su nam trebala biti uplaćena, međutim, od toga nije stiglo ništa, ali je stiglo još računa u iznosu od 800.000 dinara. I dalje očekujemo uplate određenih sredstava. Naš račun je trenutačno blokiran, ali se nadamo da ćemo to uspjeti riješiti sljedećeg tjedna. Inače, folklorni i likovni odjeli rade, a urađen je i projekt za ovogodišnju 'Dužijancu'«.

Ivan Stipić je istaknuo da će se u slučaju da su pojedinci nedomaćinski ili protuzakonito poslovali sredstvima Centra, sigurno voditi računa i da će onda nadležna tijela preuzeti odgovarajuće mjere.

IZVRŠITI REVIZIJU POSLOVANJA I UTVRĐITI ODGOVORNOST

»Svako stanje je odraz neke politike i nekog rada, a ako nije dobra politika koja usmjerava

taj rad, onda ni stanje ne može biti dobro. Nemojmo se sada posipati pepelom i reći da nismo znali kuda ploviti ovaj brod. Još krajem 2008. godine napisao sam dopis Upravnom odboru u ime Nadzornog odbora u kome je istaknuto da će Centar doživjeti bankrot, ako se poslovanje tako nastavi. Također, govorio sam da nije dobro da Davor Dulić obnaša više funkcija u Centru, ali onda Pajo nije bio dobar, pa sam prošle godine smijenjen s dužnosti predsjednika Nadzornog odbora», rekao je *Pajo Đurašević* tijekom diskusije i naglasio da prema njegovu mišljenju aktualni sastav Upravnog odbora nema prolaznu ocjenu. »Održavanje skupštine kasni, nema izvješća Nadzornog odbora, a što očekivati od ovog Upravnog odbora koji je usvojio ostavke Davora Dulića, a da on nije položio račune za svoj rad«.

Stipan Romoda i *Lajčo Skenderović* postavili su pitanje što će se poduzeti da se računi isplate i što će se poduzeti ukoliko se utvrdi da su pojedinci protuzakonito poslovali, dok je *Grgo Kujundžić* istaknuo da

je problema u »Bunjevačkom kolu« bilo i ranijih godina, pa su nadvladani. »Sada bi trebalo vidjeti što je plan rada za daljnji period. Treba što prije sazvati sljedeću skupštinu, a najhitnije treba angažirati stručne osobe koje će izvršiti reviziju poslovanja«.

Sudjelujući u diskusiji *Josip Ivanković* je rekao da se neke stvari u Centru moraju mijenjati iz korijena, jer je dug velik i naglasio da bi netko morao podnijeti ostavku zbog toga, kao i zbog toga što nema izvješća Nadzornog odbora i što se ovogodišnji plan rada usvaja u studenome.

Ruža Šimić je naglasila da problemi postoje, ali da isto tako treba istaknuti da je tijekom postojanja »Bunjevačkog kola« urađeno mnogo kvalitetnih programa, a da se rijetko na skupštinama odaje priznanje za uspješan rad, dok je *Josipa Ivanković* rekla da je neophodno da se što prije izradi izvješće Nadzornog odbora i sazove izborna skupština, jer je očigledno da aktualni Upravni odbor ne radi dobro. *Mirko Ostrogonač* je istaknuo da je najbitnije sačuvati

kontinuitet »Dužijance« i da to mora biti glavna vodilja u budućem radu Centra, a na koncu diskusije *Zvonimir Horvacki* je rekao da je velika ekonomska kriza i da je teško osigurati novac za razne manifestacije »Bunjevačkog kola« i naglasio da ako se utvrdi da su pojedinci nezakonito poslovali oni moraju za to i odgovarati, nakon čega je predložio da se dužnosti razriješe članovi Nadzornog odbora i izabere novi sastav ovog nadzornog tijela Centra, koje će u najskorijem roku sačiniti izvješće o radu »Bunjevačkog kola«.

U Nadzorni odbor izabrani su *Pajo Đurašević*, *Jelena*

Lipozenčić, *Albe Kujundžić*, *Jelica Bukvić* i *Marina Kujundžić*.

Kako doznajemo, prije zaključenja ovoga broja našeg tjednika od predsjednika Centra Ivana Stipića, u međuvremu je odblokiran račun »Bunjevačkog kola«, a ostaje pričekati na pokazatelje o poslovanju Centra koje će iskazati izvješće Nadzornog odbora, i ostaje vidjeti kada će biti zakazana izborna skupština »Bunjevačkog kola«, na kojoj će članovi sigurno imati za što glasovati: za očuvanje ugleda i razvoj Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«.

Zvonko Sarić

LJERKA ALAJBEG, GENERALNA KONZULICA RH U SUBOTICI Treba se uhvatiti u koštac s problemima

»Nije mi nimalo drago da postoje problemi u 'Bunjevačkom kolu' i da postoji loše ozračje. Vjerujem da ni vama, koji ovdje radite i imate puno sati dobrovoljnog rada utkanog u dobrobit ovog Centra, također nije jednostavno slušati mnoge priče koje se čuju i u gradu i u hrvatskoj zajednici na račun pojedinaca i Centra«, rekla je generalna konzulica *Ljerka Alajbeg*, obraćajući se nazočnima na skupštini.

»Račun 'Bunjevačkog kola' je blokiran i na neki način imam obvezu reći vam da se i Nadzorni i Upravni odbor i svi koji djelujete u 'Bunjevačkom kolu', trebate malo trgnuti i nešto napraviti s ovom poznatom, priznatom i dugovječnom hrvatskom institucijom, koja je bila ponos cijelog hrvatskog naroda ovdje, a posebice Bunjevaca, i koja je imala veliki ugled. Taj ugled je, moram vam reći, pao. Nažalost, jest! Svi zatvaraju oči pred problemima, a i ovaj treći pokušaj održavanja skupštine je jedva uspio, što govori da ljudi polako odlaze, jer ne žele imati posla s problemima, umjesto da bude obrnuto, da se ljudi uhvate u koštac s njima. Kada smo još prošle godine čuli da postoje problemi, pozvali smo čitav Upravni odbor u konzulat, da prijateljski razgovaramo. Bilo nam je to važno, jer smo čuli da postoje čak i neke kriminalne radnje koje su vezane i za darovnicu Republike Hrvatske, a to je pozornica, koja je upravo darovana 'Bunjevačkom kolu' da bi se mogli pokrivati tekući troškovi i da se tom pozornicom raspolagalo domaćinski sada ta dugovanja ne bi bila tolika. Tu je bilo raznih radnji koje nisu prihvatljive, ostavilo se pojedincima da s njom rade po svojoj volji i zapravo sva sredstva koja su zaradana od pozornice nisu išla na dobrobit 'Bunjevačkog kola'. Vi morate imati takav Nadzorni i Upravni odbor koji je u stanju vidjeti, reći i poduzeti određene mjere. Sredstva iz Republike Hrvatske namijenjena za pomoć aktivnosti 'Bunjevačkog kola' neće stići sve dok se tu ne naprave neki rezovi i dok se ne prizna što se dogodilo, te dok se ne poduzmu određene mjere. 'Bunjevačko kolo' je biser hrvatske zajednice ovdje, jedna je od najvrednijih udruga koja postoji izvan Republike Hrvatske koju je hrvatski narod stvorio, nemojte dopustiti da propadne«.

IVANA DULIĆ-MARKOVIĆ, ČELNICA TIMA ZA IZRADU PROGRAMA URS-A ZA POLJOPRIVREDU, TVRD

Diskriminacija po jasnoj osnovi

Razgovor vodio: Zlatko Romić

Djeca na selu ostaju bez dječjeg doplatka, trudnice bez rodiljne

naknade, a starima slijedi sirotinjska mirovina * Za četiri godine

tri ministra poljoprivrede iz jedne stranke provodila su tri

različita programa i to je ono što poljoprivrednike izlučuje

Odgovarajući na upit zbog čega se nakon povlačenja ipak vratila politici, bivša ministrica poljoprivrede, potpredsjednica Vlade i visoka dužnosnica G 17 plus Ivana Dulić-Marković nedavno je izjavila kako se samo lud i mrtav čovjek ne predomišlja. Po vlastitom priznanju program za poljoprivredu uradila je zbog svojih prijatelja poljoprivrednika i želje da se izbori za bolje dane u toj oblasti, a u Ujedinjenim regionima Srbije prepoznala je najbolji tim ljudi za ostvarenje te ideje. Bit izrađenog programa, kojem je dan značajan status u okviru predizborne kampanje URS-a, čine dvostruko viši agrarni proračun u odnosu na sadašnjih 2,4 posto, bespovratna sredstva kao dio sredstava za investicije u poljoprivredi, materijalna potpora nekomercijalnim gazdinstvima, ukidanje uvjetovanja za dobivanje poticaja plaćanjem u Fond mirovinsko-invalidskog osiguranja itd.

HR: Dobar dio onoga što stoji u programu poljoprivrednici prepoznaju iz razdoblja dok ste bila ministrica. Što biste izdvojili kao novinu?

Ne možemo reći da je puno toga novoga, jer je ovo praktički nastavak mjera koje su

provođene od 2000. do 2006. Naime, mnoge stvari koje su tada urađene moraju se obnoviti. Primjerice, Registar poljoprivrednih gospodarstava ne pokazuje pravo stanje na terenu, jer kako se kreiraju nove mjere, tako im se i poljoprivrednici vrlo aktivno prilagođavaju. Recimo, ukoliko imaju više od 100 hektara zemlje registri- raju više gospodarstava ili se, ukoliko nemaju više od toga, više njih udruži u jedno gospodarstvo kako bi dobili poticaje. Također, moramo obnoviti i kreditni sustav. Naša je ideja bila da pravimo Fond za kredite i da se on uvećava. Po tom planu on je 2011. trebao iznositi oko 700 milijuna eura i iz toga bi se zaista mogla financirati sjetva. Ali, u prosincu 2010. Ministarstvo poljoprivrede je dodalo samo jednu riječ i sadašnji naziv glasi Fond za kredite i poticaje. Od tada je iz toga Fonda isplaćeno 100 eura po hektaru i praktički to više nije

iznos koji je u njemu trebao biti. Dakle, mnoge se stvari moraju obnoviti i popraviti, ali ono što bi se moralo učiniti jest razdvajanje ekonomskih od socijalnih mjera, tj. da se uvedu socijalne mjere kako bi poticaje dobivali i oni poljoprivrednici koji ih sada ne dobivaju. S druge strane, cilj ovog programa je i ujedinjavanje poljoprivrede. Čini mi se da je posljednjih godina napravljena politička podjela među poljoprivrednicima na one iz Vojvodine i iz uže Srbije, na ratare protiv stočara, male protiv velikih, voćare protiv povrtlara itd. Dok svi u sektoru ne shvate da poljoprivreda može funkcionirati samo kao cjelina, do tada ćemo i imati političke igre s poljoprivrednicima kroz političke mjere.

HR: Jeste li kod socijalnih mjera mislili na ukidanje obveze uplaćivanja u Fond mirovinsko-invalidskog osiguranja kao preduvjet za dobivanje poticaja?

To nije socijalna nego ekonomska mjera, ali svakako planiramo ukidanje te vrste uvjetovanja za dobivanje poticaja. To je ekonomska mjera zato što su se poljoprivrednici, i ranije i danas, ponašali savršeno ekonomski. Oni su izračunali da im je tih 80.000 dinara, koje godišnje trebaju uplatiti, bolje ostaviti ustranu i čekati mogućnost da možda kupe neki komad zemlje ili ih uložiti u nešto drugo. Oni su svjesni toga da im se život neće promijeniti onoga dana kada počnu dobivati mirovinu: oni će i dalje morati obrađivati zemlju i namirivati stoku, jer s 9 ili 12 tisuća, koliko dobivaju mirovinu, zaista ne mogu riješiti niti jedan svoj problem. To je i razlog zbog kojega godinama ili u nekom razdoblju nisu uplaćivali MIO, jer su vidjeli da to za njihovo gospodarstvo nije dobra ekonomska odluka i to svakako treba promijeniti. Što se tiče socijalnih mjera, one uglavnom nisu u ovlasti

VRDI DA DRŽAVA U POLJOPRIVREDNICIMA NE PREPOZNAJE GRAĐANE

Ministarstva poljoprivrede, ali se tiču poljoprivrede jer socijalni sustav u Srbiji poljoprivrednike ne prepoznaje kao građane, s obzirom da su izvan njega. Primjerice, dijete na selu ne dobiva dječji doplatk iako je iz obitelji koja je razmjerno siromašnija. Ili oko spajanja MIO: država radnicima nadoknađuje razdoblje ukoliko im nije uplaćivano za mirovine, a od poljoprivrednika, ako nisu uplaćivali, država ne samo da zahtijeva uplatu razlike nego su kamate tolike da oni jednostavno odustaju od toga, jer nisu u mogućnosti uplatiti i do 600 tisuća dinara. Tu je i naša namjera da i supruge poljoprivrednika ostvare pravo na rodiljnu naknadu, jer iako službeno nemaju bolovanje, one u to vrijeme ne mogu obavljati sve obveze koje imaju na svomu gazdinstvu. Tu bih dodala i da smo mi 2006. kroz agrarni proračun Registar podijelili na komercijalna i nekomercijalna gospodarstva, to je mjera koja odnosi dosta novca iz proračuna, jer je ona ipak socijalna mjera potpore dohotku onima koji su stariji od 55 godina. Ali, poljoprivreda mora brinuti o njima, jer su i oni dio ovoga sektora. Dakle, dobar dio stvari koje se odnose na građane u gradu ne odnose se i na one na selu i to se svakako mora bolje riješiti.

HR: Otkud novac za to, s obzirom da ne manjka poljoprivrednika koji ne vjeruju da novca ima niti za udvostručavanje agrarnog proračuna, za što se vi zalažete?

Pet posto bi bilo značajno povećanje proračuna i to bi iznosilo preko 50 milijardi dinara, ovisno o tomu koliki će biti ukupan iznos proračuna. Taj postotak agrarni proračun je već imao od 2004. do 2006. i tada su sve ove mjere, uključujući nekomercijalna gospodarstva, mogle biti pokrivene. Dakle, socijalne mjere mogu se osigurati iz proračuna Ministarstva rada i socijalne politike, pa čak i Ministarstva poljoprivrede.

Međutim, problem u planiranju toga jest što mi nemamo podatke. Iako osobno radim analize za poljoprivredu i konzultantica sam, meni nisu dostupni podaci niti iz Registra poljoprivrednih gospodarstava, a kamoli iz nekog drugog fonda. Ali, nadam se da će nakon popisa stanovništva, a napose sljedeće godine nakon poljoprivrednog popisa, stvari biti bolje. Jer tek kada imate dobre analize i podatke možete raditi planiranje proračuna kako bi svaka od mjera imala ekonomski ili socijalni učinak. Naravno, uz pozitivni učinak na životni okoliš.

HR: Kakvim u tom kontekstu vidite program jednogodišnjeg upošljavanja agromoma kao savjetodavaca poljoprivrednih gospodarstava od strane aktualnog Ministarstva, a čija je prva zadaća upravo registriranje stanja na terenu?

Mislim da je to stranačka kampanja usmjerena isključivo prema izborima, jer je očito kako je njezin cilj agitiranje za jednu stranku. U ovom slučaju ne vidim nikakvu drugu ulogu agronoma, iako ne mogu reći da mi nije drago za svakog čovjeka koji se uposli, a napose kada je riječ o oblasti poljoprivrede. Ali, upošljavati ljude u državnu službu pet mjeseci uoči izbora, dok se istodobno priča o smanjenju upošljavanja u javnom sektoru zaista navodi na tu pomisao. Osim toga, zabrinjavajuća je i uloga koju oni u ovom poslu imaju. Jer ako Ministarstvo već ima Registar zašto šalje savjetodavce da još jednom popisuju imanja, a onda će to 2012. učiniti još jednom kroz poljoprivredni popis. To je već naišlo na negativan prijam kod poljoprivrednika, a ono što je bit je i najproblematičnije, jer dati nekomu dobar savjet za povećanje proizvodnje ili prihoda je vrlo odgovoran posao i on se mora temeljiti na velikom znanju, pa čak i iskustvu. Primjerice, sada je uloga tih savjetodavaca i da uvjere poljo-

privrednike da od Ministarstva uzmu povoljan kredit. U vrijeme od 2004. do 2007. dugoročni krediti imali su 5% kamate, a ne 8% kao sada, ali je i tada bilo vrlo teško. Stoga smo mi te stvari prepuštali bankama, a ne angažirali savjetodavce da lobi- raju za nas. Stoga zaista žalim većinu od tih ljudi koji se sada dovode u situaciju da će jednog dana biti krivi, jer će navesti nekoga na pogrešnu odluku. Ti pogrešni signali, koje država i Ministarstvo stalno šalju, naš su najveći problem. Posljednji u nizu takvih primjera je ovaj s otkupom kukuruza za Robne rezerve, koji će nekim stranačkim kolegama poslužiti da ga posude kada je najskuplji, kako bi ga mogli vratiti kada je najjeftiniji.

HR: Stabilnost u proizvodnji i na tržištu je ono o čemu naši poljoprivrednici govore kada se uspoređuju s onima iz razvijenih društava i ono za čim godinama čeznu.

Naravno, jer su izvjesnost i predvidivost najvažnije stvari u poljoprivredi i jer se ti ljudi tim poslom ne bave od danas do sutra. Oni kod svakog ulaganja moraju predvidjeti što će se dogoditi u idućih 5 ili 10 godina. U tom smislu poljoprivredna politika unutar Europske Unije je i najbolja, jer se planira na 7 godina. Naravno, i za tih 7 godina može doći do određenih poremećaja, ali je praktički »zakucano« da će mjere koje budu donesene 2014. važiti do 2021. Kod nas je situacija takva da smo u posljednje 4 godine imali 3 ministra iz jedne stranke i svi su imali različite agrarne politike. Ako je nešto izludivanje poljoprivrednika, onda to svakako jest. Primjerice, posve sam slučajno čula da je na elektroničkoj sjednici Vlade, 18. studenog, donijeta uredba o ruralnom razvoju. To nigdje nije objavljeno, a koliko sam vidjela iz njezinog obrazloženja riječ je o 500 do 600 milijuna dinara koji se moraju potrošiti u dva tjedna. To praktički znači

da netko mora imati investiciju, dobiti sve potrebne dozvole, prijaviti to Ministarstvu koje će onda odobriti novac. To je teoretski nemoguće, jer je samo njima trebalo deset i pol mjeseci da donesu tu uredbu. Stoga moja sumnja opet ide u pravcu da je za tu uredbu znao samo određeni krug ljudi koji sve već imaju pripremljeno, a nakon objavljivanja nitko više neće imati vremena učiniti bilo što. To je nedopustivo.

HR: To je opet pitanje ravnopravnog tretmana poljoprivrednika u odnosu na preradivače i trgovce i uloge države u tom lancu.

Naravno da su poljoprivrednici neravnopravni, jer već na razini proizvodnje postoji velika konkurencija. Praktički, svih 700.000 poljoprivrednika konkurencija su jedni drugima, bilo kroz spuštanje, bilo kroz podizanje cijena. Ali, na razini prerade i otkupa postoji monopol. Mi sada imamo jednog, dva ili tri otkupljivača šećerne repe. Što se soje tiče, postoji jedan; za kukuruz nekoliko, da ne pričam o voću i povrću ili o trgovinskim lancima koji zbog konkurencije i spoznaje da će uvijek imati nekoga od koga će dobiti robu svojim dobavljačima ne plaćaju i više od godinu dana. Na taj način oni mnoge tjeraju ili iz sektora ili u neku drugu proizvodnju, poput ratarske.

HR: Usvajanje Zakona o povratu imovine i obeštećenju pratilo je dosta problema, kontroverzi i ustupaka. Kakav je vaš stav o konačnoj verziji, bar u dijelu koji se odnosi na poljoprivredno zemljište?

Još 2005., kada je donesen Zakon o poljoprivrednom zemljištu, zalagala sam se da se u okviru njega obuhvati i restitucija. Ali, tada nije bilo potpore za to, čak niti od Mreže za restituciju. Ja sam to razumjela, jer su oni mislili da bi država tako vratila manji dio imovine, a to je poljoprivredno zemljište, dok bi svima drugima koji trebaju dobiti nekretnine taj proces bio odgođen 20 ili više godi-

na. U svakom slučaju sam za restituciju, jer prema podacima kojima raspolazem državnog zemljišta ima oko 350.000 hektara. Mislim da je to više nego dovoljno da se u naturi vrati oko 300.000 hektara koji se potražuju. To bi bilo dobro rješenje, jer oni kojima se zemlja vrati ili će je raditi, ili izdati u najam, ili će je prodati. Uostalom, to je i naša povijesna obveza, a poštovanje privatne svojine je preduvjet za tržišnu ekonomiju. Nažalost, mislim da će biti dosta problema oko implementacije Zakona o restituciji, jer mi ili nemamo kompetentne ljude za to ili je nešto drugo u pitanju, a to je moguće uraditi za vrlo kratko vrijeme, jer je potreban jedan dan se da se isprintaju rješenja o vraćanju imovine stvarnim vlasnicima.

HR: Kakvom vidite sudbinu privatiziranih kombinata nakon Zakona o restituciji pod pretpostavkom njegove idealne primjene, a to je vraćanje zemljišta u naturi?

Moj stav o tome je poznat: mislim da je u primarnoj proizvodnji ekonomski održivo obiteljsko komercijalno gospodarstvo, zato što ono nema sve te troškove koje za obradu zemlje imaju kombinati. Kombinati imaju i čuvaru, i računovođe, i kuharice, i traktoriste, i radno vrijeme. U današnjoj ekonomiji poljoprivrede to se ne može platiti i stoga se oni moraju baviti nečim profitabilnijim u odnosu na ratarstvo.

HR: Slažete li se s ocjenom da bi u kreiranju strategije o poljoprivredi trebali sudjelovati i fakulteti, i instituti, i mnoge druge ustanove koje se posredno ili neposredno bave pitanjima ove oblasti?

Prvo, mi još uvijek imamo strategiju koju je donijela Vlada 2004. i vrlo je aktualna, jer se iz nje posljednjih godina ostvarilo vrlo malo. Što se fakulteta i instituta tiče, oni se trebaju baviti svojim poslom, a to je znanstveno-istraživački posao u cilju rješavanja konkretnih problema ili, pak, edukacijom. Naš program i predviđa da je u tom

dijelu potrebno napraviti reformu, jer su mnogi od njih postali spikeri Vlade i Ministarstva. Na taj način oni opravdavaju sve glupe poteze koje država uradi i stoga ih i zovem dvorskim stručnjacima i dvorskim ekspertima. Mislim da je rješenje u

prosvjede poljoprivrednika, uz istodobnu najavu da ćete se možda učlaniti u LDP. Zbog čega ste program ipak izradili za URS?

Jedini koji je u vrijeme prosvjeda politički podržavao poljoprivrednike bio je Čedomir

znanju i znanosti, ali od strane onih eksperata koji se time stvarno i bave i koji odbijaju preuzimanje na sebe uloge sluga dvora.

HR: Prije nešto manje od pola godine vi ste u Liberalno-demokratskoj partiji podržali

Jovanović s vrlo jasnim stavovima da ukoliko najavite i obećate jednu mjeru, morate je i ispuniti. To je logika koja mi je prihvatljiva, kao što mi je i politička opcija LDP-a bliska i prihvatljiva. S druge strane, smatram da sam osoba koja ima

ideju i koja je operativno želi provesti u djelo. Moja zanimanja vezana su za poljoprivredu, a URS je prepoznao da tu ima problema i ponudio da izradim program. Da je LDP ili netko drugi od mene i mog tima tražio program, pretpostavljam da bismo učinili isto.

HR: Uz vaše ime često se vezuje i uvoz genetski modificirane soje. Je li to stvar prošlosti?

To samo pokazuje moć medija i diskreditacije. Kada nekome nije odgovarao Zakon o poljoprivrednom zemljištu, jer se izuzimalo zemljište koje su besplatno koristili oni koji su privatizirali kombinata, onda je od tzv. zainteresiranih osoba pokrenuta kampanja protiv Ivane Dulić-Marković kao nekoga tko je upropastio Srbiju s genetski modificiranom sojom. To, naravno, nije točno jer sam ja zapravo zaslužna što se njezin uvoz stavio pod kontrolu zakonom iz 2001. godine, kojega je donio Zavod za genetičke resurse, čija sam ja bila ravnateljica. S druge strane, genetski modificirana soja sačma se od 1996., kao i u cijeloj Europi, i kod nas uvozila potpuno slobodno. Uglavnom, to je zgodna priča jer ljudi ne znaju puno o tome i zbog toga valjda i zvuči strašno i vrlo je lak predmet manipulacije. Kao i sve drugo, nije strašno kad se zna, a kada se ne zna ništa, onda je to bauk. Upravo tada kada se zakonom ne reguliraju stvari i kada država nema nad njima kontrolu onda može biti strašno. Istina je da se ja, kao netko tko je iz znanosti došao u poljoprivredu, zalažem za nove tehnologije, znanje i rješavanje problema čak i molekularnim metodama. Ali, kao netko tko je zainteresiran za dobru ekonomiju u poljoprivredi ne zalažem se za gajenje genetski modificiranih biljaka zato što mislim da to ekonomski nije dobro za Srbiju. Međutim, isto tako mislim da je gajenje genetski modificirane sojine sačme jako dobro za farmere, jer snižava njihove troškove, a istodobno dobivaju istu kvalitetu.

ODRŽAN TRENING KOMUNIKACIJSKIH VJEŠTINA I SAMOPOUZDANJA

Biti svjestan svojih i prava drugih ljudi

Opći cilj programa je bio razvijanje veće osjetljivosti za druge ljude i razvijanje komunikacijskih i socijalnih vještina

Hrvatsko društvo za pomoć učenicima »Bela Gabrić« organiziralo je u subotu, 19. studenoga, u prostorijama Društva besplatni asertivni trening – trening komunikacijskih vještina i samopouzdanja u kojem je sudjelovalo 12 studenata i stari-

prava i prava drugih ljudi, kako zastupati sebe i svoje interese, a da istodobno ne narušavaju prava drugih ljudi. Oni su učili kako koristiti svoja prava a da se zbog toga ne osjećaju nelagodno, već naprotiv, da steknu više samopouzdanja u zastupanju sebe u različitim situacijama

naši članovi izvrsno prihvatili. Pripremila je odlične materijale, atmosfera je bila vrlo radna, za sve nas i zabavna, ali ponajprije korisna«, kaže predsjednik Društva *Petar Gaković*.

ZADOVOLJNI TRENINGOM

Dražen Petrekanić, član Upravnog odbora Društva, veoma je zadovoljan ovim treningom, iako već ima iskustva sa sličnim tečajevima, ali je ovoga puta na zanimljiv način upoznao »komunikacijske spo-

strasti sa sugovornikom, izvući najbolje iz svega« te se nada ovakvim seminarima i u budućem razdoblju.

»Moje iskustvo s ovakvim oblikom seminara, tj. treninga, nije baš bogato te sam prezadovoljna što sam mogla prisustvovati asertivnom treningu u subotu. Voditeljica je bila izvrsna jer je sve sudionike uključila u aktivnosti samog programa. Prvi put se susrećem s terminom asertivne komunikacije koja je od izuzetnog značaja ne samo za nas mlađe koji smo bili sudionici ovog treninga već i za širu populaciju, budući da se znanje stečeno na seminaru može koristiti u svakodnevnim situacijama. Naučili smo da je važno izreći svoje mišljenje, osjećaje, pri tom prihvatiti odgovornost kada se to ne sviđa drugima, ali s druge strane ne povrijediti ni onu drugu osobu s kojom smo možda u konfliktu«, kazala je *Marija Jaramazović*.

Voditeljica Marija Skala sa sudionicima

jih srednjoškolaca. Upravo ovoj skupini prilagodila je *Marija Skala*, voditeljica treninga, program čiji je opći cilj bio razvijanje veće osjetljivosti za druge ljude i razvijanje komunikacijskih i socijalnih vještina.

STILOVI KOMUNICIRANJA

Polaznici su naučili prepoznati različite stilove komuniciranja, kao što su pasivni, agresivni i asertivni. Za razliku od već poznatih načina komuniciranja, pasivnog i agresivnog, asertivni stil komunikacije podrazumijeva komunikaciju na otvoren, iskren i socijalno prihvatljiv način, uz uvažavanje prava drugih ljudi. Putem praktičnih primjera, individualnih i grupnih vježbi, polaznici su učili kako mogu postati svjesni svojih

u životu. Također su kroz vježbe učili kako prepoznati neka ranija iskivljena uvjerenja kod sebe i kod drugih ljudi, kako im se suprotstaviti i kako izgraditi jedan racionalniji pristup u komunikaciji.

»Naša udruga želi dati svoj doprinos u izgradnji kvalitetnijeg društva, a to znači pružati mogućnost usavršavanja. Zahvalni smo Mariji Skala, njezinom dragovoljnom vođenju cjelodnevnog seminara koji su

Rad

sobnosti i prijedloge kako se ponašati u različitim situacijama, kako na poslovnom planu, tako i u različitim životnim prilikama, kako reagirati, smiriti

Najmlađi sudionik, *Ivan Kovač*, priznaje kako je trening pomalo naporan, ali i veoma koristan. »Svi su prisutni bili dobro raspoloženi, uz šalu i na vrlo zabavan način naučio sam ono što će mi koristiti u životu«, rekao je Ivan.

Uz stručno vodstvo voditeljice Marije Skala, trening je ostvario svoju svrhu te će, po planovima HDPU »Bela Gabrić«, ovakvi treninzi biti organizirani i za druge zainteresirane mlade ljude.

Katarina Čeliković

Sudionici asertivnog treninga

U BAČKOJ PROVEDENO TERENSKO ISTRAŽIVANJE O BUNJEVAČKIM HRVATIMA

Etnološka studija o identitetu

Prvi rezultati petodnevnog istraživanja očekuju se početkom sljedeće godine * Istraživanje je dio širega projekta koji za cilj ima usporediti granke Bunjevaca koji danas žive u različitim područjima – od hrvatskog primorja do Budimpešte

» Identitet i etnokulturno oblikovanje Bunjevaca naziv je istraživanja što su ga protekloga tjedna u više bačkih mjesta proveli stručnjaci s Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, uz potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Istraživanje je trajalo pet dana – tri dana na području Subotice i okolice i dva dana u Somboru s okolicom. Istraživači su ispitali više od 50 kazivača i kazivačica iz različitih dijelova Subotice (Aleksandrovo, Ker, Gat, Novo selo, Mali Bajmok...), zatim iz Žednika, Male Bosne, Đurđina, Gornjeg i Donjeg Tavankuta, Ljutova, Lemeša, Sombora i okolnih salaških naselja (Gradina, Nenadić salaši).

Istraživanje provodi tim profesora, diplomiranih etnologa i studenata pod stručnim vodstvom dr. sc. *Milane Černelić*, izvanredne profesorice, koja se i ranije bavila etnološkim istraživanjima bačkih Hrvata. Riječ je o dijelu šireg istraživanja, započetog prije desetak godina, koji se bavi ograncima Bunjevaca koji danas žive u različitim područjima – od hrvatskoga primorja do Budimpešte. Nakon primorskih Bunjevaca, s područja Senja i okolice, istraživani su Bunjevci u Lici, a potom i u Dalmaciji. Sada je istraživanje stiglo i do bačkih Bunjevaca, a sljedeće se godine planira istraživanje

Stručni tim na terenu u Lemešu

skupine bunjevačkih Hrvata u Mađarskoj.

PROTIV GLOBALIZACIJE

Članica stručnog tima, profesorica na Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, *Jadranka Grbić-Jakopović* kaže kako su ovakva istraživanja neophodna, osobito danas kada globalizacija prijeti opstanku malih zajednica.

male, ali to su zajednice koje žive u nekoj dominantnoj većini, kao što su na primjer Hrvati u Srbiji, odnosno u Vojvodini. To je razvijen trend u cijeloj Europi i svijetu, jer usred globalizacije i neoliberalnog kapitalizma dolazi do ugrožavanja manjinskih zajednica, a njihov identitet, bez kojeg cijele naše civilizacije ne bi bilo, je ugrožen. Naša civilizacija nikada nije bila homogena niti će to biti. Zapravo, nastojimo naše različitosti očuvati, želimo

jezika i naših identiteta. Trebali bismo, u biti, sačuvali tu različitost na globalnoj, ali i na lokalnoj razini», kaže prof. *Jadranka Grbić-Jakopović*.

SVIJEST O ZAJEDNIŠTVU

Cilj projekta je usporediti granke Bunjevaca između sebe, kao i Bunjevce sa susjednim zajednicama naroda, kaže suradnica na projektu dr. sc. *Marijeta Rajković Iveta*.

»Dosad smo dokazali da u Hrvatskoj, u području Dalmacije, primorja i Like, postoji svijest o Bunjevcima iz Bačke i njihovu zajedničkom podrijetlu. Svi se smatraju dijelom jedne velike zajednice koja se davnim raseljavanjem razdvojila. Već smo objavili monografiju 'Živjeti na Krivom putu' i predstavili je početkom godine u Subotici. Sada bismo istraživanje obavili ovdje kako bismo mogli komparirati i vidjeti u kom segmentu je materijalna, društvena i duhovna kultura među Bunjevcima ista, a koliko različita«, kaže ova profesorica.

Radu stručnog tima, pokraj profesora, svakako doprinose i studenti, a jedna od njih je i

Poveznice postoje i danas

Do prije desetak godina najviše se znalo o bunjevačkim Hrvatima s područja Bačke i Mađarske, ali veoma se malo znalo o bunjevačkim Hrvatima s područja Like i hrvatskoga primorja. Iako je svaki od ovih ogranaکا poprimio utjecaj sredina u kojima živi, poveznice i sličnosti među njima postoje i danas.

»Prigodom istraživanja našli smo dosta sličnosti i nekih poveznica u tradicijskoj kulturi, više na području duhovne i socijalne kulture, a manje na području materijalne. U svim tim migracijama i kontaktima sa starosjediocima među koje su ti Bunjevci došli, došlo je do akulturacije i naravno asimilacije, a bilo je i presija koje su se nažalost događale«, tvrdi profesorica *Grbić-Jakopović*.

»Danas je u svijetu neophodno istraživati male zajednice koje imaju status nacionalnih manjina. One ne moraju biti brojčano

zabilježiti kako je nekada bilo, kako je sada, a sve kako bismo imali neku projekciju budućnosti i zadržali različitost kultura,

Istraživači iz Zagreba s jednom od kazivačica

Bojana Poljaković, podrijetlom iz Subotice. Iako je bunjevačka Hrvatica koja je već od malena upijala običaje svoga naroda, ovim istraživanjem proširila je svoja saznanja.

»Ova istraživanja su svakako od velikoga značaja, jer neke teme nisu do sada bile pokrivene. Samim tim što su neki Bunjevci 'zbunjeni' svojim identitetom, ovakva su istraživanja potrebna da bi se taj identitet doista utvrdio i zapisao, ali veoma su bitni i kulturni aspekti istraživanja. Konkretno, radim temu prehrane i zapisujem narodna 'ila' da se ne zaborave. Bunjevka sam, ali sam malo mlađa i za neka od tih 'ila' nisam do sada znala«, kaže studentica Bojana Poljaković.

DOJMOVI KAZIVAČICA I KAZIVAČA

Jedna od najstarijih kazivačica na području Subotice, 86-ogodišnja Kata Ivanković ističe kako se nada da će informacije koje je dala istraživačima biti od koristi. »I prije su kod mene dolazile studentice iz Zagreba da me pitaju o tome kako je nekad bilo. Ovaj put sam se malo bolje pripremila. Pitali su me o svemu po malo, a najviše o običajima«, kaže Kata Ivanković.

Antun Vidaković iz Lemeša, koji također ima 86 godina, kaže kako mu je bilo zadovolj-

Prvo sustavno istraživanje

Materijalnu i logističku potporu ovom istraživanju osigurao je Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. »Istraživanje je značajno ponajprije iz razloga što je ono prvo sustavno istraživanje dijela etnografskog naslijeđa bunjevačkih Hrvata u posljednjih dvadestak godina koje provode znanstvenici sa svojim studentima, što je naravno jamac da će istraživanje biti kvalitetno urađeno«, kaže ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov. »S druge strane, valja znati da je, premda i više nego bogato, naše kulturno naslijeđe, pa i ono u domeni etnografije, slabo znanstveno obrađeno, a na ovaj se način čine naponi na otklanjanju navedenog deficita, u čemu vidimo najveću vrijednost ovoga istraživanja. Inače, treba istaknuti kako je ono posljedica planskog djelovanja Zavoda u ovome području i uspostavljene suradnje sa znanstvenim institucijama iz Republike Hrvatske«, kaže Žigmanov.

stvo što je netko pokazao interes za prošlost. »Lipo je vidit' kad mlad svit 'oće da čuje kako je kadgod bilo. Još je lipše kad se to metne na papir da se sačuva od zaborava«, kaže on.

Najstarija kazivačica na području Sombora bila je Katica Dorotić koja ovaj projekt smatra osobito važnim danas kada se Bunjevcima žele pripisati razni identiteti, a zataškati izvorno, hrvatsko podrijetlo. »Naš se narod rasipa i pojedinci ga žele sasvim uništiti. Dobro je da će se zabilježiti ono što mi znamo, čega se sjećamo i dobro je zapisati da smo mi ovdje starosjedioci i Hrvati. Ja sam u školu išla za vrijeme Mađara i dobro se sjećam da smo se upisivali kao Hrvati, a ne kao Bunjevci«, kaže Katica Dorotić.

Prvi rezultati ovoga istraživanja očekuju se početkom sljedeće godine, a kako iz ZKVH-a najavljuju oni će biti javno prezentirani i u Subotici. Jedan dio napisanih radova bit će objavljen u Godišnjaku za znanstvena istraživanja ZKVH-a, a kada istraživanja budu završena, budući da se sljedeće godine planira nastavak terenskoga istraživanja, nastojat će se cjelovite rezultate objaviti i u zasebnoj monografiji.

D. B. P. / Z. G. / L. T.

Prijem u somborskom HKUD »Vladimir Nazor«

IZMJENE PLANOVA DETALJNE REGULACIJE

Otkrivanje nepoznatih detalja

Aktualna je vlast odlučna srušiti betonski skelet kod Otvorenog sveučilišta. Jesu li vijećnici bili obmanuti kada su glasovali o novoj lokaciji benzinske crpke? Pripremaju se placevi za nove investitore u Malom Bajmoku

Premda su prošlotjednu sjednicu gradske Skupštine vijećnici dviju najvećih stranaka, vladajuće Demokratske stranke i oporbenog Saveza vojvođanskih Mađara, u dobroj mjeri koristili za predizborno zagrijavanje, rasprave o izmjenama planova detaljne regulacije otkrile su detalje nepoznate ili manje poznate javnosti – da je Grad na sudu izgubio parnicu kojom je pokušana nagodba s poduzećem »Holtech«, da se benzinska crpka u Ulici Petőfi Sándora planira izmjestiti na lokaciju Komgrada, te da se u Industrijskoj zoni u Malom Bajmoku pripremaju placevi za nove investitore.

Krenimo redom: izmjena Plana detaljne regulacije središta grada urađena je zbog betonskog skeleta kod Otvorenog sveučilišta. Naime, ovom izmjenom Grad ima mogućnost poslati Vladi zahtjev za proglašenjem javnog interesa na tom prostoru, na temelju kojega može pokrenuti otkup i tako postati vlasnikom betonske konstrukcije s kojom onda može raditi što hoće, odnosno može ju srušiti. Novim planom je na tom dijelu predviđena izgradnja objekta namijenjenog kulturnim sadržajima u sklopu kojega bi bila multifunkcionalna dvorana koja bi se koristila za razne vrste projekcija, edukacije, predavanja, itd.

GRAD IZGUBIO SUDSKI POSTUPAK?

Podsjetimo, spomenuta betonska konstrukcija izgrađena je '60-ih godina kao osnova za buduće kino, međutim ubrzo

se dogodio požar nakon kojega je procijenjeno da se izgradnja ne može nastaviti. Sadašnji vlasnik, poduzeće »Holtech«, stupio je u posjed placa, a time i betonskog skeleta 1985. godine, da bi 1994. godine poduzeće potpisalo ugovor o zajedničkom ulaganju s tadašnjim gradonačelnikom *Józsefom Kaszom* i Otvorenim sveučilištem. Ugovor je predviđao obvezu Grada da poruši skelet, što nije urađeno, i od tada počinju problemi, jer »Holtech« već 17 godina putem tužbenog zahtjeva protiv Grada namjerava naplatiti izgublenu štetu budući da je vlasnik tu htio graditi stambeno-poslovne objekte. Svaka dosadašnja vlast je pokušavala, no bez uspjeha, riješiti problem ove nakaradne konstrukcije, a svake godine u gradskom proračunu ostavljan je novac za njezino rušenje. Sada je odštetni zahtjev, poslije

neuspjelog sudskog poravnjanja, s 4,5 milijuna eura podignut na 20 milijuna eura, što je iznos

Saša Vučinić

koji predstavlja polovicu jednogodišnjeg gradskog proračuna.

Oporba je, prije svega SVM, zamjerila vladajućoj koaliciji što je Grad išao na sudsku nagodbu s prijedlogom za koji se, kako tvrde, unaprijed znalo da je protuzakonit. »Na koncu

se dogodilo da je sud odbio prijedlog za sklapanje tog sudskog poravnjanja. Plaćene su vjerojatno sudske pristojbe koje nisu bile male. Sada nam ponovno predočavate da se promjenom plana navodno želi graditi neki novi kulturni objekt na toj lokaciji. Ako tako mislite prisiliti vlasnika objekta da mu to zemljište uzmete, otmete ili nešto u tom smislu, mislim da ste ponovno na krivom putu. Na temelju ovog dokumenta želite proglasiti javni interes te na temelju toga eksproprijirati od vlasnika tu nekretninu. Pitanje je – je li to dobar put ili nije?«, rekao je *Jenő Maglai*.

Gradonačelnik *Saša Vučinić* tvrdi da Grad nije izgubio nikakav postupak već da je on imao svoj zastoj u kojemu je pokušana sudska ili izvansudska nagodba. Budući da je sud odbio prijedlog poravnjanja, postupak se i dalje vodi s odštet-

Skelet kod Otvorenog sveučilišta

nim zahtjevom, a gradonačelnik kaže kako je optimist i da se nada da će Grad ipak dobiti taj postupak. »Ako ne možemo kriviti nikoga u ovoj dvorani za to što je taj prostor ružan 50 godina, svakako možemo kriviti dio ove dvorane zato što nad ovim gradom stoji katastrofična opasnost da izgubi 4,5 milijuna eura, a po mojim saznanjima je taj tužbeni zahtjev podignut na preko 20 milijuna eura. Točno je, usvajanjem ovog plana gradu se omogućava da pošalje Vladi zahtjev za proglašenjem javnog interesa na osnovi kojega se može pokrenuti otkup toga i točno je da nakon tog otkupa Grad kao vlasnik može raditi sa skeletom što hoće, konačno prvi puta poslije toliko godina. Nakon odbijanja nagodbe odnos s vlasnikom je prešao u kategoriju koja više nije suradnička. Ja više nemam ideju što je njegova namjera s tim objektom«, rekao je Vučinić.

Za vijećnike Srpske napredne stranke problem s ovom izmjenom plana jest što je na spomenutom prostoru predviđena izgradnja objekta namijenjenog kulturnim sadržajima jer je, podsjetio je dr. *Radmilo Todosijević*, na prošloj izvanrednoj sjednici donesena odluka o promjeni projekta zgrade kazališta i smanjenju broja dvorana upravo zbog nedostatka novca.

OBMANUTI VIJEĆNICI

Niti drugi prijedlog izmjene Plana detaljne regulacije središta grada u zoni III oporba nije podržala, čak je najavljena mogućnost tužbe. Naime, kako je predlagatelj objasnio još na prethodnoj sjednici, vijećnici su usvojili prijedlog prema kojemu će benzinska crpka iz Ulice Sándora Petőfija biti premještena na lokaciju Komgrada, odnosno ugao Preradovićeve, a sada je predloženo da se duž cijele lijeve strane ulice od Sándora Petőfija do Zagrebačke omo-

gući izgradnja objekata komercijalnih sadržaja. Vijećnik SVM-a Jenő Maglai je rekao kako prema propisima benzinska crpka ne može biti na bliže od 500 metara od škole, stoga se ona mora izmjestiti s postojeće lokacije, ali i da je nova lokacija neodgovarajuća jer se zapravo nalazi neposredno uz školu. On je istaknuo i kako bi planom trebalo predvidjeti dvoranu za tjelesni odgoj koju škola još uvijek nema.

Vijećnik SNS-a *Gojko Radić* rekao je kako vijećnici nisu

protuzakonit prijedlog ovdje u Skupštinu. Ovaj prijedlog koji smo na prošloj sjednici usvojili je protuzakonit, mi smo donijeli protuzakonitu odluku, a zašto? Zato što ste nas vi obmanuli i prevarili. Vi morate ovu odluku s prethodne sjednice preispitati i trebamo vidjeti s drugim vijećničkim grupama u oporbi pa da uložimo tužbu protiv ove odluke, jer ste nas obmanuli i doveli u zabludu prilikom prethodne sjednice da se izglasa takva odluka koja je u sukobu sa zakonom«.

jalu ne vidi tko je zainteresirani investitor, te da će budući investitori biti u povoljnijem položaju od dosadašnjih, jer im neće trebati urbanistički projekt. Gradonačelnik Saša Vučinić je rekao kako će vijećnici u redovitoj proceduri, kao što je i dosada bila praksa, odlučivati o elaboratu o opravdanosti otuđenja zemljišta, te najavio kako je riječ o investitorima »Calcedonia« i »Swarovski«. »'Calcedonia' planira izgradnju 18.000 kvadrata i njima treba frontalni dio čestice, stoga je

znali za propis o obvezatnoj udaljenosti benzinske crpke od škole, te su stoga bili obmanuti i najavio mogućnost podnošenja tužbe. »Mene brine što vi kao vladajuća većina dozvoljavate da vaše službe prave kaznena djela, što vi nama vijećnicima dostavljate akte i prijedloge koji su u sukobu sa zakonom. Ne mogu svaki put za vaše prijedloge koračati i mjeriti što je gdje i koliko udaljeno od koje škole, od kog objekta, itd. To su dužni uraditi vaši urbanisti. Zašto bih ja sumnjao da će vaše službe svaki put donijeti

Nešto blaži tonovi čuli su se tijekom treće izmjene Plana detaljne regulacije koja se odnosila na Industrijsku zonu u Malom Bajmoku, gdje je predloženo ukidanje prometnice radi spajanja dva bloka, kako bi se mogla izdati dozvola za cijeli kompleks, potom pojednostavljivanje izdavanja građevinske dozvole na temelju Plana detaljne regulacije, te smanjivanje placeva u jednom dijelu zbog izgradnje manjih objekata poput skladišta, magazina, pretovarnih postaja, itd. Oporba je zamjerila što se u predloženom materi-

predviđeno ukidanje puta koji je bio predviđen za servisiranje manjeg placa, i tako se formira jedinstvena čestica. U oba projekta uključeno je Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja koji je jedan od partnera potpisnika i u obvezi je prijedlog memoranduma staviti na suglasnost Vlade, koju su oba prijedloga i dobila«, rekao je Vučinić, podsjećajući da pod istim uvjetima u Industrijskoj zoni već posluju njemačke tvrtke »Continental« i »Norma Group«.

S. Mamužić

Kuća Alberta Stipića – Somborski put 38

Piše: dr. Viktorija Aladžić

Parcela na kojoj se danas nalazi kuća na Somborskome putu broj 38 bila je još 1838. godine u vlasništvu obitelji Stipić, točnije Ivana Stipića, označena brojem 29 u »Petom kvartu«. Većina drugih kuća od broja 4 do 44 na Somborskom putu, kao i neke druge u okružju, bile su također u nekom periodu između 1838. i 1914. godine u vlasništvu jednoga od članova obitelji Stipić, pa je iz tog razloga ovaj dio grada nazvan Stipić kraj. Na parceli 29 su se 1838. godine nalazile dvije seoske kuće zabatom orijentirane prema ulici i slijepim zidom prema susjedima s lijeve i desne strane. Do katastarskog premjera grada iz 1878. godine na parceli je došlo do izmjena. Seoska kuća na istočnoj strani parcele je nestala, ali su u međuvremenu izgrađena dva pomoćna objekta u unutrašnjosti parcele, broj parcele je promijenjen i od tada se parcela vodila pod brojem 30 u tzv. Petom kvartu.

Podataka o drugim promjenama na parceli nema sve do 1891. godine, kada je *Albert Stipić* predao molbu da na njoj podigne prizemnu građansku kuću prema projektu *Titusa Mačkovića*¹.

GRAĐANSKA KUĆA PRAVOKUTNE OSNOVE

Kuća je pripadala tipu građanskih kuća pravokutne

osnove s dva trakta. U uličnom traktu su se nalazile tri sobe orijentirane prema ulici, a u dvorišnom predsoblje, kuhinja i ostava. Sa zapadne strane kuće postavljen je suhi ulaz s kapijom, iz kojeg se ulazilo u predsoblje. Sobe orijentirane prema ulici grijane su s dvije velike »banjapeći«, od kojih se jedna ložila iz predsoblja, a druga iz kuhinje. Iz predsoblja se, također, moglo izaći izravno u dvorište. Na parceli su se tada još uvijek nalazila spomenuta dva pomoćna objekta u kojima je sigurno bila smještena perionica rublja, ostava za drva, staja, kolnica i možda još koja prostorija. Funkcionalna organizacija prostorija i života u kućama i na parcelama iz tog vremena imala je jedan od osnovnih ciljeva – prljave funkcije odvojiti od čistih.

U STILU KASNOG ROMANTIZMA

Pročelje kuće Alberta Stipića bilo je projektirano u stilu kasnog romantizma, vjerojatno na traženje samog vlasnika, budući da je *Titus Mačković* već od 1879. godine radio objekte u maniri neorenesanse, prevladavajućem gradskom, arhitektonskom stilu toga vremena. Istini za volju, romantizam ove fasade, u mnogo čemu, podsjeća na neorenesansu, osobito u usporedbi s drugim projektima i kućama iz perioda romantizma u Subotici, gdje su rješe-

Svakako treba povesti računa da se, kao i u slučaju ugroženih životinjskih vrsta diljem svijeta, sačuvaju potrebni ugroženi primjerci arhitekture kako budućim generacijama ne bismo uskratili mogućnost njezina proučavanja

nja romantizma, očito je, bila uzorom u projektiranju fasada, primjerice načinom izvedbe *kvadera*, kapitela na *pilastrima* prozora. Ipak nije poznato kako je objekt izgledao nakon što je izgrađen. Zidari su se, najvjerojatnije, dosljedno pridržavali projekta budući da današnja fasada sadrži većinu elemenata predviđenih projektom, kao što su: središnji *rizalit* s dva prozora i po jedan prozor sa svake strane, *pilastre* s obje strane kapije, horizontalne vijence itd. Ono što nedostaje su horizontalne *lizene* i dekorativni ivični *kvaderi* na *rizalitu*, kao i kapitel *pilastara* oko kapije, no svi ti ukrasi mogli su nestati i postupno, tijekom nužnog održavanja i popravaka fasade, premda ostaje otvorenom mogućnost da uopće nisu bili aplicirani na fasadi. U svakom slučaju, fasada i danas ima odlike spomenutoga stila, a malom intervencijom i istraživanjima »in situ« bilo bi moguće vratiti joj izvorni izgled. Drvena kapija također je zanimljiva, premda pripada određenom tipu koji se proizvodio serijski, a u gradu je više prizemnih kuća s takvom kapijom. Upravo iz toga razloga nužno je očuvati barem jedan primjerak takve kapije u uporabi, izvedene od okvira i ispune, pretežito

napravljene od letvica poređanih u obliku riblje kosti.

Ukoliko graditeljsko naslijeđe Subotice iz XIX. stoljeća prihvatimo s dužnom pozornošću i očekivanom odgovornošću, svakako treba povesti računa da se, kao i u slučaju ugroženih životinjskih vrsta diljem svijeta, sačuvaju potrebni ugroženi primjerci arhitekture kako budućim generacijama ne bismo uskratili mogućnost njezina proučavanja. Znanje, i te kako brzo, zna pasti u zaborav, pa i iščeznuti, a njegovo je ponovno stjecanje dug, težak i neizvjestan proces, o čemu nam svjedoče tragovi mnogih dosada nestalih civilizacija.

Prizemna seoska kuća iz 1838. godine, smještena uz ivicu parcele zapadnog susjeda, postojala je i 1907. godine, kada *Albert Stipić* podnosi molbu za izgradnju pomoćnog objekta u dvorištu parcele², na mjestu ranijeg podignutog i smještenog, također, uz parcelu susjeda sa zapadne strane. Projekt pomoćnog objekta uradio je arhitekt *Géza Koczka*, a imao je kolnicu u sredini i dvije odvojene prostorije sa strane, u koje se ulazilo iz dvorišta, čija nam funkcija nije poznata.

¹ HAS, F:2, ép. eng. V kör 2/1891.

² HAS, F:2, ép. eng. V kör 55/1907.

Novi pogon vinarije »Zvonko Bogdan«

Predsjednik pokrajinske Vlade *Bojan Pajić* pokrenuo je novi pogon za etiketiranje vina u vinariji »Zvonko Bogdan« na Paliću, koji je pokrajina kreditirala s 20 milijuna dinara od ukupno 87, koliko košta samo ova linija. Vinarija »Zvonko Bogdan« ima 26 hektara vinograda, kapacitet je 300 tisuća litara vina godišnje, cjelokupna proizvodnja je digitalizirana, a oprema je najsuvremenija u regiji. Samo pakiranje vina košta 200 dinara po boci, a u prodaji se ova vina mogu naći po cijeni od 680 do 850 dinara plus PDV.

Tjedan dana rada Kontakt centra »024«

U prvih sedam dana službenoga rada Kontakt centra »024«, građani su podnijeli ukupno 69 zahtjeva za rješavanje problema iz nadležnosti grada, riješeno je 45 zahtjeva, dok je u rješavanju bilo 24 predmeta. Po institucijama, najviše zahtjeva, 35, bilo je za Tajništvo za inspekcijske poslove Gradske uprave, zatim za Gradsku upravu općenito, »Čistoću«, »Ravnateljstvo za izgradnju« i »Vodovod«. Po vrstama, građani su se javljali zbog putne infrastrukture, javne higijene, problema držanja domaćih životinja, buke i ostalih komunalnih problema. Kontakt centar se nalazi u Uslužnome centru Gradske kuće i otvoren je radnim danima od 7 do 19 sati, a osim osobno prijave se mogu podnijeti putem telefona 626-999, sms porukom na broj 069-626-999, te putem e-maila kontaktcentar@subotica.rs

Više znanja za bolje zdravlje

Susret članova Udruge dijabetičara iz Subotice održan je u ponedjeljak, 14. studenoga, u Velikoj vijećnici Gradske kuće, a protekao je u znaku Svjetskog dana dijabetesa koji se obilježava toga datuma. U ime udruge *Terezija Dević* govorila je o osnovnom cilju udruge, a to je edukacija oboljelih i njihovih obitelji, prevencija i rano otkrivanje bolesti. »Da mi kontroliramo dijabetes, a ne on nas!«, istaknula je *Terezija Dević* i nastavila: »U cilju edukacije održavamo predavanja jednom ili dvaput mjesečno, a predavači su liječnici različitih specijalnosti. Prije svakog predavanja obavlja se mjerenje šećera u krvi i krvnoga tlaka. Vrata su uvijek otvorena i za predavače koji nam donose novosti u liječenju dijabetesa na svim poljima. Održavamo sastanke u obliku okruglih stolova čiji su ciljevi razmjena iskustava, kao i bolje upoznavanje bolesti. Novo u udruzi jest besplatna podjela aparata za mjerenje šećera u krvi za dijabetičare 'tip 2', jer znamo koliko je samokontrola važna. Dosad smo podijelili 41 aparat.«

Udruga proširuje oblike pomoći za svoje članove u kontroli razine šećera u krvi i razvija suradnju sa srodnim udrugama u zemlji i inozemstvu, najviše na polju edukacije i rekreacije. Osiguravaju se

različite pogodnosti, pa su primjerice djeca oboljela od dijabetesa u mogućnosti besplatno koristiti gradsko klizalište, a svi članovi udruge imaju besplatan ulaz na gradski bazen tijekom cijele godine. Među darovateljima je i subotičko Narodno kazalište koje redovito daruje karte za predstave članovima Udruge dijabetičara.

Na susretu, u svečarskoj atmosferi, u ponedjeljak je o dijabetesu govorila endokrinologinja dr. *Angelina Obradović*, a o prehrani kao terapiji dr. med. *Karolina Berenji*.

Odnedavno se članovi Udruge dijabetičara okupljaju u novom prostoru koji su od grada dobili na korištenje, a nalazi se na drugom katu Otvorenog sveučilišta.

K. K.

Darovi za svaku prigodu

Od cvijeća, pića, čokolada do srebrnog nakita, satova, novčanika, ešarpa i drugih brojnih sitnica koje mogu biti lijep i prigodan dar, mogu se naći u nedavno otvorenoj trgovini »Buket i paket«, koja se nalazi na uglu ulica Gajeve i Marije Bursać.

Rođendani, obljetnice, posjeti ili želja da nekoga obradujete malim darom bez osobitog povoda, mogu biti razlog da svratite do ove trgovine s puno sitnica. Prijedlog za dar može biti med i pčelinji proizvodi poput propolisa i saća u medu, ili nešto slično čega se možda ne biste sjetili, a ovdje se nalazi u ponudi. Vlasnica *Ljubica Fabijan* kaže kako se unatoč krizi i besparici svatko nađe u prilici kada želi nekoga darivati te i sitnica lijepo upakirana izražava pažnju i ljubav. Uz svaki dar tu su i lijepe čestitke s prigodnim porukama, a u dućanu nude i uslužno pakiranje te kupovinu putem interneta, kao i isporuku na kućnu adresu. Radno vrijeme je od 7 do 20 i nedjeljom od 7 do 11 sati.

S. M.

Republika Srbija; Autonomna Pokrajina Vojvodina; Grad Subotica; Gradska uprava; Tajništvo za građevinarstvo i imovinu; Služba za građevinarstvo; Broj: IV-02-350-474/2009; Dana: 21.11.2011.; Trg slobode br. 1; 24000 Subotica

SKUPŠTINA GRADA SUBOTICE

Povjerenstvo za planove oglašava

JAVNU PREZENTACIJU

NACRTA PROSTORNOG PLANA GRADA SUBOTICE

Javna prezentacija Nacrta prostornog plana Grada Subotice će se održati u petak, 2. prosinca 2011. u 11 sati, u Velikoj vijećnici stare Gradske kuće.

Javni uvid Prostornog plana je u tijeku i traje do 12. prosinca 2011. godine, radnim danima od 8-14 sati, u Gradskoj upravi Subotice, Trg slobode 1, stara Gradska kuća, ured br. 202-2.

PETKOM NAVEČER DJECA I MLADI U MALOJ BOSNI VRIJEME PROVODE DRUŽEĆI SE UZ SPORTS

Sjaj »Mjesečine« među djecom

Klub »Mjesečina 8« u Maloj Bosni privukao je djecu i mlade svih generacija nudeći sadržajnu večer u društvu vršnjaka i aktivno sudjelovanje u organizaciji aktivnosti * Nakon godinu dana iskustva u realizaciji programa »Mjesečine« u Maloj Bosni ubrzo se očekuje otvaranje kluba i u Tavankutu, u prostoru Osnovne škole »Matija Gubec«

Put između Subotice i Male Bosne u petak, 18. studenoga, bio je obavljen gustom maglom i tamom kroz koju su se teško probijali obrisi usputnih objekata i rijetkih svjetiljki iz daljine. Osjećaj nestvarnosti okruženja iz bjelkasto-sivih boja magle, usred Male Bosne, oživjeli su vedro osvijetljeni prozori na zgradi u selu, koju ovdašnja škola koristi kao dvoranu za sportske aktivnosti. Dok su seoske ulice oko 20 sati dremale puste, bez igdje ikoga, približavanje osvijetljenome prostoru, zvuci glazbe i žamor glasova stvarali su potpunu suprotnost tmurnom okružju i mamili da se zaviri u veselu atmosferu, ispunjenu pozitivnom energijom kakvu stvaraju djeca i mladi u kreativnom raspoloženju.

Veseli sadržaj u prostoru velike sale, u suprotnosti s pustim i hladnim ulicama, kao da je te večeri simbolično prikazao djelatnost i cilj Pokreta

koji jača u Subotici, a širi se i u druge gradove Srbije. Za šest godina omogućeno je da se na devet lokacija u Subotici, najčešće u školama, provodi koncept otvorenih, besplatnih večernjih i noćnih klubova u kojima se djeca i mladi okupljaju oko sportskih, kulturnih, rekreacijskih i drugih aktivnosti. Program »Mjesečina«, ponikao iz subotičke Udruge »Klub 21« prije šest godina, ima za cilj omogućiti mladima, osobito onima koji besciljno i bez novca u skupinama ili usamljeno noću lutaju ulicama, da barem jednu večer vikendom provedu u relativno kulturnoj sredini baveći se sportom, gdje će se prema njima ophoditi ljudski, uz maksimalnu toleranciju – kako stoji i na web sajtu »Mjesečine« (www.mesečina.subotica.net).

VELIK INTERES MLADIH

Klub »Mjesečina 8« u Maloj Bosni u petak navečer bio je

noćnog sporta za mlade koji se realizira kroz program »Mjesečina«, otvaranjem istominenih klubova uz potporu Zaklade »Mjesečina«, pokreta

ispunjen mnoštvom djece i mladih, mada učiteljice i sestre Marina Kovač i Zorica Bašić Palković, koordinatorice aktivnosti, napominju da bude i više

sudionika no što ih je ove hladne večeri. Prostorom odjekuju glazba i glasovi, djeca i mladi zabavljeni su uz pikado, stolni nogomet i stolni tenis, kreću se po prostoru, dogovaraju, navijaju... Kraće zatišje nastaje dok se služe pecivima (kontinuirana i hvale vrijedna donacija

Kompanije »Forneti«) i sokovima. A onda se sportska zanimacija nastavlja...

»Klub radi svakog petka od 19 do 23 sata, a dolaze djeca u dobi od prvog razreda osnovne škole, uključujući i srednjoškolce. To su sadašnji i bivši učenici škole u selu gdje smo učiteljice, a i živimo tu u selu, te stoga poznamo i djecu i roditelje«, kaže Marina Kovač, ističući da je ovo jedino mjesto u selu gdje početkom vikenda mladi mogu provesti večer u sportskim i zabavnim aktivnostima, uz osvježanje pecivom i sokovima i nadzor pedagoga, nasuprot okupljanjima i nesadržajnim šetnjama po seoskim ulicama u hladnim večerima. Roditelji barem znaju gdje su im djeca i kako provode večer,

a vrijeme dolaska i odlaska svakog člana kluba precizno se evidentira.

Sada je godinu dana kako je formiran Klub »Mjesečina 8« u Maloj Bosni i od samog početka izazvao je veliko zanimanje djece i mještana. »Djeca ovo jako brzo zavole, za kratko vrijeme shvate da im je ovdje dobro i prihvate kao nešto svoje, prihvaćajući pravila koja postoje o radu Kluba. Vrlo je interesantno da djeca koja redovito dolaze i izvan vremena dok

se odvijaju ostale školske aktivnosti, u istom prostoru čuvaju rekvizite, upozoravaju i ostale da paze jer su im neophodni za realizaciju aktivnosti koje vole. Za djecu, kao i za mlade, ovo je zanimljivo mjesto okupljanja«, ističe Marina Kovač objašnjavajući da su zbog raznolike uzrasne strukture koja dolazi, najprije napravili podjelu u dvije skupine, pa su mladi u Klubu boravili od 19 do 21h, a stariji nakon toga do 23h, međutim i stariji vole biti tu cijelu večer, te dođu i ranije mlade podučavati stolnom tenisu.

ISPRAČAJ MALENIH

Kada se primakao 21 sat iz skupina su se počeli izdvajati najmlađi – to je, naime, njihovo

TSKE AKTIVNOSTI

vo vrijeme za polazak doma. Ostaju stariji uz omiljenu glazbu i sport koji razvija težnju da se bude vještiji i stvara dobru energiju. Tvorci pokreta noćnog sporta smatraju da je stolni tenis izrazito pogodan jer potječe zadovoljstvo i samopouzdanje sudionika, ne zahtijeva tehničko predznanje i ne predstavlja financijski teret sudionicima.

Dok su se dečki te večeri okupljali oko stola za tenis, djevojke su se zabavljale uz spravu za stolni nogomet. Podjela u skupine i način odvijanja igre i međusobnih natjecanja odvija se po spiskovima i pravilima koje sudionici ustanove sami na početku večeri i zahtjeva aktivan pristup u organizaciji aktivnosti.

Dezső Kiss, Marina Kovač i Zorica Bašić-Palković

»Svakoga petka održavaju se turniri. Sudionici sami naprave liste i organiziraju turnire. Također, sudjelujemo i u međuklupskim turnirima«, kaže Zorica Bašić Palković. »Zadovoljstvo je vidjeti radost

subotičkih i inozemnih iskustava ističe da u osnovnoškolskom uzrastu program »Mjesečina« može efikasno doprinijeti razvoju ličnosti djece, stjecanju pozitivnih navika, uspostavi pozitivne komunikacije među

djece. Čekaju ovu večer i tijekom dana u susretima u školi provjeravaju hoćemo li se navečer naći u klubu. Dođu i stariji, svatko nađe svoje mjesto. Vrata su svima otvorena, uz poštovanje pravila Kluba.«

Dezső Kiss, predsjednik Skupštine Zaklade »Mjesečina« i program menadžer, na temelju

djecom, smanjenju agresivnosti, izgrađivanju zdravog stila života... Osim toga, najavljuje da se obitelj klubova postupno širi, u Tavankutu u okrilju Osnovne škole »Matija Gubec« 5. prosinca u 18 sati svečano se otvara Klub »Mjesečina 9«.

Katarina Korponaić

Isprika

U prošlom broju našeg tjednika na str. 23 u tekstu naslova »Jesensko uživanje u dobroj kapljici« došlo je do pogreške u imenu gdje umjesto *Ivan Budinčević* treba stajati *Ivan Piuković*. Ispričavamo se čitateljima i gospodinu Piukoviću.

Uredništvo

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

25. studenoga 2011.

U SONTI RASTE BROJ STARAČKIH KUĆANSTAVA

Tegobno danas uz neizvjesno sutra

Problem staračkih kućanstava u selima nije novi i nije samo specifikum Sonte, ali je itekako aktualan u ovome mjestu. U posljednjih pedesetak godina postao je i tema mnogih demografskih i socijalnih istraživanja. Izravne posljedice društvenih zbivanja na ovim prostorima su sela koja nestaju, drastično osiromašenje i velika mjera socijalne isključenosti starih osoba. Političari i znanstvenici govore nam o socijalnoj nesigurnosti, a prevedeno na pučki jezik riječ je o vrlo osjetnom osiromašenju staračkih kućanstava. Tako se kod starih osoba javlja velika nesigurnost glede gole egzistencije u budućnosti, izazvana sve tegobnijim životom u godinama kad bi trebali biti najbezbrizniji. Svakako, to je najizravnija posljedica sustavnoga zapostavljanja i devastacije ruralnih resursa, osobito u posljednja dva desetljeća.

Sve političke garniture u navedenom razdoblju, kako one na vlasti, tako i u oporbi, u svojim predizbornim »govoranicima« razbacivale su se veli-

kim obećanjima o promjenama i boljitku svih struktura društva, osobito sela i poljoprivrede, no, u postizbornim vremenima svi bi se zabavili nekim drugim brigama, a kod ruralnoga dijela stanovništva, osobito kod najstarijih, ništa se godinama nije mijenjalo, rješenja se nisu nalazila, ili nije bilo političke volje za njihovo iznalaženje, pa je siromaštvo postajalo još uočljivije.

SPROVODA SVE VIŠE, KRŠTENJA SVE RJEDA

Istina, na području socijalnog osiguranja došlo je do ključnih promjena u odnosu na sedamdesete godine prošloga stoljeća. Danas su stari na selu uključeni u sustav mirovinskog i zdravstvenog osiguranja i socijalne skrbi, međutim, ove mjere ni izdaleka nisu riješile probleme. Razina tih mirovina vrlo je niska i neredovite su, a materijalno osiguranje nije uvjetovano visinom prihoda, nego veličinom gazdinstva, pa je većini, usprkos evidentnom siromaštvu, nedostupno. Jaz je

godinama postajao sve veći, pa je i po statističkim pokazateljima udio staračkih kućanstava u kategoriji onih ispod linije siromaštva u ruralnim sredinama sa 7,7 postotka tri i pol puta veći nego u urbanim (2,2 postotka). Tako se opstanak starih u selima i dalje temelji na tradicionalnim resursima, poput rada na

pokazati i dobnu strukturu sela, no i bez statističkih pregleda vidljivo je koliki je porast broja staračkih kućanstava, pa i praznih kuća u razdoblju između ova dva popisa. Prosječna dob žitelja Sonte rapidno se bliži cifri 50. Sprovoda je sve više, krštenja su sve rjeđa.

Teško je biti sam

Najnoviji sprovod u Sonti plastično je ilustrirao ovu temu. Umrla je 92-godišnja *Tereza Dalmatin*. Na sprovodu su bili njezin godinu dana mlađi suprug *Josip* i nekoliko susjeda. Žive rodbine u Sonti nemaju. Sin *Josip*, neženja, koji je živio s njima, umro je prije desetak godina, kćer je prije nekoliko godina umrla u Australiji. Troje unučadi, danas već sa zasnovanim obiteljima, žive na Zelenom kontinentu.

»Teško je biti sam u starosti. Zahvalan sam ovim susjedima, osobito *Ani Vidaković*, koji u starosti brinu o nama. Samo molim Boga da što prije odem za mojom Rezom«, kaže dida *Josip*. Njegovim odlaskom u Sonti će ostati još jedna kuća koju neće grijati plamen obitelji, u kojoj se neće slušati dječji smijeh i plač.

gazdinstvu do iznemoglosti i obiteljskoj solidarnosti.

Prema neslužbenim podacima nedavnog popisa, broj stanovnika Sonte smanjio se s 4.996 evidentiranih 2002. godine na oko 4.520. Konačni podaci će

ISELJAVANJE

Ukoliko promatramo posljednje tri dekade, uočljiv je najveći problem, problem velikog iseljavanja. Osamdesetih godina XX. stoljeća u potrazi za egzi-

Broj žitelja Sonte konstantno se smanjuje, prosječna dob raste, a iseljavanja, poglavito mlađe populacije, nastavljaju se i poslije ratnih devedesetih

stencijom iz Sonte se u Kanadu, Australiju, SAD i u europske zemlje iselio veći broj mladih bračnih parova, bez djece, ili s malom djecom, ostavljajući u selu roditelje koji su danas materijalno zbrinuti, ali su u svojoj starosti po svim ostalim segmentima prepušteni sami sebi. Tako u mnogim kućama predviđenim za puno veći broj osoba danas žive jedno ili dvoje ukućana poodmakle dobi. S mukom ih održavaju, proklinjući samoću starosti. Stanje je koliko-toliko podnošljivo dok se ne umiješa bolest. Drugi veliki val iseljavanja zabilježen je

Manje stanovnika

Objavljeni su i podaci Zavoda za statistiku Republike Srbije. Tako je na popisu u općini Apatin evidentirano 28.654 stanovnika, što je za 4.159 osoba manje nego na popisu 2002. godine. U prosjek se uklapa i stanje u Sonti gdje je u 1.685 kućanstava evidentirano 4.238 žitelja, što je za 758 manje nego na popisu iz 2002. godine. Zabilježene su i 283 osobe sa stalnim boravkom u inozemstvu, a popisivači su nailazili i na veliki broj praznih kuća.

ratnih devedesetih. Pod manjim ili većim pritiscima tada se iz Sonte, poglavito u Hrvatsku, po teško dostupnim neslužbenim podacima, iselilo oko 1.500 Hrvata. Uglavnom su odlazile cijele obitelji, ali je otišlo i oko 250 pojedinaca mlađe dobi, ostavljajući za sobom roditelje kojima godine baš i ne idu u prilog. Tako danas mlađe generacije negdašnjih Sonćana ili njihovih izravnih potomaka, rođenih u mjestu doseljenja, zasnivaju vlastite obitelji, stvaraju svoje potomstvo, koje nepovratno gubi sve veze s rodnim selom svojih predaka. Privremeno »pomlađivanje« mjesto bilježi se u drugoj polovici devedesetih. Sontu je tada naselio nigdje zabilježen određeni broj

izbjeglica srpske nacionalnosti, pridošlih mahom iz Hrvatske. Prema nekim pokazateljima bilo ih je više od dvije tisuće, ali su pokazatelji nepouzdati, jer je veliki dio nastavio dalje tražeći uhljebljenje u urbanim sredinama. Oni koji su ostali bitno su izmijenili nacionalnu strukturu, ali su privremeno i spustili dobni prosjek sela. No, danas potomci i ovoga dijela stanovništva odlaze iz Sonte u urbane sredine ostavljajući svoje, u međuvremenu, ostarjele roditelje ovdje. I ovi ljudi su vrlo nesretni, emotivno su raspeti između zavičaja iz kojega su stjecajem okolnosti došli u Sontu i djece koja su se, u potrazi za sigurnijom egzistencijom, iz Sonte odselila. Najnoviji val iseljavanja iz Sonte naizgled je najmanji, ali s ništa manjim posljedicama po dobnu strukturu sela. Demokracija je 2000. godine ušla na ove prostore, pritisaka karakterističnih za devedesete više nema, međutim, zamijenili su ih novi, tihi i nevidljivi pritisci drugačije naravi.

Narastajuća kriza, zabrinjavajuća neuposlenost i sve nekvalitetniji život doveli su do novih iseljavanja. Mladi, srednje i visokoobrazovani ljudi, kako pojedinci, tako i obitelji, odlaze tamo gdje očekuju sigurniji kruh, ali ne samo kruh. Manji dio odlazi u urbane sredine u Vojvodini, veći dio »preko grane«, poglavito u Hrvatsku. Tamo nalaze svoj mir i kruh, ostavljajući ostarjele roditelje u Sonti. Povremeno ih obilaze, oni koji su kilometarski blizu dolaze i na nedjeljne mise u župnoj crkvi sv. Lovre. No, proces asimilacije i kod njihovih potomaka vremenom će olabaviti, a u drugoj generaciji i potpuno izgubiti vezu sa Sontom. Upravo to dovodi do pojave velikoga broja staračkih kućanstava, a vremenom i do sve zapuštenijih praznih kuća koje bi nasljednici rado prodali, ali nemaju kome, čak ni uz najmizernije cijene.

Ivan Andrašić

SLIKA AUTORA STIPANA KOVAČA MALANKE I MILORADA RAĐENOVIĆA VELIKA VIŠE OD 25 ČETVORNIH METARA

Monoštor slikom

Glavni motiv na kompoziciji je crkva sv. Petra i Pavla, a mala modifikacija u odnosu na prirodni raspored su kuće trščare i kip sv. Ivana koji su stavljeni na sliku, zbog prepoznatljivosti i značaja koji imaju ovi motivi za stanovnike sela

Na inicijativu Kulturno-umjetničkog društva Hrvata »Bodrog« iz Bačkog Monoštora dva priznata umjetnika – Stipan Kovač Malanka i Milorad Rađenović Đene – prije tri godine realizirali su projekt koji ima artistsku i kulturološku vrijednost.

Cilj je bio stvoriti sliku koja će predstavljati Monoštor u malom, sliku koja će na najbolji način dočaravati ovo selo, a istodobno služiti i kao kulisa za nastupe KUDH-a. Majstori su ovu ideju s oduševljenjem prihvatili, budući da obojica gaje snažne emocije prema ovome mjestu. Dugotrajnim radom nastala je slika površine 25,6 m², širine 6,4 m i visine 4 m. Sastoji se od četiri zasebna platna, da bi bila pogodna za skladištenje i prenošenje, a svako platno može se uviti, lako prenijeti i ponovno sastaviti tamo gdje je potrebno. Rađena je akrilnim bojama, u kombinaciji s tehnikom ulja na platnu.

Glavni motiv na kompoziciji je crkva sv. Petra i Pavla, a mala modifikacija u odnosu na prirodni raspored su kuće trščare

i kip sv. Ivana koji su stavljeni na sliku, zbog prepoznatljivosti i značaja koji imaju ovi motivi za stanovnike sela.

Dvojica slikara već dugo surađuju. Obojica su članovi »Likovne grupe 76«, a do sada su već uradili i nekoliko murala zajedno. Stipan Kovač je poznat po svojim slikama koje dočaravaju Monoštor – ljude, kuće trščare, seoska dvorišta, oranice, pejzaže, kao i motive iz okruženja – priroda Specijalnog rezervata »Gornje Podunavlje«. Rađenović također stvara inspiriran ravničarskim načinom života i motivima ovih krajeva.

Slika je dosad bila izlagana u više navrata, od posjeta turista, nastupa KUDH-a, povodom bitnih datuma koji se obilježavaju u selu, do posjeta predsjednika Tadića i Josipovića Monoštora. Inače, interesantna je činjenica da je ova slika manja za samo 2,4 m² od čuvene »Bitke kod Sente«, koja se nalazi u Županiji u Somboru, djelo Ferenca Ajzenhuta, inače, najveće slike iz jednoga dijela u Europi.

Zdenka Mitić

GOSTOVANJA HRVATSKIH KAZALIŠTARACA IZ VOJVODINE

»Noć kazališta« u Hrvatskoj

Lemešani

Projekt »Noć kazališta« jednodnevna je manifestacija posvećena scenskim i izvedbenim umjetnostima koja se održava svake godine, treće subote u studenome. Pokraj niza već gotovih predstava, »Noć kazališta« svoj program širi i na gostovanja međunarodnih koprodukcija, razmjene predstava, čitanja i uprizorenja tekstova suvremenih europskih autora, okrugle stolove i susrete s izravnim uključenjima putem interneta. Ove je godine 6 zemalja preuzelo organizaciju »Noći kazališta«, to su: Slovenija, Bosna i Hercegovina, Austrija, Slovačka, Crna Gora i Srbija.

Ovogodišnja manifestacija »Noć kazališta« održala se u 27 gradova diljem Hrvatske i u 70 institucija, a 119 predstava pogledalo je 40 tisuća posjetitelja.

»OPORUKA« U VINKOVcima

U okviru ove manifestacije u Vinkovcima je u Gradskom kazalištu u subotu, 19. studenoga, publiku komedijom »Oporuka« oduševila dramska sekcija HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora. Predstavu je po motivima opere *Giacoma Puccinija* napisao *Vanča Kljaković*, a adaptirao *Ivica Janjić*.

Radnja komedije smještena je u Slavoniji, a događa se sedamdesetih godina prošloga stoljeća. U predstavi je na komičan način prikazana ljudska pohlepa za ostavštinom pokojnika, a rađena je pod redateljskom palicom *Marije Šeremešić*. Svoju izvrsnu glumu i ovoga puta su pokazali *Zvonimir Lukač*, *Jolika Raič*, *Klara Oberman*, *Ivica Pekanović* i drugi.

Somborci

U prostorijama Hrvatske matice iseljenika u Vinkovcima je upriličen okrugli stol, gdje je predsjednik ovoga društva *Mata Matarić* predstavio 75 godina rada HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora.

Organizator ovogodišnje manifestacije u Vinkovcima bila je Hrvatska matica iseljenika – podružnica Vukovar, ogranak Matice hrvatske u Vinkovcima i Gradsko kazalište »Joza Ivakić« iz Vinkovaca. Izvedeno je 5 predstava za djecu, a pokraj Somboraca, predstavu za odrasle »Modna revija Mice Trofitaljke« izvelo je kazalište »Mika Živković« iz Retkovaca.

»STIPANOVA PRINCEZA« U BELOM MANASTIRU

Jedan od gradova u kojem se također održavao program »Noći kazališta« je i Beli Manastir. HBKUD »Lemeš« iz Svetožara Miletića je bio pozvan gostovati na ovoj manifestaciji. Po preporuci predsjednika HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora *Mate Matarića* ukazana je čast dramskome odjelu HBKUD-a »Lemeš« da gostuje s predstavom »Stipanova princeza« u »Noći kazališta« u Belom

Manastiru posjetitelji su uživali u predstavi i dobro se zabavili. Dvorana Gradskog kazališta je bila popunjena do posljednjega mjesta, a publika je s oduševljenjem pratila program, te burnim pljeskom i smijehom nesebično nagradila glumce. Bila je to noć opuštanja, zabave i razmjene iskustava dviju skupina – Gradskog kazališta iz Belog Manastira i Lemešana. Tijekom večeri razgovaralo se o dojmovima s predstave i aktivnostima rada dviju skupina. Razmijenjeni su darovi i, naravno, razgovaralo se o uzvratnom posjetu.

L. Tošaki i Z. Gorjanac

POTPISAN MEMORANDUM O SURADNJI IZMEĐU SOMBORA I OSIJEKA

Borba protiv raka

Predstavnici Društva za borbu protiv raka Sombor i Gradska liga protiv raka iz Osijeka – dr. *Derdi Šarić* i *Zvonko Erak* – potpisali su u Banji Junaković, kraj Apatina, memorandum o prekograničnoj suradnji. Memorandumom je obuhvaćena pomoć kroz iskustva udruga u prevenciji malignih bolesti, realizacija zajedničkih projekata u prevenciji bolesti, rane dijagnoze i unapređenja kvalitete života liječenih od malignih bolesti te zajedničke aplikacije za financiranje ovih projekata kod europskih fondova. Prijedlog suradnje ovih udruga utvrđen je na osnovi prethodne razmjene iskustava u

prevenciji, dijagnostici i ranom otkrivanju raka.

»Iznenadjeni smo aktivnostima Društva za borbu protiv raka Sombor koje okuplja i asocijacije u općinama okruga i vjerujem u dobre rezultate suradnje naših društava. Imamo dosta dodirnih točaka, ali imamo i aktivnosti koje kroz razmjenu iskustava možemo primjenjivati u obje sredine, a moramo raditi i na zajedničkim projektima. Na bazi ovih razgovora definirat ćemo sve mogućnosti i interese u budućoj suradnji«, rekao je predsjednik Gradske lige protiv raka iz Osijeka dipl. ing. *Zvonko Erak*. Ove godine Liga obilježava 45 godina postojanja, a može se pohvaliti izuzet-

nim rezultatima. Uspjeli su se izboriti za opremanje zdravstvenih ustanova Osječko-baranjske županije opremom za dijagnostiku, a sustavno se provode kako akcije ranog otkrivanja malignih bolesti, tako i akcije potpore oboljelima u ponovnom uključivanju u normalan život. »Sigurni smo da će međusobna suradnja naših dvaju udruga donijeti dobre rezultate za obje strane, osobito za građane u zaštiti i ranom otkrivanju malignih bolesti, a jedan od razloga suradnje je i mogućnost zajedničkih aplikacija prema IPA fondovima, a sve u cilju poboljšanja uvjeta života i ranog otkrivanja malignih bolesti kod stanovništva«, rekla je članica Društva za borbu protiv raka Sombor dr. *Vesela Savin*.

Ivan Andrašić

ZVUCI LIČKE POSTOJBINE U TAVANKUTU

Izvorni tradicijski izričaj folklora

U mjesnoj školi u Tavankutu gosti su izveli čakavske pjesme, ličke narodne plesove, potom igrokaz na starohrvatskoj čakavici

Zavičajno društvo Ličana »Sinac« iz Zagreba gostovalo je u subotu, 19. studenoga, u Tavankutu, gdje se po prvi puta u ovome mjestu, ali i općenito u Vojvodini, predstavilo svojom izvedbom ličkih pjesama i plesova.

Članovi ZD-a »Sinac« odazvali su se pozivu Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Tavankuta s namjerom prikaza na koji način čuvaju baštinu i ljubav prema Sincu, Gackoj, Lici i Hrvatskoj - zapravo ljubav prema svomu narodu kroz očuvanje sinčernske čakavice, kojom vješto izvedu pjesme uz tamburašku pratnju.

U mjesnoj školi u Tavankutu gosti su izveli čakavske pjesme, ličke narodne plesove, potom igrokaz na starohrvatskoj čakavici, kojim je na duhovit način prikazano kako je nekada izgledao jedan »sajmeni dan« u ličkom mjestu Otočac, te posebno za ovu prigodu i dvije pjesme za domaćine - »Hej, salaši na sjeveru Bačke« i »Tavankute, moje selo malo«.

NAJSTARIJE DRUŠTVO LIČANA U ZAGREBU

Zavičajno društvo »Sinac« najstarije je društvo Ličana u Zagrebu, osnovano 1979. godine. Osnovali su ga Sinčernani, otišavši iz svoga zavičaja »trbuhom za kruhom« u Zagreb, navodi predsjednik društva *Ivan Bogdanić*:

»Iz naše postojbine ljudi su se raselili po cijelome svijetu, a stjecajem okolnosti iz Sinca ih je najviše došlo upravo u Zagreb. Tako smo osnovali ovo društvo, u sklopu kojega smo od samoga početka djelovali na očuvanju kulturnih vrijednosti našega kraja, jer je Sinac bio važna kulturna točka naše ličke postojbine. U našem društvu imamo i Bunjevaca, čiji su preci ostali u Lici i koji, kao i ovdašnji

na kulturnom, žele svomu kraju pomoći i na gospodarskom planu. Naime, iza bogatog i plodnog razdoblja za gospodarstvo i kulturu, u Sincu su kroz povijest uslijedili dani smanjenih gospodarskih mogućnosti, a time i iseljavanja stanovništva i osiromašivanja kulturnih dobara, ističe *Ivan Bogdanić*:

»Želimo da Lika malo zaživi, s obzirom da je tonula sve nedavno. Odlaskom Ličana u

u glazbenom i plesnom obogaćivanju ličkog melosa, koji predstavlja gostujući na brojnim smotrama folklora diljem Hrvatske, a njihove nastupe imala je priliku vidjeti i publika u Švicarskoj, Njemačkoj, Austriji, te Mađarskoj.

U društvu djeluje folklorno-dramska sekcija, pjevački zbor i tamburaška sekcija pod vodstvom *Anamarije Bogdanić Vlašić*, a trenutačno je 40-ak aktivnih članova, među kojima se, osim Ličana, nalaze i Slavonci i Zagorci koji žele sudjelovati u očuvanju ličke kulturne baštine. Članovi su različite dobi - od školaraca do umirovljenika što, kako ističu u društvu, daje posebnu draž, jer stariji se vraćaju u mladost i novim naraštajima prenose ljubav i znanje, a mladi uče, unose živost i jednakim žarom vole zavičaj svojih djedova i očeva.

Gosti iz Zagreba također su sudjelovali na svetoj misi u župnoj crkvi u Tavankutu, održanoj u nedjelju za sve pokojne članove HKPD-a »Matija Gubec«. Tamburaškom izvedbom duhovnih pjesama i narodnom nošnjom ličkoga kraja, Sinčernani su uljepšali misno slavlje, a potom su, zajedno s domaćinima, posjetili vječna počivališta pokojnih Gupčevih članova koji su za života dali značajan doprinos očuvanju kulturnog identiteta bačkih, bunjevačkih Hrvata.

Marija Matković

Bunjevci, govore ikavicom.«

Društvo njeguje izvorni tradicijski izričaj ličkog folklora, s posebnim osvrtom na tradicijsku baštinu mjesta Sinac, koje se smjestilo na izvorima rijeke Gacke u Lici.

Zavičajno društvo također nastoji pomagati kulturnim institucijama područja iz kojega potječu, te poticati osnivanje novih kulturno-umjetničkih društava na području Like, kako bi sačuvali kulturno naslijeđe svoga zavičaja od zaborava.

Članovi ZD-a »Sinac«, osim

svijet, zapuštene su velike površine obradivog poljoprivrednog zemljišta i tako su danas veliki resursi tamo ostali neiskorišteni. Stoga nastojimo financijski pomoći pojedincima i institucijama u našem kraju, kako u području kulture, tako i što se tiče gospodarstva, kako se mladi ne bi više iseljavali iz Like.«

OBOGAĆIVANJE LIČKOG MELOSA

Društvo svojim pjesmama i izričajem daje velik doprinos

ISTARSKA KONOBA U KUĆI BANA JELAČIĆA U PETROVARADINU

Elitni objekt za više namjena

Kada ljudi uđu u ovu konobu želim da osjete da su u Istri, da zamisle da su tamo, na obali Jadrana, opušteni i rasterećeni, kaže vlasnik Edvard Galijot

Sadu tako i šire. Moći ćemo organizirati i izložbe slikara iz Vojvodine, pripadnika manjinskih nacionalnih zajednica, ali i drugih, bez ikakvih predrasuda. Planiramo organizirati i pomoći razmjenu folklornih društava između Vojvodine i Istre. Planiramo organizirati projekciju filmova iz Istre, dokumentarnih i tematskih koji govore o životu u Istri, o nacionalnim parkovima i sl. No, ukoliko se bilo koja ideja javi od strane HNV-a ili Hrvata iz Srijema, Bačke, Banata, svi su dobrodošli i ja stojim na usluzi da pomognem onoliko koliko je u mojoj moći.

U čemu je tajna istarskih vina, pršuta i sira, koji ne ostavljaju turiste ravnodušnim i uvijek ih vraćaju k vama u Istru?

Istarski pršut je jedini pršut koji se ne suši na dimu. On je bez kože i slanine, zasut paprom, paprikom, ružmarinom i drugim ljekovitim biljem i suši se na vjetru. Ima specifičan okus koji je jako prepoznatljiv. Istarska vina imaju visoku razinu kvalitete i po tome su veoma bliska francuskim vinima. Istrani su prihvatili tehnologiju proizvodnje vina u svijetu kao Francuska, koja je predvodnica proizvodnje vina. Puno uložena truda se vidi i po nagradama koje istarska vina dobivaju diljem svijeta, osobito na sajmovima u Parizu, Londonu, Njemačkoj, djelomično zahvaljujući i velikom broju turista koji dolaze iz različitih

Petrovaradinsko podgrađe od 15. studenoga bogatije je za jednu novu, pravu istarsku konobu. »Istra nova« svoje mjesto je pronašla u kući u kojoj je rođen ban Jelačić.

O tome što ga je nagnalo da iz istarskoga prelijepog grada Poreča dođe u Srijem, kao i o svojim planovima ovdje, ispričao nam je vlasnik ove konobe Edvard Galijot.

Ugodno iznenađuje činjenica da ste otvorili konobu i započeli posao ovdje, u Petrovaradinu. Zašto baš Petrovaradin?

S obzirom da sam veletrgovac vinom u Istri, a sezona prodaje vina traje najdulje 6 mjeseci, tijekom godine preostaje drugih 6 »praznih« mjeseci. Ova kuća ima povijesni značaj, ime ovoga hrvatskog velikana nosi veliki broj udruga, trgova, ulica, institucija, samim tim mi je još veća čast i zadovoljstvo. U Hrvatskoj su mnogi iznenađeni da takvo što postoji, mislim na ovu kuću, a mnogi i ne znaju da je hrvatski ban rođen u Petrovaradinu.

Vaša djelatnost ne obuhvaća samo rad konobe, nego ste zamislili i realiziranje mnogih drugih aktivnosti? O kakvom konceptu je riječ?

Cijeli ovaj koncept zamišljen je tako da obuhvaća nekoliko područja, prije svega kao malo-prodaja istarskih vina, zatim veleprodaja tih vina, i istarska konoba, gdje će se moći kušati svi proizvodi iz Istre i, naravno,

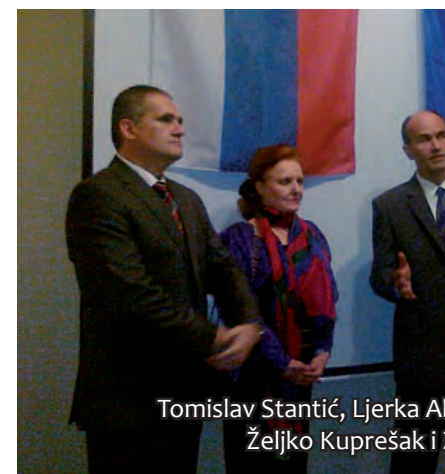
na kraju zaliti dobrim istarskim vinom. Istarska vina, pršut, sir, tartufi, kao i sve ostalo što ima istarsko podrijetlo, a za što bude uvjeta da se uveze, ujedno će biti sastavni dio našeg asortimana. U okviru poduzeća djelovat će i turistička agencija »Istra nova« koja će se najviše baviti vođenjem turističkih grupa iz Vojvodine u Istru, a promovirat će i kongresni i sportski turizam. Tako da tko bude želio vratiti se u razdoblje od prije 20-ak godina kada su sindikati s ovih prostora išli u Istru, najviše u Poreč, Umag i Rovinj, imat će prigodu. U tijeku su razgovori s velikim sindikatom iz Beograda koji je veoma zainteresiran ići, u 6. mjesecu dogodne, na sportske igre. Radi se o 2000 ljudi koji će biti smješteni u Poreču i održati sportske igre u deset sportova. Također, zamišljeno je i da vinari Fruške gore idu na sajam vina »Vinistra«, koji se održava oko svibnja. Oni će obići 5-6 vinskih podruma u Istri i upoznati se s načinom obrade vinograda, kao i svim drugim stvarima koje su bitne za proizvodnju vina. Imamo u planu i popunjavati smještajne kapacitete turističke kuće »Valamar«, Rivijera Poreč, s kojima imamo ugovor za smještaj grupa koje putuju tijekom sezone. Zamišljena je i dobra sportska suradnja, s obzirom da sam i sam godinama angažiran u području rukometa, a mnoge rukometne ekipe, pa i rukometna

reprezentacija Republike Srbije česti su gosti Poreča. Vodit ćemo sve sportske grupe, ne samo rukometne, u Istru na pripreme i razmjenu.

Ovdje će raditi i agencija za nepokretnosti koja neće biti klasična agencija koja će se baviti kupoprodajom, nego je više zamišljena kao davatelj usluga građanima Vojvodine koji imaju problema realizirati svoje imovinsko-pravne odnose u Istri, Kvarneru i drugim dijelovima Hrvatske po pitanju svojih nekretnina, kao i građana Istre koji imaju nekretnine u Vojvodini i u Novom Sadu. Veoma bitan sio je gospodarstvo, gdje počinjemo s osnivanjem hrvatsko-srpskog poslovnog kluba, čiji će članovi biti poduzeća iz Vojvodine i Istre, a dobrodošla su i sva druga poduzeća iz Dalmacije i ostalih županija u Hrvatskoj i nadam se da će svi oni koji imaju dobre namjere biti članovi toga kluba.

Kakva će situacija biti kada je u pitanju promicanje kulture i suradnja s ovdašnjim nositeljima kulturnih događanja, kao što su udruge, HNV i slično?

Veoma bitan jest upravo i taj kulturni dio. Kuća zaslužuje da se u njoj događaju različite kulturne manifestacije. Imamo u planu organizirati, skupa s HKPD-om »Jelačić« iz Petrovaradina, izložbu o banu Jelačiću. Pokušat ćemo ostvariti suradnju i s drugim udrugama, kako u Novom

Tomislav Stantić, Ljerka Alželjko Kuprešak i Z

25. studenoga 2011.

zemalja i prepoznaju napredak u proizvodnji vina. Istarske masline, što vjerojatno mnogi ne znaju, su doista posebne. Od top 10 ulja u svijetu 5 ih je iz Istre, čime se ne mogu pohvaliti ni Grčka, ni Turska, ni Italija. Kvaliteta maslina je i po sastojcima najveća, jer rastu u pojasu sjeverne i zapadne Istre, stoga su i najkvalitetnije.

S obzirom da je vaša primarna djelatnost vezana za vino, koja vina će se ovdje ponuditi?

Ovdje ćemo imati nekoliko vina iz Istre. Jedno od vina koje nudimo jest vino proizvođača

Marijana Armana, iz Vižinada, koje se tretira kao jedno od najboljih istarskih vina. Zatim vino Benčić iz Umaga, vino s tradicijom od preko 60 godina, zatim vina s Pelješca, Dingač, Prošek, Postup, a bit će i vino Zilarević iz Slavonskoga Broda, s područja između Slavonskoga Broda i Požege - veoma pogodnog za vinogradare, tako da je i vino vrhunsko. To je trenutačna ponuda, s obzirom na skup uvoz i probleme na koje nailazimo.

»Istru novu« je otvorio je veleposlanik Republike Hrvatske Željko Kuprešak...

Veoma nam je drago da su Veleposlanstvo u Beogradu i Generalni konzulat u Subotici, odnosno gospodin *Željko Kuprešak* i gospođa *Ljerka Alajbeg*, prepoznali ovaj projekt kao dobar. Veleposlanik je izrazio spremnost pružiti potporu svim aktivnostima poduzeća i ljudima koji budu sudjelovali u svemu rečenom. Ukoliko bude uvjeta vjerujem da će se pomoći i restauracija ove kuće, te da će to voditi i obnovi podgrađa u Petrovaradinu. Moglo bi se sve ovo pretvoriti u elitni ugostiteljsko-turistički projekt koji će u godinama pred nama dobiti na značaju i što će, siguran sam, utjecati na kvalitetu života, a možda i pojačati interes za ulaganje u ovaj dio Petrovaradina. Veoma sam zahvalan i svima drugima koji su se odazvali, kao i *Svetlani Božinović*, savjetnici za gospodarstvo pri Veleposlanstvu u Beogradu.

Za ugostiteljski posao bitno je jesu li ljudi zadovoljni i sa smiješkom izašli odavde i hoće li se opet vratiti. Kako vi želite da se osjeća gost kod vas?

Kada ljudi uđu u ovu konobu želim da osjete da su u Istri, da osjete valove mora, njegov miris, da uživajući u pršutu, siru, vinu, zamisle da su tamo, na obali Jadrana, opušteni i rasterećeni. Zadovoljstvo nam je ugostiti mnoge koji to žele, ima mnogo prijatelja Istre i mnogi su najavili da će doći. Oni koji ne mogu otići u Istru mogu barem doći u malu konobu »Istra nova«.

Ankica Jukić Mandić

POSLUŽITELJI I KUHARI HKPD-A »MATIJA GUBEC« IZ RUME

Tim bez kojega se ne može

Organizacija brojnih proslava – plesova, književnih večeri, predavanja iz poljoprivrede, druženja, malonogometnih turnira

za sudionike i goste, a najveći dosadašnji izazov za naše kuhare i posluhu bila je organizacija večere za blizu 300 sudionika prošlogodišnjega susreta dru-

– bez njih bi bila nezamisliva. Tko su oni?

Poslužitelji i kuhari HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume. Onjima se ne piše i ne govori mnogo, ali mnogo toga ne bi funkcioniralo ili bi funkcioniralo jako teško da ih nema.

Ono što, između ostalog, odlikuje HKPD »Matija Gubec« i čini da se svi gosti u njemu osjećaju ugodno i na kraju odlaze sa sjajnim dojmovima i uvijek se iznova u njega vraćaju, jest gostoljubivost i sjajna usluga za koju su najviše zaslužni upravo ljudi o kojima pišemo. Sjajna usluga je razlog zbog kojega se u prostorijama društva već nekoliko godina organizira i večera za sve sudionike Festivala tamburaških orkestara Srbije.

Posljednjih godina, nakon svakog događaja ili manifestacije u čijem organiziranju sudjeluje i HKPD »Matija Gubec«, u prostorijama društva redovito se organizira večera

štava »Matija Gubec«, koji je pod pokroviteljstvom rumske općine održan upravo u prostorijama društva na Bregu. Naši kuhari i posluhu pokazali su da su i ovom izazovu u potpunosti dorasli i svi gosti su proveli u Rumi jednu nezaboravnu večer.

Na samomu kraju, dužni smo konačno i predstaviti ove ljude. Predvodi ih *Marko Mijić*, a tu su još i: *Miroslav Galar*, *Vladimir Rakoš*, *Dušan Lančuški*, *Nikola Jović*, *Branislav Bošković*, *Luka Hajduković*, *Petar Jurca*, *Josip Ris*, *Pavle Kojić*. Ukoliko smo nekoga i zaboravili, nadamo se da nam neće zamjeriti.

Za kraj bi trebalo spomenuti i da je na ovogodišnjoj »Fijakerijadi« u Rumi, u okviru koje je bilo organizirano i natjecanje u spravljanju kotlića, nastupila i ekipa rumske župne crkve Uzvišenja svetoga Križa u sastavu *Marko Miljić*, *Zvonko Šmit* i *Nenad Đetvaj*, te osvojila treće mjesto.

Nikola Jurca

Potpora

Otvaranju »Istre nove« nazočio je veliki broj dužnosnika i gostiju. Veleposlanik Kuprešak je istaknuo kako će ovakav događaj imati kulturnološki i turistički značaj što, po njegovim riječima, u ljudima budi pozitivne konotacije. Svoju potporu pružio je i *Tomislav Stantić*, pokrajinski tajnik za međuregionalnu suradnju i lokalnu samoupravu, ističući da se između Hrvatske i Srbije odavno uočavaju prijateljski signali, a osobito iz Istre. Zamjenik gradonačelnika Novog Sada *Zoran Mandić* istaknuo je kako je osnova svih ovakvih kontakata gospodarska suradnja koja će dovesti i do boljih životnih uvjeta. Generalna konzulica *Ljerka Alajbeg* također je dala potporu projektu, dok predsjednik HKPD-a »Jelačić« *Josip Pokas* ističe da su u planu razni oblici suradnje s konobom.

Ljerka Alajbeg, Edvard Galijot, Zoran Mandić

MANJINSKA GLASILA I EUROPSKI STANDARDI

Kontrola medijske nemoći

Iako se u općim normama o državi kao »nedopustivom kontroloru« prepoznaju i mediji za manjine, još ostaje pod upitom proturječnost sa standardima poštovanja manjinskih prava među koje spada i pravo na informiranje na matičnim jezicima, očuvanje kulture i tradicije

Kada zakoni kao papir trpe sve, a politička volja dominira bez obzira na sve, onda su puna usta demokracije srbijanskih vlasti u pogledu ostvarivanja manjinskih prava tek ciljane priča – prema potrebama. Takva je potreba, naime, u Srbiji iskazana i kada je riječ o slobodi medija, alias informiranja, uz podsjećanje da 1. siječnja 2012. godine počinje primjena Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU, kao i Zakona o kontroli državne pomoći kojim je predviđeno ukidanje financijske potpore iz državnog proračuna i prelazak na financiranje projekata od javnog značaja, izabranih na natječajima.

S druge (ili iste) strane, država Srbija upinje se dokazati pred europskom obitelji da ispunjava sve uvjete u pogledu poštovanja prava manjina, uključujući i obvezu da im omogući obrazovanje i informiranje na materinim jezicima, što je važan segment medijske scene, posebice u Vojvodini.

JAVNI INTERES I MANJINE

Pozivajući se na Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju te Zakon o kontroli državne pomoći predstavnici srbijanskih novinarskih udruga inzistiraju da ova dva bitna akta nalažu da država iz proračuna ne može financirati javna glasila. Međutim, u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, kao i u Zakonu o kontroli državne pomoći nigdje se izričito ne spominju mediji. Naprotiv, spomenuti Zakon poznaje

MANJINSKI MEDIJI

i kategoriju državne pomoći koja može biti dozvoljena, a u koju je uvršteno i očuvanje kulturnoga naslijeđa. No, iako se u općim normama o državi kao »nedopustivom kontroloru« prepoznaju i mediji za manjine, ostaje pod upitom proturječnost sa standardima poštovanja manjinskih prava, među koje spada i pravo na informiranje na matičnim jezicima, očuvanje kulture i tradicije. Istina, europski čelnici zatražili su od Srbije da donese odgovarajuću Medijsku strategiju do 2016. godine prema kojoj država ne može biti vlasnik javnih glasila i taj je dokument usvojen na telefonskoj sjednici Vlade 28. rujna. »Osnivač javnih glasila ne može biti, ni neposredno, ni posredno, država, teritorijalna autonomija, lokalna samouprava, kao ni ustanova, poduzeće i drugo pravno lice koje je u cjelini ili djelomično u državnj svojinj ili koje se u cjelini ili pretežitim djelom financira iz javnih prihoda«, piše u Medijskoj strategiji. Ali, navo-

di se također da država zbog osiguravanja javnog interesa na području javnog informiranja može biti osnivač nacionalnih, pokrajinskih i regionalnih javnih radiotelevizijskih servisa. I dalje: »Država može biti osnivač javnoga glasila na srpskome jeziku, za potrebe stanovništva Kosova i Metohije, kao i specifičnih glasila koja su u funkciji bližeg informiranja i upoznavanja građana s radom državnih organa i javnih poduzeća...« Tako je, podsjetimo, donijeta odluka o formiranju šest regionalnih javnih TV servisa, unatoč protivljenju novinarskih udruga.

DVOSTRUKA MJERILA

Što se tiče medija za manjine, u Strategiji se navodi da nacionalna vijeća nacionalnih manjina mogu biti osnivači javnih glasila na jeziku nacionalne manjine za koju su osnovani. U rokovima predviđenim Strategijom, povlačenje države iz vlasništva podrazumijeva vlasničku transformaciju privatizacijom svih javnih glasila u kojima je država većinski ili manjinski vlasnik, i/ili konverzijom državnoga vlasništva u akcije i njihov prijenos bez naknade, u skladu s propisima koji reguliraju oblast privatizacije, kao i na drugi način u skladu sa zakonom. Ova birokratska definicija, međutim, ne objašnjava kako će se »na površini« održati manjinski mediji, posebice tisak, u teškoj konkurenciji na tržištu, bez mogućnosti da se marketinški

predstave ili ponude kao financijski privlačni za privatizaciju. Hoće li im država Srbija, čiji predstavnici stalno govore o velikoj zaštiti manjina, ponuditi manje poreze, povoljnije kredite ili bilo kakvu pomoć da mogu samostalno »stati na noge«, prije no što se primjene paragrafi o jednakim i »jednakijima«? Konačno, tko će ih privatizirati i ne vodi li to sužavanju manjinskih prava i drugačijoj uređivačkoj politici u ovisnosti od toga tko će biti budući vlasnik? Umjesto toga, već dugo se (s razlogom ili bez) izražava zabrinutost da nacionalna vijeća, kao osnivači ovih glasila, imaju (pre)velik utjecaj na autonomiju spomenutih medija, što je nesumnjivo rizik koji se zasad mora podnijeti, dok se ne razjasni tko će brinuti o opstanku glasila za manjine. Primjerice, u Hrvatskoj takvih dilema nema, glasila manjina financiraju se bez ikakvih problema iz državnog proračuna. Hoće li država Srbija napraviti izuzetak od svog dvostrukog mjerila nad kojim medijima (ne) može imati kontrolu, koga će pustiti »niz vodu« i čije su manjine u užoj Srbiji (ili primjerice na Kosovu) »ravnopravnije«? To će se možda znati kada vlasti u Beogradu konačno i nedvojbeno odgovore na nedavni upit šefa delegacije EU Vincenta Degerta, u kontekstu obveza i standarda EU prema manjinskim zajednicama, o zastupljenosti manjina u medijima, odnosno hoće li manjine u Srbiji imati svoje medije, kako će biti financirani, koliko bi bili neovisni i kakav će biti kapacitet njihove uređivačke politike. Treba li se upitati zašto Degert to pita?

B. Oprijan Ilić

Karavukovo u Grožnjanu

GROŽNJAN – Izložba multimedijalne likovne kolonije »Karavukovo 002« otvorena je prošle subote u Galeriji »Fonticus« u Grožnjanu, u organizaciji Zemunskog malog umjetničkog centra (ZMUC), a predstavlja radove 11 umjetnika iz Srbije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Umjetnici su dio proteklog ljeta proveli u Karavukovu, selu u Vojvodini u blizini granice s Hrvatskom.

Tavankučani u Kečkemetu

KEČKEMET – Hrvatska manjinska samouprava Grada Kecskeméta organizira »Hrvatsku večer« koja će biti održana u subotu, 26. studenoga, a na kojoj će se predstaviti članovi HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta. Tom prigodom, u 16 sati, bit će otvorena izložba »Gupčeve« slamarske sekcije u Muzeju narodne primijenjene umjetnosti (ul. Serfőző br. 19), a navečer, od 18 sati, u restoranu KFMFK (GAMF, ul. Izsáki br. 10) nastupaju plesači, solisti i tamburaši iz Tavankuta. Nakon programa slijedi večera i zabava.

Godišnji koncert tamburaša HGU »Festivala bunjevački pisama«

SUBOTICA – Godišnji koncert tamburaškog orkestra Hrvatske glazbene udruge »Festival bunjevački pisama« bit će održan u nedjelju, 27. studenoga, u Velikoj vijećnici Gradske kuće s početkom u 19 sati. Tijekom koncerta bit će promoviran i nosač zvuka s pjesmama izvedenim na XI. po redu »Festivalu bunjevački pisama«, koji je održan u rujnu u Dvorani sportova. Ulaznica košta 200 dinara i može se naručiti putem telefona 060/016-11-67 ili kupiti prije početka koncerta.

»Nazorovci« obilježavaju 75 godina rada

SOMBOR – HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora povodom obilježavanja 75. obljetnice Društva u Hrvatskom domu u Somboru u petak, 9. prosinca, s početkom u 19 sati organizira Godišnji koncert na kojemu će se predstaviti sve sekcije Društva i prikazati dio ovogodišnjeg rada. Bit će upriličena i promocija monografije koja prati posljednjih 25 godina rada, s osvrtom na 50 prijašnjih godina, kao i promocija lista »Miroljub«. Sutradan, u subotu 10. prosinca, održat će se svečana akademija s koncertom Tamburaškog društva »Pajo Kolarić« iz Osijeka.

Z.G.

Dani Kerempuha u Novom Sadu

NOVI SAD – Satiričko kazalište »Kerempuh« iz Zagreba gostovat će u Srpskom narodnom pozorištu (SNP) u Novom Sadu od 8. do 11. prosinca, najavila je Beta.

Prve večeri manifestacije »Dani Kerempuha u Novom Sadu« kazalište »Kerempuh« nastupit će kabaretskom predstavom »Spektakluk«, u kojoj igra glumački dvojac *Tarik Filipović i Rene Bitorajac*.

Druge večeri gostovanja na programu je predstava »Metastaze« *Ive Balenovića* u režiji glumca *Borisa Svrtana*, a treće predstava »Prevaranti razigrane duše« redatelja *Georgija Para*, koja je svojevrsni omaž osnivaču Satiričkog kazališta »Jazavac« (od

kojega je nastalo Satiričko kazalište »Kerempuh«) *Fadilu Hadžiću* koji je preminuo ove godine.

Zadnje večeri »Dana Kerempuha u Novom Sadu« bit će odigrana predstava novinara i pisca *Ante Tomića*, čiju je knjigu »Čudo u Poskokovoj Dragi« dramatizirala *Željka Udovičić*.

U okviru manifestacije bit će prikazan i dokumentarni film o Fadilu Hadžiću, kao i jedan od njegovih filmova »Novinar«.

Nove aktivnosti »Urbanih Šokaca«

SOMBOR – Ukoliko njihova financijska konstrukcija do kraja godine bude pozitivno zatvorena, UG »Urbani Šokci« iz Sombora trebala bi objaviti knjigu »Tamna cesta« *Stipana Bešliina*. Sakupljene su 72 pjesme ovog autora. Knjiga će biti zbirka pjesama s cjelokupnom biografijom i bibliografijom. U tijeku je sakupljanje rukopisa *Josipa Pašića* i sljedeće godine bi udruga konkurirala za izdavanje njegovih romana, koje je autor objavljivao kao podlistak u raznim časopisima između dvaju svjetskih ratova. »Urbani Šokci« se pripremaju i za veliki projekt – trodnevni znanstveni skup »Pasijska baština« koji će biti održan u svibnju iduće godine, kao i za okrugli stol u suradnji sa »Šokačkom granom« iz Osijeka. Krajem sljedeće godine svjetlost dana bi trebala ugledati i kuharica »Reduša«, koju će Udruga izdati u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvodanskih Hrvata.

ZKV: Prijedlozi za nagrade

NOVI SAD – Zavod za kulturu Vojvodine od 2010. godine dodjeljuje četiri godišnje nagrade za stvaralačke rezultate u kulturi i umjetnosti i unapređivanju kulturnoga života uvažavajući sve posebnosti Autonomne Pokrajine Vojvodine. Riječ je o sljedećim nagradama: Iskre kulture – dodjeljuje se za suvremeno stvaralaštvo mladom autoru do 35 godina; Medalja kulture za multikulturalnost i interkulturalnost; Medalja kulture za očuvanje kulturnog naslijeđa i Medalja kulture za ukupno stvaralaštvo/rad.

Nagrada se sastoji od umjetničkog predmeta i novčanog iznosa. ZKV poziva da obrazložene i dokumentirane prijedloge za neku od spomenutih nagrada dostavite Zavodu na adresu: Vojvode Putnika br. 2, Novi Sad, u tri primjerka, do 15. prosinca 2011. godine.

Za eventualne dodatne informacije možete se obratiti tajnici Zavoda Oliveri Marinkov putem telefona 021/4754-128 ili 063/430-774.

Božićna izložba slamarki i likovnjaka

SUBOTICA – Božićna izložba članova Likovno-slamarskog odjela HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta i Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice bit će otvorena u četvrtak 1. prosinca u 18 sati u vestibulu Gradske kuće u Subotici. Izloženi radovi moći će se pogledati do 8. prosinca, svaki dan od 10 do 20 sati.

ODRŽANO DESETO PO REDU »ŠOKAČKO VEČE« KPZH »ŠOKADIJA«

Prvih deset godina

Šokačke pisme i igre

Manifestacije podunavskih Šokaca »Veče tambure i ikavice« i »X. šokačko veče« održane su u Sonti u danima proteklog vikenda te kroz svo bogatstvo šokačke tradicije pokazale da će Šokadija još dugo trajati

Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata »Šokadija« započela je obilježavanje prvog desetljeća postojanja. Dva mjeseca prije desete obljetnice osnutka održana je okrugla obljetnica manifestacije Šokadije – »Šokačko veče 2011«.

Prema riječima osnivača i prvog predsjednika *Mate Zeca*, temelji ove manifestacije postavljeni su još 2001. godine u sklopu »Groždenbala« OKUD-a »Ivo Lola Ribar«.

ISPRAVAN PUT

»Već tada je jedna skupina članova 'Lole' riješila ne dopustiti nasilno mijenjanje, koje bi vremenom dovelo i do gašenja tradicije šokačkih Hrvata iz Sonte, pa smo organizirali zasebnu večer u kojoj smo pokazali bogatstvo naših starijinskih običaja. Nakon donošenja Zakona o zaštiti prava

nacionalnih manjina uslijedile su aktivnosti koje su dovele do rascjepa u OKUD-u i formiranja nove udruge s nacionalnom odrednicom. U samom mjestu bilo je puno otpora pojedinih struktura. Nažalost, upravo oni koji su trebali preuzeti liderske pozicije jednostavno se nisu mirili niti sa statusom nacionalne manjine, a osobito ne s formiranjem institucije s nacionalnom odrednicom. Nakon ovih deset godina sa zadovoljstvom mogu konstatirati kako smo odabrali ispravan put«, kaže Zec.

Ovogodišnja manifestacija započela je u petak, 18. studenoga, otvaranjem izložbe slika nastalih na dosadašnjih pet likovnih kolonija u organizaciji »Šokadije«. Izložbu je u prostorijama sončanske knjižnice otvorio sadašnji predsjednik »Šokadije« *Zvonko Tadijan*, uz prisustvo nekoliko sudionika ovogodiš-

nje kolonije, među kojima su bili i Somborci *Stipan Kovač* i *Milorad Rađenović - Đene*. U večernjim satima organizirana je manifestacija u sklopu zajedničkog projekta »Šokci i baština« institucija kulture podunavskih Hrvata – »Veče tambure i ikavice«. Manifestacijom šokačke »pisme«, svirke tamburaša i stihova na ikavici

članovi društava iz: Berega, Monoštora, Sombora, Sonte, Bača, Vajske i Plavne predstavili su se gledateljima u Velikoj dvorani Doma kulture, ali i gledateljima programa na hrvatskom jeziku RTV 2 i radijske emisije »Zvuci bačke ravnice«. Program je otvoren svečanom pjesmom »Šokadija« autorice *Božane Vidaković* i stihovima pjesme »Ikavica« autorice *Pavke Domić*, obje iz Sonte. Osim odličnih tamburaša domaćini su predstavili i rad svoje literarne, recitatorske i dramske sekcije. Članovi literarne sekcije »Tin« pišu na ikavici, radovi su im objavljivani u više zbornika, publikacija i književnih časopisa u Srbiji i Hrvatskoj, a izdali su i tri samostalne knjige. Pjesme *Ruže Silađev*, *Ljiljane Tadijan*, *Maje* i *Ivana Andrašića* pročitale su članice recitatorske sekcije, sestre *Sanja* i *Maja Andrašić*.

»Šokadija« se diči i s tri samostalne knjige svojih članova. »Divane iz Sonte« u nakladi NIU »Hrvatska riječ« iz Subotice predstavila je autorica *Ruža Silađev*, uz izvedbu skeča iz knjige u interpretaciji *Zorana* i *Josipa Bukovca*. »Gradnju kuća nabijača u Sonti u XX. stoljeću« izdao je Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata,

Generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici Ljerka Alajbeg:

»Možda oni koji se bave ovim poslom zapravo i nisu svjesni koliko su Šokci, a osobito KPZH 'Šokadija', napredovali u svojem radu. Znam da čitavo vrijeme raspolazu sa skromnim materijalnim sredstvima, ali

to nadoknađuju ogromnim srcem i voljom. Znam i koliko je teško zadržati mlade u seoskim udrugama, pa me upravo zbog toga veseli viđeno ove večeri. Mladi folklorci, mladi pjesnici, recitatori, glumci i tamburaši koje smo vidjeli u ove dvije večeri na pozornici, raduju me i jako sam zadovoljna što još uvijek postoji toliko potrebnog entuzijazma. Sve skupa je garancija da Šokci neće odumrijeti, njihova grana će i dalje ostati svjež, oni će tu svoju tradiciju, tu baštinu prenijeti i na svoje potomstvo.«

Običaj odvođenja mlade

djece, dobro su zagrijali dlanove gledatelja. Gromkim pljeskom pozdravljene su i glumice Ivana i Ljiljana Tadijan, Maja Andrašić i *Agata Rižanji*, za interpretaciju uloga u nagrađivanim dramama »Šokadije«, a nostalgične uzdahe i na koncu dug i glasan pljesak izazvao je prikaz običaja odvođenja mlade. Pjevali su *Tomislav Jakšić* i tamburaški sastav »Šokadija«, a središnja točka programa, dulji splet šokačkih pjesama i igara, izveden vrlo profesionalno, nagrađen je frenetičnim pljeskom. Program je ležerno, s blagom dozom jetkog, starog šokačkog humora, vodio predsjednik »Šokadije« Zvonko Tadijan.

K. P.

Predsjednik OO DS-a Apatin Goran Orlić:

»Bilo mi je veliko zadovoljstvo prisustvovati ovakvom programu. Rođen sam u Sonti i bez obzira što nisam Šokac, sa Šokcima sam proveo najljepše godine djetinjstva i rane mladosti. Kako osobno, tako i s pozicija svoje funkcije svom snagom podržavam rad udruga poput 'Šokadije' i njihova nastojanja da što više tradicijskih vrijednosti svojih mjesta otmu od zaborava. Mi kao stranka i ubuduće namjeravam podržavati ovakve projekte, pa se nadam da je 'Šokadija' u nama dobila pouzdanog partnera.«

a svoj sveukupni književni opus predstavio je autor Ivan Andrašić. Fragment iz njegove najizvođenije drame »Ljubav iz baba-Mandine kujne« izveli su članovi »Šokadijine« dramske sekcije Ljiljana Tadijan, Mata Zec i *Robert Lukić*. Književni prvijenac Zvonka Tadijana, istodobno i prvi naslov u izdavačkoj djelatnosti »Šokadije«, »Šokačke narodne nošnje u Bačkoj« predstavio je povjesničar *Zdenko Samaržija*. Program je završen s nekoliko numera tamburaškog sastava »Šokadija«.

SREDIŠNJA SVEČANOST

U subotu, 19. studenoga, održana je središnja svečanost – večer folkloru i običaja, uz proglašenje i javno čitanje najljepše pjesme pisane šokačkom ikavicom. »Ovo je četvrta godina izbora 'najlipše pisme' pisa-

ne šokačkom ikavicom, a osobito me veseli konstantan rast broja prijavljenih autora. Više od toga veseli me što su se ove godine, po prvi put, pojavile i mlade snage, a pobjednica je dvadesetčetverogodišnja *Anita Đipanov* iz Bačkog Monoštora. Nadam se da ćemo uspjeti izdati zbornik pjesama s prvih pet godina 'Lipe riči', rekao je idejni tvorac i realizator ovog literarnog projekta Ivan Andrašić. Pobjednicu je knjigama nagradila NIU »Hrvatska riječ«. Desetu obljetnicu slavljenici su obilježili cjelovečernjim programom. Nazočne je pozdravila i večer folkloru otvorila konzulica *Ljerka Alajbeg*. Često prekidani pljeskom, na pozornici su se smjenjivali folklorci, tamburaši i glumci. Već samim svojim izlaskom najmlađi članovi folklorne sekcije, poglavito učenici prvog razreda OŠ, a potom i skupina starije

Predsjednik KPZH-a »Šokadija« Zvonko Tadijan:

»Teško je sada procijeniti je li 10 godina puno ili malo u radu jedne udruge poput 'Šokadije', ali svakako je vrijedna obljetnica. Iako mnoge teškoće prate hrvatsku zajednicu, pa tako i 'Šokadiju', mi smo opstali i trajemo, dajući sve kvalitetnije programe i, usudujem se reći, zamjetne doprinose ne samo tradicijskoj kulturi, nego i našoj cjelokupnoj kulturnoj sceni (knjige, novine, snimljeni materijali, etno kuća i dr.). Imamo 'sreću' stalno biti u nekoj krizi, pa smo naučili funkcionirati i u takvim uvjetima. Sredstva dobivamo putem natječaja i ovisno o njihovoj visini dimenzioniramo svoje programe. Konkretno, za 'Šokce i baštinu' i jubilaro X. 'Šokačko veče' financirani smo od strane Pokrajinskog tajništva za nacionalne manjine i Pokrajinskog tajništva za kulturu i informiranje, dio od SO Apatin, a dio od natječaja HNV-a. Pokušavamo održavati korektne odnose sa svim institucijama koje nam mogu pomoći i koje se bave istom

Zvonko Tadijan i Željko Samaržija

ili sličnom djelatnošću. Spremní smo na svaku suradnju ukoliko je to korisno za našu zajednicu. Politikom se ne bavimo, ali kako je sve danas politika, mi i tu pokušavamo održati dobre odnose sa svima koji nam mogu pomoći. Ove godine nam je jedna velika građanska stranka pružila potporu, ali je zato pomoć izostala na onoj strani gdje smo joj se najviše nadali. No, što ćemo, svatko radi onako kako misli da je najbolje.«

U SUBOTICI ODRŽANO PREDAVANJE O RUĐERU BOŠKOVIĆU

Stipe Kutleša i Milovan Miković

Izazov i današnjoj suvremenosti

Ove se godine obilježava 300 godina od rođenja Ruđera Boškovića (Dubrovnik, 1711. – Milano, 1787.). Tim povodom ogranak Matice hrvatske u Subotici je u suradnji s Gradskom knjižnicom prošloga petka organizirao predavanje o

ličnosti i djelu velikoga hrvatskog znanstvenika i filozofa.

Predavanje pod nazivom »Ruđer Bošković – izazov i današnjoj suvremenosti« održao je prof. dr. Stipe Kutleša iz Zagreba. Govoreći o Boškovićevoj naklonjenosti različitim područjima – od fizi-

ke, matematike, astronomije do filozofije, Kutleša je naglasio kako su saznanja toga znanstvenika preteče nekih novijih teorija – poput teorije relativnosti ili teorije kvarkova.

»Do ideja koje su danas najaktualnije u znanosti Bošković je davno došao, dakako na sasvim drugačiji način i bez ikakvih pomagala i pokusa, koja u to doba nisu bila na raspolaganju. Stvorio je spekulativno-filozofsku teoriju iz koje je izveo i danas aktualne zaključke i zato se u današnje vrijeme više cijeni nego u svoje doba«, kazao je Kutleša dodavši, kako su ove teorije u to vrijeme bile kritizirane i neprihvaćane. Prof. Stipe Kutleša se osvrnuo i na pitanje nacionalne pripadnosti Ruđera Boškovića koje-

ga svojataju Hrvati i Srbi, ali i Talijani i Francuzi. Kutleša ističe kako postoje dokazi koji govore o Boškovićevoj pripadnosti hrvatskome narodu.

»Postoji dokument u kojem se navodi da je Bošković, izjašnjavajući se o jeziku kojim govori, rekao da je to 'lingua croatica'. U to vrijeme opće prihvaćeno je bilo da je jezik dubrovačkog kraja bio ilirski. Iz raspoloživih dokumenata vidi se da Ruđer Bošković nikada sebe nije dovodio u relaciju sa srpskim narodom«, kaže Kutleša. Osim znanošću i filozofijom Ruđer Bošković se bavio i diplomacijom, poezijom i prozom, ali je bio i svećenik isusovačkog reda.

D. B. P.

IZLOŽBA VLASTE DELIMAR U SUBOTICI

Beskompromisna dama performansa

Jedna od prvih hrvatskih umjetnica koja je gostovala u Srbiji nakon ratnih '90-ih, Vlasta Delimar se nakon Beograda, Vršca i Novog Sada predstavila i subotičkoj likovnoj publici izložbom u Galeriji dr. Vinka Perčića. Izložba ove multimedijalne umjetnice sastoji se od radova u mediju po kojem je najpoznatija, a to je performans. Delimar se predstavila video dokumentacijama četiriju performansa – čuvenim »Lady Godiva« u kojem gola jaše na konju kroz grad; »Erzsebet Bathory II« (sa *Svenom Medvešekom*); »Dva muškarca i jedna žena« u kojem sudjeluju Tomislav Gotovac i Marko Božić; te radom »Osjećaj I, Gibanje I«. Posljednji navedeni dio je serije performansa koje ova umjetnica, skupa sa svojim bliskim suradnikom Markom Božićem, izvodi u čast lani preminulom

Tomu Gotovcu, vjerojatno najpoznatijem hrvatskom performeru koji u svojim radovima koristi tijelo. Jedan od njih izveden je i u okviru otvorenja subotičke izložbe: Marko Božić izveo je performans u kojem, stojeći obnažen u kutu mračne prostorije, pali žigicu za žigicom brojeći godine života Tomislava Gotovca. »Nakon trideset godina umjetničkog postojanja mogu biti zadovoljna jer sam uspjela održati sebe zaista kao osobu, kao 'sebe', oduprijevši se građanskim konvencijama, održati beskompromisnost na najvišem nivou, ne biti poklonik bilo koje ideologije, religije, trenda, političke situacije ili stranke, države ili crkve«, kaže Vlasta Delimar. »Oduvijek me je zanimala samo čista umjetnost koju sam crpila iz vlastitog života. Idila iskonskog jedinstva za koju je potrebna jedna

žena i jedan muškarac važna je odrednica moje umjetnosti. To je suština naše egzistencije. Različitosti što više približiti, uskladiti muškarca i ženu, što i jest jedna od najtežih zadaća, ali isplati se. Seksualnost kao apsolut dobrog, zdravog odnosa neminovna je, pa je prisutna u mnogim mojim radovima. Izložba u Subotici mali je pogled u zrcalo da se još jednom preispita ispravnost vlastitog puta.«

U svojim radovima Delimar se zalaže za ljudska prava, slobodu individue, poštovanje različitosti i ekološku svijest, no, kako kaže, ne interesiraju je postmoderni oblici iščitavanja njezina umjetničkog čina, već samo »poezija i tijelo«.

Vlasta Delimar je rođena 1956. u Zagrebu. Završila je Školu primijenjenih umjetnosti u Zagrebu (odjel grafike), studirala povijest umjetnosti i

etnologiju. Akademiju nije ni pokušavala upisati, jer joj je, kako kaže, bila konzervativna. Članica je Hrvatskog društva likovnih umjetnika i Hrvatske zajednice umjetnika. Izvela je 30-ak različitih performansa, napravila 50-ak samostalnih izložbi i oko 200 skupnih izložbi u Hrvatskoj i inozemstvu (Beograd, Belfast, Berlin, Budimpešta, Bydgoszcz, Buffalo, Duisburg, Frankfurt, Geneva, Glasgow, Graz, Klagenfurt, Kyoto, London, Lyon, Ljubljana, Nagano, Pariz, Pittsburgh, Quebec, Pariz, Prag, Sarajevo, Sydney, St. Peresburg, Thessaloniki, Tel Aviv, Tokyo, Trieste, Wien, Weimar, Zagreb...). Danas je voditeljica umjetničke organizacije »Moja zemlja, Štaglinec« u blizini Koprivnice. Živi i radi u Zagrebu.

Izložba Vlaste Delimar u Galeriji dr. Vinka Perčića može se pogledati do 10. prosinca, svakim radnim danom od 9 do 18,30 sati, a subotom od 10 do 14 sati.

D. B. P.

NOVA KNJIGA: VOJISLAV SEKELJ, »KAKO SE BRANILO DOSTOJANSTVO«

Britki zapisi iz ludog vremena

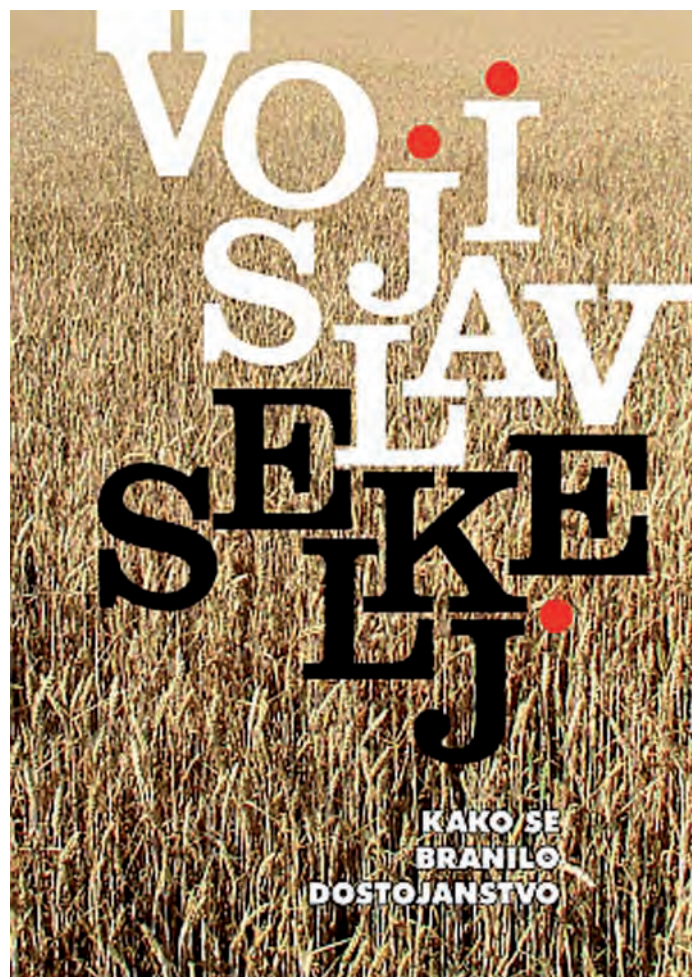
U izdanju Hrvatskog akademskog društva ovih je dana iz tiska izašla nova knjiga *Vojislava Sekelja* pod nazivom »Kako se branilo dostojanstvo«, priopćio je nakladnik. Knjiga, obujma 267 stranica, sadrži izbor iz njegovih uvodnika, polemičkih tekstova i komentara objavljenih u subotičkim listovima – »Glasu ravnice« i dvotjedniku »Žig«, tijekom 90-ih godina XX. stoljeća. Priređivač knjige *Tomislav Žigmanov* podijelio ih je u šest tematskih cjelina – »Unatoč svemu, svjedočenje normalnosti«, »U vrtlogu bijede politike«, »Na braniku obrane Subotice«, »Posrnulo novinarstvo grada«, »Bunjevačke nezdravorazumske teme« i »Kritičko čitanje vlastitoga«, u kojima su poredani kronološkim redoslijedom objavljivanja. Priređivač *Tomislav Žigmanov* je u pogovoru knjige, među ostalim, napisao sljedeće: »Pisani jednostavnim stilom, ovi britki zapisi odlično oslikavaju brojne društvene i političke devijacije u Subotici u naznačenom vremenu. Promatrano, pak, u kontinuitetu od desetak godina

Sekeljevo kroničarenje predstavlja odličnu vivisekciju raspukle nam i raspale normalnosti«.

Likovna oprema knjige djelo je *Drage Poljakovića*, lekturu potpisuje *Ljiljana Dulić Mészáros*, korekturu *Mirko Kopunović*, a tehnički ju je uredio *Gábor Mészáros*.

Tiskanje knjige pomogli su: Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Beogradu, Hrvatsko nacionalno vijeće i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, dok je stručnu potporu dao i produkciju uradio Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. Naklada nove knjige *Vojislava Sekelja* je 400 primjeraka. Knjiga se može kupiti u Subotici u prostorijama Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (Beogradska cesta 31) i u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata (Harambašićeva 14), po cijeni od 500 dinara.

Vojislav Sekelj (Subotica, 1946.) je književnik i publicist. Piše pjesme, romane, eseje, poetske drame, književnu kritiku i publicistička djela. Najveći dio radnog vijeka proveo je kao srednjoškolski profesor u subotičkoj Tehničkoj školi.

Bio je prvi dopisnik HINA-e i Hrvatskog radija iz Subotice (1990.), zatim kolumnist i urednik »Glasu ravnice«, te pokretač i glavni urednik subotičkog dvotjednika »Žig«. Djela su mu prevedena na mađarski, njemački, slovački, slovenski, makedonski, albanski, rumunjski, francuski i

engleski. Odlikovan je Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića za očuvanje kulture hrvatskog naroda u Srbiji 2009. Član je Društva hrvatskih književnika i Društva književnika Vojvodine. Kao umirovljenik živi i radi u Subotici.

D. B. P.

IZLOŽBA BANETA BUKVIĆA U SUBOTIČKOJ SUVENIRNICI

Mrtva priroda iz supermarket

Branislav Bane Bukvić je, osim svojim odjevnim stilom, zanimljiva subotička osobnost. Bavi se dizajnom (što i studira), bio je model mnogim fotografima, oprobavao se u suvremenom teatru i plesu, a sada se bavi slikarstvom. Njegova prva samostalna izložba pod nazivom »67 objects from supermarket« (67 predmeta iz supermarket) otvorena je u Suvenirnici Gradskog muzeja u Subotici.

Izložba u 12 cjelina prikazu-

je autorovo istraživanje u polju dizajna ambalaže primjenom slikarske tehnike akvarela na industrijskim vrećama. Kao lajt motiv preovladavaju različiti proizvodi iz supermarket koji su u svakodnevnoj upotrebi, prikazani u izmijenjenoj formi klasičnih studija mrtve prirode. Na izložbi su zastupljena i tri portreta, od kojih je jedan prvonagrađen na natječaju »Lica vremena – portreti Gradskog muzeja Subotica«.

Branislav Bukvić kaže za HR

kako je svojim slikarskim radovima nastojao predstaviti našu potrošačku svakidašnjicu, ali bez kritike konzumerizma, već isticanjem dizajna proizvoda kao samostalne estetske vrijednosti.

Izložbu su otvorile povjesničarke umjetnosti – *Olga Kovačev Ninkov* iz Gradskog muzeja u Subotici i *Nela Tonković* iz Moderne galerije »Likovni susret«.

Izložba »67 objects from supermarket« može se pogledati

do 5. prosinca radnim danima od 8 do 20 sati i subotom od 9 do 12,30 sati.

D. B. P.

PRIZNANJE ZA OSMORICU AKOLITA

Postavljanje u službu akolita

STARI ŽEDNIK – U župi sv. Marka evanđelista u Starom Žedniku u Subotičkoj biskupiji u nedjelju, 20. studenoga, tijekom misnog slavlja koje je predvodio subotički biskup *Ivan Penzeš* služba akolita podijeljena je osmorici bogoslova. Za Đakovačko-osječku nadbiskupiju u službu su postavljeni: *Ivan Benaković* (Županja 1), *Ivan Čulo* (Vinkovci 2), *Dario Hrga* (Đakovo 1), *Pavao Mikulčić* (Podvinje), *Davor Senjan* (Jarmina), za Požešku biskupiju kandidati: *Ivan Popić* (Podravska Moslavina), *Mario Večerić* (Međurić) te kandidat za Subotičku biskupiju *Dražen Dulić* (Stari Žednik).

U koncelebraciji su bili poglavari đakovačkog Bogoslovnog sjemeništa: rektor *Ivan Ćurić*, duhovnik *Bože Radoš*, vicedirektor *Ivan Andrić* i ekonom *Matej Glavica*. U homiliji biskup je akolitima i svim vjernicima govorio o svome životnom putu i o tomu kako je odlučio postati svećenik i kako su tekli njegovi studijski dani. Akolitima je rekao kako uvijek moraju biti hrabri, odvažni i vjerni svjedoci na Gospodnjoj njivi. Protumačio je i službu akolita, ističući kako je ona vrlo važna i odgovorna, jer je najbliža oltaru i svojevrsna je priprava za sveti red đakonata.

Nakon euharistijskoga slavlja susret je nastavljen u župnoj kući, a svečani ručak bio je u rodnoj kući bogoslova *Dražena Dulića*. Kod stola zahvalnu riječ u ime akolita i Bogoslovnog sjemeništa uputio je rektor Ćurić, ističući kako je veselje obotranso, odnosno kako Đakovačko-osječku i Subotičku biskupiju već niz godina vežu duboke veze, jer Subotička biskupija ima nekoliko svojih bogoslova koji svećeničku formaciju provode u đakovačkom sjemeništu.

IKA

VAŽNOST ZDRAVOG ODNOSA BOGA I ČOVJEKA

Zahvala za plodove zemlje i ljudskoga stvaralaštva

RUMA – Na nedjelju Krista Kralja, 20. studenoga 2011., župa Uzvišenja svetoga Križa u Rumi proslavila je u nedjelju zahvalnicu za plodove zemlje i ljudskoga stvaralaštva. U prigodno uređenoj crkvi okupljena zajednica, predvođena župnikom, zahvalila je Bogu na njegovoj providnosti za sve darovano.

Tumačeći nedjeljna čitanja u homiliji, župnik *Željko Tovilo* naglasio je važnost zdravog odnosa Boga i čovjeka. »Bog, koji kao pastir vodi brigu o stadi, nikada ne ostavlja čovjeka samog i uvijek iznova pokazuje put prema spasenju. Zauzvrat, vrlo je važan osjećaj zahvalnosti za sve darovano i djelatna vjera u kojoj s bližnjima dijelimo sve što nam je nezasluženo darovano«, rekao je župnik.

Svečano euharistijsko slavlje animirali su veliki tamburaški orkestar HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume i mješoviti zbor župe pod ravnanjem *Katarine Atanacković*, župne orguljašice. Izveli su četvoroglasnu misu fra *Ivana Glibotića* »Kristu, velikom svećeniku«, koju je za tamburaški orkestar obradio ravnatelj orkestra *Josip Jurac*. U samom slavlju, kao svake godine, sudjelovao je veliki broj vjernika koji su pripremili darove, uredili crkvu, čitali i prinosili darove. Na koncu slavlja župnik je zahvalio svima na uloženoj trudi te napomenuo kako je i ovo slavlje pokazalo da svaki uloženi talent u život zajednice obogaćuje crkvu i potiče ostale na veću zauzetost.

Danas je Sveta Kata

Katolička crkva danas, 25. studenoga, slavi blagdan Sveta Katarina, u našim krajevima Sveta Kata. Iako se slave sveta Katarina Sienska i Đenovska, najpoznatija je sveta Katarina Aleksandrijska. Katarina se nije željela udati za rimskoga časnika, koji ju je zbog neuzvraćene ljubavi osudio na smrt.

Sveta Katarina je jedna od najpoznatijih svetica, zaštitnica studenata filozofije, a mnoge crkve u Hrvatskoj nose njezino ime. Uz nju se veže uzrečica: »Sveta Kata, snijeg za vrata«.

KRŠĆANSKA TRIBINA GRADA SUBOTICE

Rastavljeni, razvedeni i ponovno civilno vjenčani

Kršćanska tribina grada Subotice, na temu »Rastavljeni, razvedeni i ponovno civilno vjenčani: izazov za diakoniju (služenje) u Crkvi« bit će održana u utorak, 29. studenoga, u Katoličkom krugu u Subotici (Trg žrtava fašizma 15 – iza katedrale). Predavanje će održati dr. *Ivo Džinić*, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu. Početak je u 20 sati.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merковиć

KRONOLOGIJA od 25. studenoga do 1. prosinca

25. STUDENOGA 1918.

Blaško Rajić i *Jaša Tomić* na Velikoj narodnoj skupštini u Novom Sadu bivaju izabrani za predstavnike Vojvodine pri Vladi u Beogradu. Sličnu misiju u Zagrebu obavljaju dr. *Jovan Manojlović* i *Petar Konjović* iz Novog Sada.

25. STUDENOGA 1944.

U višednevnim žestokim borbama za proširenje batinskog mostobrana, VIII. vojvođanska brigada, koju mahom čine Subotičani, imala je velike gubitke: poginula su 93 borca, 321 je ranjen, a 44 se vode kao nestali.

26. STUDENOGA 1805.

Zbog rata s Francuzima kraljevski namjesnik poziva čelnništvo Subotice da podigne 138 pješaka i snabde ih oružjem i drugom opremom, budući da su zajedno s ljudstvom iz Novog Sada, Pešte i Budima trebali sačinjavati postrojbu od 875 glava. Onima koji su ovo prihvatili (insurgentima) ponuđeno 50 forinti po podizanju, a 50 forinti poslije rata, odnosno njihovim nasljednicima.

26. STUDENOGA 1938.

Preminuo *Gustav Tonč*, povjesničar književnosti, prosvjetni, kulturni i javni djelatnik. Tridesetak godina je profesor subotičke Više gimnazije, potkraj XIX. stoljeća osnovao je »Slobodni licej«, a 1907. godine Višu trgovačku školu. Objavio je više djela književnih studija i eseja. Rođen je 28. studenoga 1859.

27. STUDENOGA 1830.

Prema rezultatima popisa Subotica (Szabadka, Maria Theresiopolis) ima 33.667 stanovnika. Tijekom godine rođeno je 1.558, a umrlo 1.007 žitelja. U gradu ima šest mesnica, a svakoj pripada po 50 lanaca pašnjaka. Zakupci zemlje plaćaju gradu po zlatnik.

27. STUDENOGA 1905.

Rođen je *Roko Šimoković*, publicist, jedno vrijeme urednik mađarskoga književnog časopisa »Híd« (Most). Tijekom okupacije uhićen je zbog suradnje s Narodnooslobodilačkim pokretom, te je s još četrnaestoro istomišljenika osuđen na smrt. Svi su obješeni 18. studenoga 1941. godine.

28. STUDENOGA 1920.

Održani su izbori za Ustavotvornu skupštinu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u koju su izabrani: župnik *Blaško Rajić*, dr. *Stipan Vojnić Tunić* i dr. *Franjo Sudarević* (Bunjevačko-šokačka stranka), dr. *Jovan Manojlović* (Narodna stranka), *Ivo Matic* (Demokratska stranka) i *Dragomir Marjanović* (Socijalistička radnička partija komunisti). Od upisanih 18.680 birača, glasalo je njih 10.296.

28. STUDENOGA 1924.

Župnik *Blaško Rajić* obznanio je utemeljenje Vojvođanske pučke stranke. Ovim činom se dotadašnja Bunjevačko-šokačka stranka raspala na dva dijela. Frakcija okupljena oko odvjetnika dr. *Mirka Ivkovića Ivandekića* ostala je privržena izvornim načelima stranke.

29. STUDENOGA 1899.

U 80. godini preminuo je *Ambrozije Boza Šarčević*, suradnik i sljedbenik *Ivana Antunovića*. Po završetku studija filozofije i prava radi u Zemaljskom saboru, potom je profesor, sudac, županijski odvjetnik, arhivar. Plodan je pisac, leksikograf i prevoditelj. Osim svog materinjega i mađarskog jezika, zna latinski, njemački i francuski, te redovito prati važnija europska zbivanja. Široka naobrazba i dobro poznavanje političkih prilika omogućili su mu da postane najsvestranijim publicistom svoga vremena među Hrvatima u Bačkoj. Stalni je i plodan su-

radnik »Bunjevačkih i šokačkih novina«, gdje je objavio veliki broj članaka o odnosima različitih naroda u Ugarskoj, vanjsko-političke komentare i polemičke napise. Nakon *Antunovićeve* smrti jedan je od najangažiranijih djelatnika u preporodnim gibanjima druge polovice XIX. stoljeća, stoga ga se, s razlogom, smatra predvodnikom bačkih Hrvata. Tragom svoga zalaganja za nacionalnu ravnopravnost, kao intelektualac europskoga profila i usmjerenja, bio je svjestan prijekih potreba svoga naroda, stoga je, uz ostalo, izradio četiri rječnika za školske, književne, novinske i pravosudne potrebe. Rođen je 20. ožujka 1820. godine.

29. STUDENOGA 1968.

Poslije dvomjesečnog uspješnog uhodavanja i dvadesetodnevnog probnog emitiranja, započinje s radom Radio Subotica, novopokrenuta subotička informativna kuća, svakodnevno pripremajući šestosatni samostalni program na dva jezika.

30. STUDENOGA 1765.

Gradsko čelnništvo uputilo je vijećnike *Luku Vojnića* i *Josipa Mamužića* u Beč i Požun (Bratislava), da ondje kod najviših vlasti ishode stjecanje privilegija slobodnoga kraljevskog grada, radi čega su ovlašteni, pokraj već podmirenih obveza, utrošiti i dodatnih 8 do 10 tisuća forinti.

30. STUDENOGA 1987.

Preminuo je *Ante Jakšić*, pjesnik, pripovjedač, novelist i romanopisac. Nakon studija slavistike u Zagrebu profesor je jezika i književnosti u Travniku, na Badiji kod Korčule, u Tuzli, Osijeku, Belom Manastiru, Slavonskom Brodu, Gospiću, Subotici, Karlovcu i Zagrebu. Jedan je od najznačajnijih suvremenih kršćanskih pjesnika u Hrvata. Vrstan je sonetist i liri-

čar i uspješan romanopisac, ali se njegovi stvaralački prinosi zaobilaze, a književni kritičari njegovu djelu ne poklanjaju potrebnu pozornost, budući da mu je opus prožet i kršćanskim svjetonazorskim temama. Među desetak knjiga pjesama, pripovijedaka i drugih djela, *Jakšićev* roman iz šokačkog života »Šana se udaje«, koji je u nastavcima izlazio u »Subotičkim novinama«, kasnije će doživjeti tri izdanja, a prodan je u više tisuća primjeraka. Rođen je u Beregu 22. travnja 1912.

1. PROSINCA 1687.

Franjevački redovnik *Bartul Bariša Benjović* ustrojio je u Subotici prvu matičnu knjigu rođenih, koja je 1717. prepisana i sačuvana do danas. Prvog dana prosinca 1687. krštena su tri ženska djeteta: *Katarina*, od roditelja *Ivana Parčetića* i *Marte Bilogrlić*, kum je bio *Marko Grubišić*. Roditelji *Angele* bili su *Nikola Kubatović* i *Helena Vuković*, a kuma *Stana Merковиć*. Roditelji *Marije* bili su *Martin Bajić* i *Kata Milković*, a kum *Petar Đelmiš*.

1. PROSINCA 2003.

Umro je dugogodišnji prvak subotičkoga kazališta *Geza Kopunović*, glumac, redatelj i pisac brojnih, mahom humoriističkih, veoma popularnih scenskih i radio igrokaza, među kojima se izdvaja višegodišnji radio-serijal: »Martin i Tona«. Na sceni subotičkog »Hrvatskog narodnog kazališta«, kasnije »Narodnog pozorišta«, *Kopunović* je ostvario zavidan glumački opus od oko 230 uloga. Tumačio je mnoge glavne likove iz najvažnijih djela dramske literature, a posebice se istaknuo u dramama i igrokazima *Matije Poljakovića*. Bio je nosilac mnogih priznanja, među njima i »Počasnoga građanina« Subotice. Rođen je 1. siječnja 1920.

Mirisi i okusi hrvatske kuhinje

Istra i Kvarner

Kako bi ovu kuhinju učinili

neodoljivom, na jednome su se mjestu

susreli primorje, otoci i gorski prostor,

raskošna klima i vegetacija. Mirisi

kadulje i lavande, plodni vinogradi,

opijenost vinom, cvrčanje cvrčaka...

Uplovimo u čaroban svijet terre magice!

Burna istarska povijest ostavila je značajan trag i u kuhinji – utjecaj talijanske, srednjoeuropske, austrijske i mađarske te slavenske kuhinje. Istarska i kvarnerska kuhinja predstavlja posebnu vrstu hrvatske kuhinje: to je spoj kontinentalnoga i mediteranskog.

Prehrana primoraca bazira se na ribi, mediteranskim začinima (ružmarinu, lovoru, majčinoj dušici i kadulji), voću (smokvama, grožđu, bademima) i povrću, vinu te maslinama i maslinovu ulju kao zaštitnom znaku.

SIMBOL MEDITERANA

Ništa nije ravno toj tekućini, ona je neusporediva s bilo čime – simbol je Mediterana, zdravlja, gastronomskog užitka i napose spokojne starosti. Maslinovo je ulje nesvakidašnjega gorkastog okusa, izuzetnog mirisa i sjajan začim ponajboljih jela. Riječ je o najvrednijoj masnoći u ljudskoj prehrani, sredstvu za njegu tijela, lijeku kod raznih tegoba, po mnogima, eliksiru života. Često se smatra tekućim zlatom, božanskim plodom. Ulje masline, ulje je milosrđa i pomazanja i zaštitni znak Istre.

Za ovaj dio Mediterana karakteristični su sušeni sir i pršut, usoljene ribe, paštica, fine riblje juhe, zelene i crne masline, šparoge, brodet... Utjecaj talijanske kuhinje najbolje se osjeća kroz niz vrsta odličnih tjestenina, kao što su fuži i njoki. Fuži se spravlja od vode, brašna i jaja, a njoki od

tijesta, čiji su osnovni sastojci brašno, krumpir i jaja.

Naravno, slade se kao što i jedu dobro. Ovdje nema velikih kremnatih torti na bazi maslaca. Kako u mediteranskoj kuhinji kolač voli voće, svježe ili sušeno, umjesto šećera koristi se med, a krema se rađe zamjenjuje hrskavim komadićima badema i oraha. Mirisi i okusi Mediterana, sunca i mora utkani su u svaku slasticu

– kolače od smokava i oraha, kolače s mladim sirom, trešnjama i marunima, a krošule i fritule, te cukerančići nedjeljiv su dio kvarnerskog slatkog identiteta.

Istra je poznata i po kvalitetnim vinima – istarski muškati, crna i bijela vina, no sinonim za bijelo vino je istarska malvazija, koja se proizvodi od autohtonog bijelog grožđa. Ono što je malvazija za bijelo, to je teran za crno vino.

Od terana se priprema istarska juha – specifično jelo ili piće. Za juhu je potrebna

bukaleta (istarski zemljani vrč), ugriyani merlot ili teran s malo papra, domaćim maslinovim uljem i komadima prepečenog kruha. Juha se priprema tako da se zapečeni kruh i šećer preliju teranom, doda im se malo ulja, papra i soli. Juha se jede žlicom, poželjno je malo vina i popiti.

ISTARSKI TARTUFI

Gurmani se slažu samo u jednom – *tartuf* je vrhunac gastronomije. Čudan je to tajnovit i pod zemljom skriven gomolj. Može se naći samo uz pomoć posebno dresiranih pasa. Ovdje su dvije vrste zemlje, intenzivno crvena u priobalju i siva, glinasta u središnjem dijelu. *Tartuf* raste baš u sivoj zemlji, vlažnoj hrastovoj Motovunskoj šumi, kojom protječe rijeka Mirna. U njegovoj neposrednoj blizini nalazi se i crni *tartuf*. Gastronomi se još uvijek ne mogu složiti niti u tome je li on hrana ili začim. Taj neugledni »krumpir«, taj najčuvaniji afrodisijak intenzivnog i neponovljivog mirisa, od trpeze starih Rimljana pa do danas ostao je bespogovorni kralj kulinarnstva. Enigma i slast. Kad se na njega naviknete, ostat ćete mu vječni poklonik, ovisnik, kao u svakom grijehu!

Piše i uređuje: Branka Dulić

ZIMSKA MANEŠTRA*Maneštra je tradicionalno jelo istarske kuhinje**Potrebni sastojci:*

250 g graha
 300 g slanutka
 200 g kukuruza šećerca
 2-3 krumpira
 200 g pelat rajčice
 100 g suhe pancete
 3 češnja češnjaka
 peršin
 list celera, sol
 svježe mljeveni papar
 lovorov list
 1 žlica vegete

Priprema:

Najprije pripravite pancetu, češnjak, list peršina i celera, sve sitno nasjeckajte. Grah i slanutak namočite preko noći, nakon toga kratko prokuhajte, ocijedite vodu i stavite ponovno kuhati. Kada zakipi dodajte sitno nasjeckane sastojke i vegetu i neka lagano kuha. Kada grahorice napola omekšaju, dodajte kockice krumpira, narezan pelat, lovorov list, papar i kukuruz. Kad je kuhano dodajte na kraju peršin.

Zimsku maneštru možete služiti uz suho meso, kobasice ili hrenovke.

KROŠTULE*slatki kvarnerski identitet**Potrebni sastojci:*

200 g brašna
 3 žumanjka
 1 žlica šećera
 1 žlica vrhnja
 2 žlice ruma
 sol,
 ulje za prženje

Za posipavanje:

šećer u prahu
 1 vrećica vanilin-šećera

Priprema:

U prosijano brašno dodajte sol, pjenasto izmiješane žumanjke, šećer, vrhnje, rum, pa s vodom umijesite čvrsto tijesto. Ostavite pokriveno oko pola sata, zatim tanko razvaljajte. Pomoću ukrasnog kotačića izrežite uže trake pa ih vežite u lagani čvor ili ih oblikujte po želji na neki drugi način. Oblikovane krostule pržite u dubokom ulju. Stavite ih na upijajući papir, zatim na tanjur i još tople pospite šećerom u prahu i vanilin-šećerom.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813
www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Pedijatrija, Ginekologija, Urologija, Neurologija, Gastroenterologija
 Kardiologija, Ultrazvuk, Gastroskoplja, Laboratorij, Alergotest

Budwig protokol, Akupunktura, Biorezonanca-SCIO, Detox, Ellman-Radiotalasna kirurgija

Tehnika emocionalne slobode-EFT, Masaža, Bahove kapi, Biopton, Magneti i ostalo...

NOVO U POLIKLINICI ! doc.dr sci.med. Stamenko Šušak - Kardiohirurg - Sremska Kamenica

Poliklinika za vašu obitelj

NEKAD SLAVNI RUSKI ŠAHIST, VASILIJ	GRANDIOZNA PREDSTAVA	BILJNI SIMBOL MIRA (GOLUBU U KLJUNU)	ZANIMANJE ZA ŠTO	TRAVNATA RAVNICA	TALIJANSKA PJEVAČICA	OMOTAVATI SE	MI, ..., ONI	50 SKANDI	NAŠ SRCOLIKI SUVENIR: BARANOVIĆEV BALET	ORGANOVIDA	MJESTO U BIH, KOD RUDA (PASTIR bez IR)	RAONIK PLUGA, LEMES	ELROND ILI LEGOLAS
GLUMCI U PANTOMIMI								KRADLJIVAC, LUPEŽ ŽENSKO IME					
LJEPJA ŽIDOVKA, ŽENA KRALJA KSERKSA							ACETILSA-LIČILNA KISELINA, ACETISAL "ALT"						
BRBLJATI (RAZG.), LUPETATI										TLO U PJESMI ANEMIC-NOST			
DUG I DOSADAN GOVOR							ITALINA ODMILA ERMANNOLMI				SUSJEDNA SLOVA POLITIČKA PRIJBJE-ZISTA		
ANA U DALMACIJI				ANTIČKO DRAMSKO DJELO RUMUNJSKI GRAD								AUSTRIJA KRLEŽINA DRAMA	
FAŠIRANA SNICLA													
RIMSKI: 55			ETIOPSKI ODLIČNIK SKLAŠKI SKAKAČ LJOKELSOY				BOKSAČ VOJNOVIĆ NOSORO-GOV "PONOS"						GRAĐANIN RIJEKE
50 SKANDI	ARAPSKI KONJ, ARAP SAŽETAK: ZAGLAVAK							HLADNJAK AUTOMOBILA STEGNO, BUTINA					
ŠANSE, PRIGODE						OFARBATI AERIRANA VODA							
ŠARENA PAPIGA				ANTIČKO IME DUBROVNIKA VIJEK (GRČ.)							ELTON JOHN BIVŠI KOŠARKAŠ KOMAZEC		
KORNJAČE KARETKE							TIM ROTH SULTANOV NALOG			REDAK U KUR'ANU (AJET) MUZA ERATO			
LJILJANA NIKOLOV-SKA			DANSKI SITNIS (MNOŽ.) OČNA ŠARENICA					VRSTA HRASTA DRUGI KORIJEN IZ 9				"ČITAJI" SKUPINA PTICA U LETU	
EFEKT, UČINAK					ŽILA OD-VODNICA EDAMER ILI EMEN-TALER								
... NA ŽELUCU				FILMSKA ZVJEZDA RIJEČ NA VJENČANJU				ODLIČNIK U AJANLUKU KLAUS KINSKI					
KISELINE						KAZIVANJE U PERO (MNOŽ.) NORVEŠKA							
VOJARNA (ZAST.)								CRKVENI ZAKON					

smislov, lopov, pantomimičari, estera, aragusa, ej, karete, tr, aje, ljn, oer, cer, č, učin, arerija, čir, star, ajan, acidi, diktati, kasarna, kanon, kiter, zgode, obojiti, ara, ragusa, ej, karete, tr, aje, ljn, oer, cer, č, učin, arerija, čir, star, ajan, acidi, diktati, kasarna, kanon.

RJEŠENJE KRIŽALJKE:

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Bruno Anušić, Ljiljana Dulić
Ivan Gregurić, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Josip Stantić,
Thomas Šujić, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić
e-mail: hrurednik@tippnet.rs

POMOĆNIK I ZAMJENIK

ODGOVORNE UREDNICE:
Zvonko Sarić
e-mail: zsarić@hrvatskarijec.rs

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
e-mail: dbpalkovic@hrvatskarijec.rs
Dušica Dulić (novinarka)
e-mail: dusicad@hrvatskarijec.rs
Slavica Mamužić (novinarka)
e-mail: smamuzic@hrvatskarijec.rs
Zvonimir Perušić (ekonomija i redaktura)
e-mail: zperusic@hrvatskarijec.rs
Dražen Prčić (sport i zabava)
e-mail: dprcic@hrvatskarijec.rs
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
e-mail: zvukov@hrvatskarijec.rs
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
e-mail: mkopunovic@hrvatskarijec.rs
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Josip Horvat

LEKTOR: Vladan Čutura

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Ruža Silađev

Dobri knez sonćanski s obitelji

Fotografija je nastala u Sonti oko 1900. godine. Na njoj su *Marta i Marko Andrašić, Kalajčevi*, sa svojim trima kćerima. U sredini je najstarija kći *Pavka*, rođena 1890. godine, umrla 1978. U drugom redu, s lijeva nadesno je najmlađa kći *Kata*, rođena 1898. godine, umrla 1956. i kći *Marica* rođena 1895. godine, umrla 1964.

NARODNE NOŠNJE IZ SONTA

Svi na fotografiji su rođeni, živjeli i umrli u Sonti. Pavka nosi najsvečaniju narodnu nošnju iz Sonta – pulanku, a na glavi ima periku koja je bila je izrađena od prave kose i po potrebi se stavljala na glavu. Narodno ime ovog upotreb-nog predmeta je izgubljeno. U ušima ima naušnice, trepčonce, koje su mogle biti izrađene od pravih ili lažnih bisera, a u rukama drži molitvenik. Molitvenik su djevojčice dobivale ili za prvu pričest ili za krizmu, a bez njega se u Sonti ženska osoba nije mogla zamisliti. Ostali članovi obitelji su također odjeve-

ni u svečanu narodnu nošnju. Ženska čeljad nose košulje koje se zovu plećci. Mati na glavi nosi kapicu, pokrivalo za glavu koje su Šokice iz Sonta stavljale čim bi se udale. Kapica se nosila uvijek, preko cijeloga dana i u sva godišnja doba. Razlikovala se samo svečana i svagdanja kapica. Sve četiri ženske osobe nose suknje, skute. Djevojčice su pripasale pregače, a mati bošču. Sve su bosih nogu, što nije bila rijetkost, jer je vladala neimaština. Djevojčice Kata i Marica drže u rukama svijeću. Otac obitelji je također obučen u svečaniju nošnju. Košulju pokriva crni prsluk, »frosluk«, koji je mogao biti od pliša ili samta. Obučen je u široke gaće, koje su mogle biti u šest, osam ili dvanaest pola, koje sežu do polovice listova. Ovaj detalj se izgubio tijekom vremena pa se u današnje vrijeme gaće nose do nožnih članaka (vidimo ih često u predstavama naših KUD-ova). Na nogama nosi opanke, »panke«, kako se to kaže u Sonti, od prirodne kože koji su za tu prigodu morali biti naviksani (a u nedostatku

viksa, dobro je poslužila i svinjska mast ili slanina) i uglancani do sjaja. Kod ove obitelji je zanimljiv nadimak. Naime, sve obitelji u Sonti s prezimenom Andrašić danas nose nadimak Andršćevi, Bizini, Crocovi i Gagini. Obitelji s nadimkom Kalajčevi nose prezime Šegrt. Obitelji s prezimenom Andrašić, a nadimkom Kalajčevi su izumrle.

KNEZ MARKO

Glava obitelji Marko je nosio još jedan nadimak. Marko je obavljao dužnosti seoskoga kneza. S obzirom da je bio uzoran građanin, revan, pravedan, duhovit i omiljen, stekao je veliko poštovanje sugrađana te ga oni nazvaše dobrim knezom sonćanskim. Njegovi potomci pamte da nijedan prosjak ili siromah nije iz njegova doma izašao praznih ruku. Što se tiče općinskih poslova (Sonta je bila općinsko mjesto, a u srednjem vijeku vrlo razvijena varoš, vodeća u okolini), vrlo dobro ih je obavljao i surađivao sa sugrađanima, po današnjim mjerilima na demokratski način. Marko je bio i vrlo pobožan čovjek, čak iznadprosječno. Njegova se pobožnost pripisuje jednome nemilom događaju. Vršeći svoje općinske i međuopćinske dužnosti putovao je po zadatku od mjesta do mjesta, uvijek točno i na vrijeme. Takva jedna zadaća pala je baš na blagdan Sv. Josipa. Iako je bio veliki poštovatelj sv. Josipa i po vjerskome običaju bi trebao

svetkovati, smatrao je da svoju građansku dužnost mora izvršiti. Dužnosnici su u to vrijeme putovali uglavnom konjskom zapregom, fijakerom, kočijama ili običnim zaprežnim kolima. Marko je upregnuo jednoga konja u zapregu i krenuo u susjedno selo Sent Ivan (današnja Prigrevica), gdje je trebao obaviti posao. Tada izgrađenih cesta još nije bilo pa se Marko zaputio prijekim, poljskim putom 'sičimice'. Kako je bilo rano proljeće, put je bio sklizak i mjestimice prošaran baricama punim vode, baružicama. Putovao je ne žureći, već sigurno i za sebe i za konja. Truckao se on tako, misleći kako propušta svetu misu. Odjednom je konj pokleknuo, te mu je njuška upala u baricu, ne dublju od dvadesetak centimetara, nakon čega se utopio. Barem je tako poslije pričao Marko. Je li se konj utopio ili je imao problem sa srcem ili s nečim drugim to se nije nikada doznalo. Marko je vjerovao da se utopio jer nije bio tog dana na misi u čast sv. Josipa, onako kako Bog zapovijeda. Od toga vremena Marko je bio još pobožniji i u njegovoj se kući sv. Josip posebno poštovao. Do svojega »svršetka« je živio uzorno. Kćeri je poudavao na vrijeme, svaku s mirazom kakav i dolikuje kćeri jednog seoskog kneza. Roditelje je dostojno i pristojno sahranio, bližnje i daljnje poštovao te ga se još poneki od starijih mještana Sonta rado sjećaju.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica

Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

U NEDJELJU POČINJE DOŠAŠĆE ILI ADVENT

Napravite vlastiti adventski kalendar

Drugi moji mali i veliki čitatelji Hrckovih stranica, jako sam uzbuđena i sretna. U nedjelju počinje za mene, a vjerujem i za mnoge od vas, jedno od najljepših razdoblja u godini. Počinje advent ili došašće, vrijeme pripreve za Božić i traje četiri tjedna, sve do Badnjeg dana – 24. prosinca. Nestrpljivo čekam nedjeljnu misu kada ćemo upaliti prvu od četiriju svijeća, koliko ih ima na adventskome vijencu.

Advent ili došašće je vrijeme suzdržavanja od velikih slavlja i gozbi, vrijeme kada se trebamo pripremiti za dolazak našega Spasitelja, kada budno i radosno očekujemo rođenje Isusa Krista... Ništa ljepše od toga. U ovo vrijeme trudimo se biti bolji, mada je to dozvoljeno, da ne kažem i preporučljivo, tijekom cijele godine. U ovo doba svi se nekako pojačano trudimo biti dobra Božja djeca, činiti dobra djela i pomagati. Kada bi barem advent bio cijele godine!

U to vrijeme idemo i na mise zornice. Ranom zorom, još za mraka, ustajemo i hitamo u crkvu, po snijegu, ledu,

hladnom ili lijepom vremenu – svejedno je. Nikomu nije teško i svima je lijepo, a bude nas puno – više nego na nedjeljnoj misi. Eto još jedan razlog zbog kojega volim advent.

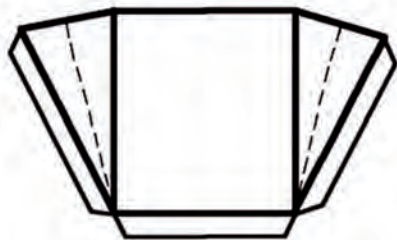
Kako biste lakše pratili dane do Božića morate imati adventski kalendar. Vjerujem da svi vi volite otvarati prozorčice na adventskom kalendaru, osobito ako u njemu ima neka slastica ili iznenađenje, tim bolje. Ukoliko ne znate gdje vam je lanjski adventski kalendar ili ga niste ni imali, evo nekoliko ideja kako da načinite sami jedan.

Osim slastica ili nekih sitnih darova u kalendar možete staviti i neke aktivnosti, ideje za taj dan. Primjerice – danas učini neko dobro djelo; posjeti prijatelja; izradi čestitke za Božić i pošalji ih; pomoz majci u kuhinji i slično. Ukoliko želite, u kalendar možete staviti i slike vama dragih osoba, te će vas on podsjetiti da toga dana u molitvi i mislima budete s njom. Svrha adventskog kalendara može biti višestruka, a koju ili koje ćete vi izabrati ovisi koliko ste maštoviti, u što ne sumnjam.

Evo nekoliko ideja kako brzo i lako izraditi adventski kalendar:

Ideja I.

Sve što vam treba za izradu ovog adventskog kalendara možete naći u vašim otpacima. Pripremite nekoliko papirnatih, smeđih vrećica iz trgovine. Jedna neka bude s ručkom, nju možete rastvoriti i iskrojiti osnovu. Ručke vam mogu poslužiti da objesite svoj kalendar o zid. Od preostalih vrećica izradite male džepiće po sljedećem predlošku.

Džepiće ukasite božićnim ilustracijama koje možete sami narisati, izrezati iz nekih reklamnih novina i časopisa ili iskoristite stare božićne salvete koje su vam preostale od prošle godine.

Također, iz novina izrežite i brojeve koje ćete zalijepiti po džepićima. Podsjećam, potrebno je da imate 24 džepića.

Kada je sve gotovo napunite iznenađenjima vaš adventski kalendar i uživajte u njemu.

Ideja II.

Vrlo interesantan, brz i jeftin adventski kalendar možete napraviti od starih dječjih čarapa. Ukoliko u vašoj obitelji ili u susjedstvu ima male djece zatražite čarape koje su prerasli. Potrebne su vam, po mogućnosti, 24 različite čarape koje ćete nanizati na dužu, jaču vrpču.

Vrpču možete objesiti u sobu, između dva ormara, ispod karniše za zastore, na prazan zid ili gdje god je vama zgodno.

Znamenke izrežite iz nekih novina ili ih sami napišite, a ako imate iskoristite stikere s brojevima, zalijepite ih ili zašijte na čarape, a potom čarape napunite darovima. Možete ih zatvoriti ukrasnim vrpčama ili ih jednostavno

kvačicama zakvačite za glavnu vrpču. Ovo će biti vrlo dekorativni adventski kalendar koji ćete bez većih ulaganja veoma lako moći sami napraviti.

Umjesto čarapa možete napraviti male zavežljaje od pravokutnog izrezanih komada tkanine.

XVIII. SUSRET MALIH PJESNIKA SLAVONIJE I BARANJE

OŠ »Matija Gubec« iz Tavankuta u Cerniku

Na već tradicionalnom XVIII. susretu malih pjesnika Slavonije i Baranje, održanom 18. studenoga u Cerniku, sudjelovala je i delegacija OŠ »Matija Gubec« iz Tavankuta. Ovo je samo nastavak bogate suradnje uspostavljene između istoimenih škola u Cerniku i Tavankutu. Iako Tavankučani nisu sudjelovali u natjecanju, na završnoj priredbi su se predstavili kazivanjem zavičajne poezije. **Nataša Benčik**, učenica IV. razreda, recitirala je pjesmu **Božur - Alekse Kokića**, a **Marko Stantić**, učenik VIII. razreda, recitirao je pjesmu **Litovanje uživanje - Ivana Prčića Gospodara**.

Na natječaj raspisan za ove susrete u Cerniku pristiglo je 176 pjesama iz 46 škola štokavskoga govornog područja, a povjerenstvo, u čijem su sastavu ove godine imenovani profesori: **Ivan Slišurić**, **Željka Horvat-Vukelja** te **Lana Derkač**, odabralo je 40 pjesama iz pera 39 autora, iz 23 osnovne škole, koje su tiskane u ovogodišnjem zborniku, dok je pet najboljih i nagrađeno.

DOGODILO SE JUČER I PREKJUČER

Jučer i prekjučer Suboticu i okolicu je posjetio poznati hrvatski književnik Dubravko Jelačić Bužimski. U organizaciji Gradske knjižnice, a uz potporu Hrvatskoga nacionalnog vijeća, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Hrvatske čitaonice, pisac je posjetio sve čak i viših razreda osnovnih i srednjih škola u Subotici, Tavankutu, Maloj Bosni i Đurđinu, koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku.

Kako je naš tjednik već bio u tisku, reportažu o ovim književnim susretima pročitajte u idućem broju.

Ideja je još mnogo... Možda smo vas sada ponukali da i sami o tome razmišljate. Ako vam je potrebna još neka ideja slobodno konzultirajte internet i zasigurno ćete naći neko zanimljivo rješenje i za vaš dom. Vaš trud svakako neće ostati nezamijećen. Sigurna sam da ćete obradovati svoje ukućane i samom činjenicom da ste se potrudili napraviti adventski kalendar.

Ne zaboravite da ste svakim danom bliži Božiću. Uživajte u razdoblju koje je pred nama jer sada je vrijeme milosno.

KALENDAR ZA IDUĆI TJEDAN

- 25. studenoga - Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama - UN
- posljednja subota u studenom - Međunarodni dan uzdržavanja od kupovine - Buy Nothing Day
- 29. studenoga - Međunarodni dan solidarnosti s palestinskim narodom - UN
- 29. studenoga - Međunarodni dan branitelja i braniteljki ljudskih prava
- 1. prosinca - Međunarodni dan borbe protiv side (WHO) - UN
- 1. prosinca - Međunarodni dan zatočnika/ca savjesti za mir
- 1. prosinca - Međunarodni dan akcija protiv pješadijskih mina

PETAK
25.11.2011.

06:10 Najava programa
 06:14 Trenutak spoznaje (R)
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 08:35 Vijesti
 08:40 Dobro jutro, Hrvatska
 09:07 Kralj vinograda 3, serija
 09:52 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Zemlje-ljudi-pustolovine 5:
 Putovanja Kanadom:
 ritanska Kolumbija
 i Vancouver,
 dokumentarna serija
 11:10 Oprah show
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavolim, vrijeme
 stane - telenovela
 13:20 Sve će biti dobro, serija
 14:05 Vijesti uz hrvatski
 znakovni jezik
 14:15 Drugo mišljenje
 14:50 Alisa, slušaj svoje srce
 15:35 Doba veselog stroja,
 emisija pučke i
 predajne kulture
 16:05 Skica za portret
 16:25 Hrvatska uživo
 17:00 Vijesti
 17:15 Globalno sijelo
 17:45 Putem europskih fondova
 18:00 Iza ekrana
 18:30 Od Lark Risea do
 Candleforda 3, serija
 19:30 Dnevnik
 20:10 Hrvatski kraljevi,
 dokumentarno-igrana
 serija
 21:00 Premijera tjedna: Žene,
 američki film
 23:00 Dnevnik 3
 23:35 Peti dan, talk show
 00:25 Filmski maraton: Što
 muči Gilberta Grapea,
 američki film
 02:25 Filmski maraton:
 Đavolja brigada,
 američki film (R)
 04:35 Skica za portret
 04:45 Kralj vinograda 3, (R)

06:15 Najava programa
 06:20 Kad zavolim, vrijeme
 stane - telenovela (R)
 07:05 Patak Frka, (R)
 07:30 Gladijatorska akademija,
 crtana serija
 07:55 Mala TV
 --:-- TV vrtić: To nije za igru
 --:-- Patuljkove priče,
 crtani film

--:-- Tajni dnevnik patke
 Matilde: Zaborav
 08:25 Connor na tajnom
 zadatku 1, serija za djecu
 08:45 Školski program:
 Vrtlarjenje
 --:-- Puni krug
 09:30 Četvero protiv Z, serija
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce -
 telenovela (R)
 10:45 Bitka u apaškom
 klancu, američki film (R)
 12:10 Drugi format (R)
 12:55 Mala TV (R)
 13:30 Izbori 2011. -
 predstavljanje izbornih
 lista
 15:20 Školski program:
 Vrtlarjenje (R)
 15:50 Puni krug (R)
 16:05 Rupert, crtana serija
 16:30 Izbori 2011. -
 sučeljavanje
 18:05 Cabaret, dok.film
 18:35 Briljanteen
 19:15 Patak Frka,
 crtana serija (R)
 19:40 Glazba, glazba... pop
 20:10 Ivo Gamulin Gianni i
 Gloria Gaynor, snimka
 koncerta (2. dio)
 21:05 Prljavi seksi novac 2,
 serija
 21:55 Umorstva u Midsomeru
 13, serija
 23:35 Na rubu znanosti: John
 Anthony West - mistični
 Egipat
 00:20 Vrijeme je za jazz: Jazz
 na muzičkoj akademiji
 01:30 Retrovizor: Zakon i red:
 Odjel za žrtve 10, serija
 02:15 Retrovizor: Trava
 zelena 1, serija (R)
 02:45 Retrovizor: Bez traga 7,
 serija (R)
 03:30 Noćni glazbeni program

06:20 Bakugan, crtana serija
 06:45 Jagodica Bobica,
 crtana serija
 07:10 Roary, crtana serija
 07:25 Bumba, crtana serija
 07:40 Ptica trkačica
 08:05 TV izlog
 08:20 Nate Berkus Show
 09:15 Kad lišće pada, serija R
 10:10 Ljubav i kazna, serija R
 11:10 Inspektor Rex, serija R
 12:10 IN magazin R
 13:00 Teresa, serija
 15:00 Larin izbor, serija R
 16:00 Inspektor Rex, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Ljubav i kazna, serija
 21:00 Larin izbor, serija
 22:05 Glazba i stihovi, film
 00:05 Tihi bijes, igrani film

01:55 Sakupljač kostiju, film R
 03:50 Ezo TV, tarot show
 05:20 Nate Berkus Show R
 06:05 IN magazin R
 06:35 Kraj programa

06.40 RTL Danas, (R)
 07.15 Imperatriz,
 telenovela (R)
 08.10 Dragon Ball Z,
 animirani film (R)
 08.35 PopPixie, crtani film
 08.50 Ekkluziv Tabloid,
 magazin (R)
 09.30 Cobra 11, akcijska serija
 (dvije epizode)
 11.25 Večera za 5, (R)
 12.20 Imperatriz, telenovela
 (dvije epizode)
 14.10 Krv nije voda, serija (R)
 15.05 Cobra 11, akcijska serija
 (dvije epizode)
 16.55 RTL 5 do 5
 17.05 Večera za 5
 18.00 Ekkluziv Tabloid,
 magazin
 18.30 RTL Danas
 19.05 Krv nije voda, serija
 20.00 Zavodnik, igrani film,
 romantična komedija
 22.10 TV premijera: Sentinel
 - agent u bijegu, igrani
 film, triler
 00.10 Izuzetna hrabrost, igrani
 film, akcijski
 02.05 Astro show, emisija uživo
 03.05 RTL Danas, (R)
 03.40 TV premijera: Sentinel
 - agent u bijegu, igrani
 film, triler (R)

SUBOTA
26.11.2011.

05:30 Najava programa
 05:35 Drugo mišljenje (R)
 06:25 Iza ekrana (R)
 06:55 Doba veselog stroja,
 emisija pučke i
 predajne kulture (R)
 07:25 Vijesti iz kulture (R)
 07:30 Hrvatska kronika BiH
 07:45 Vijesti
 07:50 Kinoteka - ciklus
 klasičnog vesterna:
 Crvena rijeka,
 američki film
 10:00 Vijesti
 10:10 Kućni ljubimci
 10:45 To je Europa (Ne)mirno
 u mirovinu (R)
 11:15 Normalan život, emisija
 o obitelji
 12:00 Dnevnik
 12:30 Veterani mira, emisija
 13:15 Prizma
 13:57 Duhovni izazovi,
 međureligijski magazin

14:28 Eko zona
 14:53 Prirodni svijet 4: Crna
 mamba - smrtonosna
 opasnost, dokumentarna
 serija
 15:43 Jelovnici izgubljenog
 vremena
 16:05 Euromagazin
 16:30 Potrošački kod
 17:00 Vijesti
 17:20 Reporter: Lav i tigar
 18:25 Lijepom našom: Split
 19:15 LOTO 7/39
 19:30 Dnevnik
 20:10 Ples sa zvijezdama
 21:55 Vijesti
 22:10 Vijesti iz kulture
 22:15 Večernja premijera:
 Machete, američki film
 00:05 Filmska noć s Alienima:
 Alien: Osmi putnik,
 američki film
 02:00 Filmska noć s Alienima:
 Alien 2, američki film
 04:10 Skica za portret
 04:25 Reporter: Lav i
 tigar (R)
 05:25 Potrošački kod (R)

07:00 Najava programa
 07:05 Patak Frka, (R)
 07:30 Djevojčica iz
 budućnosti 2, serija
 07:55 Mala TV (R)
 --:-- Baltazar: Vatrogasna
 priča, crtani film
 --:-- Danica i pelikan
 --:-- Čarobna ploča - 7
 kontinenata: Australija
 08:25 Trolovi, crtana serija
 08:50 ni DA ni NE (R)
 09:50 Hrvatski dječji festival
 2011., snimka
 11:20 Filmska matineja: Kad
 je Harry sreo Sally,
 američki film (R)
 12:55 KS automagazin
 13:30 Izbori 2011. -
 predstavljanje izbornih
 lista
 15:55 4 zida
 16:30 Izbori 2011. - sučeljavanje
 19:20 Lake Louise: Svjetski
 skijaški kup - spust (M),
 prijenos
 19:55 Crtani film (R)
 20:10 Rukometna Liga
 prvaka: CO Zagreb
 - Chambery Savoie HB,
 prijenos
 22:05 West-Eastern Divan
 Orchestra i Daniel
 Barenboim u Alhambri
 23:20 Fringe - Na rubu 1,
 serija (R)
 00:10 Noćni glazbeni program
 06:05 TV izlog

06:20 U sedmom nebu, serija
 08:05 Bakugan, crtana serija R
 08:30 Roary, crtana serija R
 08:45 Peppa, crtana serija
 09:00 Točkica i pjegica,
 crtani film
 09:25 Beyblade metal fusion
 09:50 Lego Ninjago
 10:05 Winx, crtana serija
 10:30 Frikovi, serija
 11:30 Larin izbor, serija R
 13:25 Tajni rječnik, igrani film
 15:30 Slatki Božić, kulinarski
 show
 16:00 Provjereno,
 informativni magazin R
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Supertalent, show R
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Suze Boga Sunca,
 igrani film
 22:20 Čovjek iz sjene,
 igrani film
 00:05 Delta Force One -
 Izgubljena patrola,
 igrani film
 01:50 Tihi bijes, igrani film R
 03:30 Ezo TV, tarot show
 04:50 Kraj programa

05.40 RTL Danas,
 informativna emisija (R)
 06.15 Crvene kapice,
 animirani film
 06.45 X-Men, animirani film
 07.10 PopPixie, animirani film
 (dvije epizode) (R)
 07.45 Učilica, kviz za djecu
 08.20 Ruža vjetrova, dramska
 serija (dvije epizode) (R)
 10.25 Gorile u magli,
 igrani film, drama
 12.50 Zavodnik, igrani film,
 romantična komedija
 15.00 Sentinel - agent u
 bijegu, igrani film,
 triler (R)
 17.00 Na visokoj nozi,
 humorna dramska serija
 17.55 Zvijezde Ekstra: Djeca
 slavnih, zabavna emisija
 18.30 RTL Danas,
 informativna emisija
 19.10 Galileo, zabavna/
 obrazovna emisija
 20.00 Čiča miča, ne(sretna) je
 priča, igrani film,
 animirani
 21.35 Golfbrejker, igrani film,
 komedija
 23.20 Tijek vremena,
 igrani film, znanstveno-
 fantastični triler
 01.25 Astro show, emisija uživo
 02.25 RTL Danas,
 informativna emisija (R)
 03.00 Izuzetna hrabrost,
 igrani film, akcijski

NEDJELJA
27.11.2011.

05:50 Najava programa
05:55 Duhovni izazovi, (R)
06:20 Euromagazin (R)
07:00 Patak Frka, (R)
07:25 Mala TV
--:-- TV vrtić: Čizma glavu čuva
--:-- Brlog: Lemuri (R)
--:-- Tajni dnevnik patke Matilde: Zaborav
07:55 Vijesti iz kulture (R)
08:00 Vijesti
08:05 Prijatelji 3
09:00 Vesele trojke, crtana serija
09:25 Hamtaro, crtana serija (R)
10:00 Vijesti
10:15 Poirot 1, serija
11:10 Opera box
11:40 manjinski MOZAIK
12:00 Dnevnik
12:25 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:00 Mir i dobro
15:35 Ledeno doba, američki animirani film
17:00 Vijesti
17:15 Vrtlarica
17:45 Pjevaj moju pjesmu, glazbeni game show
19:15 LOTO 6/45
19:30 Dnevnik
20:10 Sve u 7!, kviz
21:05 Loza, TV serija
21:55 Vijesti
22:10 Vijesti iz kulture
22:20 Oko globusa, vanjsko politički magazin
22:55 Pošiljka, američki film
00:40 Poirot 1, serija (R)
01:35 U uredu 4, serija
01:55 U uredu 4, serija
02:15 U uredu 4, serija
02:35 Skica za portret
02:45 Prizma
03:30 Lijepom našom: Split (R)
04:20 Oko globusa, vanjsko politički magazin (R)
04:50 Plodovi zemlje (R)

06:55 Najava programa
07:00 Glazbeni salon Gvozdanović: Renata Pokupić
07:50 Zlatna kinoteka: Najveća pripovijest koja je ikad ispričana, američki film (R)
12:10 Skica za portret
13:30 Izbori 2011. - predstavljanje izbornih lista
15:25 Magazin nogometne lige prvaka
15:50 Olimp
16:30 Izbori 2011. - sučeljavanje
18:00 Skica za portret

18:15 Hokej, EBEL liga: Medveščak - EHC Liwest Black Wings Linz, prijenos
20:50 Ciklus filmskog spektakla: Smiješna strana povijesti, američki film
22:25 Filmski boutique: Kineska četvrt, američki film
00:30 Svjetski skijaški kup - super G (M) i slalom (Ž), snimka
01:15 Zulu, britanski film
03:30 Noćni glazbeni program

04:55 I tako to..., serija
05:50 Smallville, serija
06:45 Bakugan, crtana serija R
07:10 Roary, crtana serija R
07:25 Peppa, crtana serija
07:40 Nick i Noel, crtani film
08:05 Beyblade metal fusion
08:30 Winx, crtana serija
08:55 Automotiv Lifestyle
09:25 Magazin Lige prvaka
09:55 ZelenJava, magazin
10:25 Larin izbor, serija R
12:20 Sinbadovo zlatno putovanje, igrani film
14:25 Zmija u sjeni orla, film
16:20 Karate Kid, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Karate Kid, igrani film - nastavak
19:05 INA Plave vijesti
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Supertalent - uživo, show
22:30 Red carpet, showbiz magazin
23:45 Čovjek iz sjene, film R
01:30 Suze Boga Sunca, film R
03:30 David Guetta, dokumentarni film
04:40 Televizijska posla, serija
05:05 Svi mrze Chrisa, serija
05:30 Najgori tjedan, serija
05:50 Red carpet, showbiz magazin R

06:15 Kraj programa

06:40 RTL Danas, (R)
07:15 Zvijezde Ekstra: Djeca slavnih, zabavna emisija
07:40 Crvene kapice, animirani film
08:10 X- Men, animirani film
08:35 PopPixie, crtani film (tri epizode) (R)
09:30 Ruža vjetrova, serija (dvije epizode) (R)
11:35 Totalno ljudi, igrani film, komedija
13:20 Golfbrejker, igrani film, komedija
15:10 Čiča miča, ne(sretna)

HRT1 27.11.2011. 17:45 PJEVAJ MOJU PJESMU, glazbeni game show EPIZODA: 10

»Frida« je prvi hit Psihomodo popa koji ćemo čuti u drugoj četvrtfinalnoj emisiji »Pjevaj moju pjesmu«. Sasvim je jasno da će ovaj put u žiriju uz Zoricu Kondžu i Sinišu Škaricu sjediti Davor Gobac. Za klavir, gitarom ili mandolinom pred bandom »Pjevaj

moju pjesmu« i ovaj put s novim, zanimljivim aranžmanima emisiju će glazbeno usmjeravati Nikša Bratoš. A, za smjer raspoloženja u studiju i vašeg pred malim ekranima brinut će se Miroslav Škoro. Tko će se bolje snaći, Biogradani ili Sinjani s pjesmama Psihomodo popa te uspješno prebaciti u atmosferu balada poput »Gorke rijeke« Meri Cetinić i Tomislava Ivčića ili Kondžine »Sve je neobično ako te volim« ili Severinine uspješnice »Virujen u te«, pogledajte u nedjelju.

Glazbeni producent: Nikša Bratoš
Stalni članovi žirija: Zorica Kondža i Siniša Škarica
Producent projekta: Vojo Stojanac
Voditelj: Miroslav Škoro
Redatelj: Tihomir Žarn
Producent: Denis Škorput
Urednik: Tanja Tušek
Urednik projekta: Vesna Karuza
Podgorelec

je priča, igrani film, animirani (R)
16.40 Discovery: Preživjeti divljinu - Iza kamere (1. dio), dok. serija
17.40 Ekkluziv Vikend
18.30 RTL Danas
19.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20.00 Tesna koža 2, igrani film, komedija
21.45 CSI: Miami, serija (tri epizode)
00.30 Astro show, emisija uživo
01.30 RTL Danas, informativna emisija (R)
02.05 Tijek vremena, igrani film, znanstveno-fantastični triler

**PONEDJELJAK
28.11.2011.**

05:39 Najava programa
05:44 Split: More (R)
06:14 Mir i dobro (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:07 Kralj vinograda 3, serija
09:52 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Mare TV 5, dokumentarna serija
11:05 Blago svjetskih tržnica, dokumentarna serija
11:35 Kulturna baština
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela

13:20 Sve će biti dobro, serija
14:05 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:20 Treća dob, emisija
14:50 Alisa, slušaj svoje srce
15:35 Glas domovine
16:05 Kulturna baština
16:25 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
17:25 8. kat, talk show
18:25 Od Lark Risea do Candleforda 4, serija
19:30 Dnevnik
20:10 TV Bingo
20:35 Provodi i sprovodi, humoristična serija
21:15 Klasa optimist, dokumentarni film
22:25 Dnevnik 3
23:00 Svijet profita
23:30 Znanje je početak - The West-Eastern Divan okrestar, glazbeno-dokumentarna emisija
01:05 Dr. House 6, serija (R)
01:50 Žica 4, serija
02:45 CSI: Las Vegas 10,
03:25 Skica za portret
03:40 Glas domovine (R)
04:10 Blago svjetskih tržnica, dokumentarna serija
04:40 Kralj vinograda 3, serija
05:25 8. kat, talk show (R)

06:05 Najava programa
06:10 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela (R)
06:55 Patak Frka, (R)
07:20 Gladijatorska akademija, crtana serija
07:45 Mala TV
--:-- TV vrtić

--:-- Krtić prikazuje
--:-- Brlog
--:-- Čarobna ploča - 7 kontinenata
08:15 Connor na tajnom zadatku 2, serija za djecu
08:40 Školski program
09:25 Četvero protiv Z, serija
09:55 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
10:40 Pjevaj moju pjesmu, glazbeni game show (R)
12:10 Vrtlarica (R)
12:35 Jelovnici izgubljenog vremena (R)
12:55 Mala TV (R)
13:30 Izbori 2011. - predstavljanje izbornih lista
15:20 Školski program (R)
15:50 Ton i ton (R)
16:05 Rupert, crtana serija
16:30 Izbori 2011. - sučeljavanje
18:05 Hrvatski kraljevi, dok.-igrana serija
18:50 Fotografija u Hrvatskoj
19:05 Patak Frka, (R)
19:30 Glazbeni specijal
20:00 Život ide dalje 3, serija
20:45 Traumatologija
21:15 Dr. House 6, serija
22:05 CSI: Las Vegas 10
22:50 Putem europskih fondova (R)
23:10 Žica 4, serija
00:05 Retrovizor: Zakon i red: Odjel za žrtve 10, serija
00:50 Retrovizor: Trava zelena 1, serija (R)
01:20 Retrovizor: Bez traga 7, serija (R)
02:00 Noćni glazbeni program

06:20 Bakugan, crtana serija
 06:45 Jagodica Bobica
 07:10 Roary, crtana serija
 07:25 Bumba, crtana serija
 07:40 Ptica trkačica
 08:00 TV izlog
 08:15 Nate Berkus Show
 09:10 Kad lišće pada, serija R
 10:10 Ljubav i kazna, serija (R)
 11:10 Inspektor Rex, serija R
 12:10 IN magazin R
 13:00 Larin izbor, serija R
 14:00 Teresa, serija
 16:00 Inspektor Rex, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Ljubav i kazna, serija
 21:00 Larin izbor, serija
 22:05 Večernje vijesti
 22:25 Do kraja, igrani film
 00:15 Zmija u sjeni orla, film R
 01:55 Seinfeld, serija
 02:20 Heroji, serija
 03:05 Sinbadovo zlatno putovanje, igrani film R
 04:50 Ezo TV, tarot show
 06:20 Kraj programa

05:40 RTL Danas, (R)
 06:20 Dragon Ball Z, animirani film (R)
 06:50 PopPixie, crtani film
 07:00 Izbori 2011. - predstavljanje programa
 07:50 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 10:00 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 10:45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 11:35 Imperatriz, telenovela (dvije epizode)
 13:15 Ruža vjetrova, serija (R)
 14:10 Krv nije voda, serija (R)
 15:00 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 16:55 RTL 5 do 5, informativna emisija
 17:05 Večera za 5, lifestyle emisija
 18:00 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:05 Krv nije voda, serija
 20:00 Ruža vjetrova, serija
 21:00 Univerzalni vojnici, igrani film, akcijski
 22:55 Kontrola leta, igrani film, akcijski
 00:45 RTL Vijesti
 01:00 CSI: Miami, kriminalistička serija (R)
 01:50 Astro show, emisija uživo
 02:50 CSI: Miami, kriminalistička serija (R)
 03:55 RTL Danas, (R)

**UTORAK
29.11.2011.**

06:09 Najava programa
 06:14 Treća dob, emisija (R)
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 08:35 Vijesti
 09:07 Kralj vinograda 3, serija
 09:52 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Mare TV 5, dokumentarna serija
 11:05 Debbie Travis preuređuje 4
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
 13:20 Sve će biti dobro, serija
 14:05 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:20 Među nama
 14:50 Alisa, slušaj svoje srce
 15:35 Znanstvena petica
 16:05 Znanstvene vijesti
 16:10 Fotografija u Hrvatskoj
 17:25 8. kat, talk show
 18:25 Od Lark Risea do Candleforda 4, serija
 19:30 Dnevnik
 20:10 Sve u 7!, kviz
 21:05 To je Europa
 21:35 U Europi, dokumentarna serija
 22:20 Dnevnik 3
 22:55 Ciklus europskog filma: Kad sam bio pjevač, francuski film
 00:55 U uredu 4, serija
 01:15 CSI: Las Vegas 10
 02:00 Žica 4, serija (R)
 02:55 Debbie Travis preuređuje 4
 03:40 Skica za portret
 04:05 Znanstvene vijesti
 04:10 Znanstvena petica
 04:40 Kralj vinograda 3, serija
 05:25 8. kat, talk show (R)

06:15 Najava programa
 06:20 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela (R)
 07:05 Patak Frka, (R)
 07:30 Gladijatorska akademija, crtana serija
 07:55 Mala TV
 --:-- TV vrtić
 --:-- Ninin kutak
 --:-- Crtani film
 --:-- Danica
 08:25 Connor na tajnom zadatku 2, serija za djecu
 08:50 Školski program
 09:35 Crno proročanstvo, serija za mlade
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
 10:45 Prizma, (R)

11:30 Glas domovine (R)
 12:00 Euromagazin (R)
 12:55 Mala TV (R)
 13:30 Izbori 2011. - predstavljanje izbornih lista
 15:25 Izbori 2011. - sučeljavanje
 17:00 Izbori 2011. - sučeljavanje
 18:30 Generacija Y (R)
 19:05 Patak Frka, (R)
 19:30 Garaža
 20:00 Sve zbog jednog dječaka, britanski film
 21:45 CSI: Las Vegas 10
 22:30 Ubi me dosada 1, humoristična serija
 23:10 Žica 4, serija
 00:05 Retrovizor: Zakon i red: Odjel za žrtve 10, serija
 00:50 Retrovizor: Trava zelena 1, serija (R)
 01:20 Retrovizor: Bez traga 7, serija (R)
 02:05 Noćni glazbeni program

06:20 Bakugan, crtana serija
 06:45 Jagodica Bobica
 07:10 Roary, crtana serija
 07:25 Bumba, crtana serija
 07:40 Ptica trkačica
 08:05 TV izlog
 08:20 Nate Berkus Show
 09:15 Kad lišće pada, serija R
 10:10 Ljubav i kazna, serija R
 11:10 Inspektor Rex, serija R
 12:10 IN magazin R
 13:00 Larin izbor, serija R
 14:00 Teresa, serija
 16:00 Inspektor Rex, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Ljubav i kazna, serija
 21:00 Larin izbor, serija
 22:05 Večernje vijesti
 22:25 Europski žigolo, film
 00:05 Do kraja, igrani film R
 01:55 Seinfeld, serija 30/180
 02:25 Zvijer, serija
 03:15 Heroji, serija R
 04:00 Ezo TV, tarot show
 05:30 Nate Berkus Show R
 06:15 Kraj programa

06:00 RTL Danas, (R)
 06:35 Dragon Ball Z, animirani film (R)
 07:05 PopPixie, crtani film
 07:15 Izbori 2011. - predstavljanje programa
 08:05 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 10:15 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 10:45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 11:35 Imperatriz, telenovela

(dvije epizode)
 13:15 Ruža vjetrova, serija (R)
 14:10 Krv nije voda, serija (R)
 15:00 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 16:55 RTL 5 do 5
 17:05 Večera za 5, lifestyle emisija
 18:00 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:05 Krv nije voda, serija
 20:00 Ruža vjetrova, serija
 21:00 Kost, serija
 21:50 Put osвете, kriminalistička serija (dvije epizode)
 23:40 RTL Vijesti
 23:55 Univerzalni vojnici, igrani film, akcijski (R)
 01:45 Astro show, emisija uživo
 02:45 Kost, serija (R)
 03:25 RTL Danas, informativna emisija (R)

**SRIJEDA
30.11.2011.**

06:09 Najava programa
 06:14 Među nama (R)
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 09:07 Kralj vinograda 3, serija
 09:52 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Mare TV 5, dokumentarna serija
 11:15 Oprah show
 12:00 Dnevnik
 12:35 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
 13:20 Sve će biti dobro, serija
 14:05 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:20 Ekumena, religijski kontakt program
 14:50 Alisa, slušaj svoje srce
 15:35 Indeks, emisija o školstvu
 16:05 HAZU Portreti
 16:25 Hrvatska uživo
 17:00 Vijesti
 17:25 8. kat, talk show
 18:20 Od Lark Risea do Candleforda 4, serija
 19:15 LOTO 7/39
 19:30 Dnevnik
 20:10 Stipe u gostima 4, serija
 20:50 Misija: Zajedno
 21:45 Paralele
 22:20 Dnevnik 3
 22:45 Vijesti iz kulture
 22:50 Drugi format
 23:40 Komora, američki film (R)
 01:30 U uredu 4, serija
 01:50 Žica 4, serija
 02:45 Oprah show
 03:25 Skica za portret
 03:40 Paralele (R)
 04:05 Drugi format (R)

04:50 Kralj vinograda 3, serija
 05:35 8. kat, talk show (R)

06:15 Najava programa
 06:20 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela (R)
 07:05 Patak Frka, (R)
 07:30 Gladijatorska akademija, crtana serija
 07:55 Mala TV
 08:25 Connor na tajnom zadatku 2, serija za djecu
 08:50 Školski program
 09:35 Crno proročanstvo, serija
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
 10:45 Dvije kaskaderke, američki film (R)
 12:05 Fotografija u Hrvatskoj
 12:15 Briljanteen (R)
 12:55 Mala TV (R)
 13:30 Izbori 2011. - predstavljanje izbornih lista
 15:20 Školski program: (R)
 15:50 Izazovi
 16:10 Rupert, crtana serija
 16:30 Izbori 2011. - sučeljavanje
 18:05 Do Tarara i Maora, dokumentarni film (R)
 18:35 4 zida (R)
 19:05 Patak Frka, (R)
 19:30 Glazba, glazba...šansone
 19:55 Gavin i Stacy 2, serija
 20:25 Gavin i Stacy 2, serija
 21:00 Euroliga: Tottenham - Paok, prijenos
 22:55 Žica 4, serija
 23:50 Retrovizor: Zakon i red: Odjel za žrtve 10, serija
 00:35 Retrovizor: Trava zelena 1, serija (R)
 01:05 Retrovizor: Bez traga 7, serija (R)
 01:50 Noćni glazbeni program

06:20 Bakugan, crtana serija
 06:45 Jagodica Bobica
 07:10 Roary, crtana serija
 07:25 Bumba, crtana serija
 07:40 Ptica trkačica
 08:05 TV izlog
 08:20 Nate Berkus Show
 09:15 Kad lišće pada, serija R
 10:10 Ljubav i kazna, serija
 10:30 Inspektor Rex, serija R
 12:10 IN magazin R
 13:00 Larin izbor, serija R
 14:00 Teresa, serija
 16:00 Inspektor Rex, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Ljubav i kazna, serija
 21:00 Larin izbor, serija
 22:05 Večernje vijesti
 22:25 Cura sa zadatkom 2:

Lijepa i naoružana, film
00:30 Europski zigolo, film
02:05 Seinfeld, serija
02:35 Nestali, serija
03:20 Zvijer, serija R
04:05 Ezo TV, tarot show
05:35 Nate Berkus Show R
06:20 Kraj programa

06.00 RTL Danas, (R)
06.35 Dragon Ball Z, film (R)
07.05 PopPixie, crtani film
07.15 Izbori 2011. - predstavljajući programa
08.05 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
10.15 Ekkluziv Tabloid, (R)
10.45 Večera za 5, (R)
11.35 Emperatriz, telenovela (dvije epizode)
13.15 Ruža vjetrova, serija (R)
14.10 Krv nije voda, serija (R)
15.00 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16.55 RTL 5 do 5
17.05 Večera za 5
18.00 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Kost, serija
21.50 CSI: NY, serija (dvije epizode)
23.40 RTL Vijesti, informativna emisija
23.55 Put osвете, serija (dvije epizode)
01.35 Astro show, emisija uživo
02.35 Kost, serija (R)
03.20 RTL Danas, informativna emisija (R)

ČETVRTAK 1.12.2011.

06:10 Najava programa
06:15 Ekumena, religijski kontakt program (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Kralj vinograda 3, serija
09:50 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Mare TV 5, dokumentarna serija
11:10 Oprah show
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zovim, vrijeme stane - telenovela
13:20 Sve će biti dobro, serija
14:05 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:20 Trenutak spoznaje
14:50 Alisa, slušaj svoje srce
15:35 Doživjeti stotu, dokumentarni film
16:05 Fotografija u Hrvatskoj
16:25 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
17:25 8. kat, talk show
18:25 Od Lark Risea do Candleforda 4, serija
19:30 Dnevnik
20:10 Sve u 7!, kviz
21:05 Ulicama kružim, dokumentarni film
22:15 Pola ure kulture
22:50 Dnevnik 3
23:20 Vijesti iz kulture
23:25 Mimara, dok. film
23:55 Vatrene ulice, američki film (R)

01:25 Zalagaonica, dokumentarna serija
01:50 Žica 4, serija
02:45 Skica za portret
03:10 Ulicama kružim, dokumentarni film
04:15 Pola ure kulture (R)
04:40 Kralj vinograda 3, serija
05:25 8. kat, talk show (R)

06:15 Najava programa
06:20 Kad zovim, vrijeme stane - telenovela (R)
07:05 animirana serija (R)
07:30 Gladijatorska akademija, crtana serija
07:55 Mala TV
08:25 Connor na tajnom zadatku 2, serija za djecu
08:50 Školski program:
09:35 Crno proročanstvo, serija za mlade
10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
10:45 Rin Tin Tin, bugarsko-američki film za djecu
12:15 Fotografija u Hrvatskoj
12:25 KS automagazin (R)
12:55 Mala TV (R)
13:30 Izbori 2011. - predstavljajući izbornih lista
15:25 Izbori 2011. - sučeljavanje
17:00 Izbori 2011. - sučeljavanje
18:35 Traumatologija (R)
19:05 animirana serija
19:35 Glazba, glazba... jazz
20:00 Zalagaonica, dokumentarna serija
20:20 Zalagaonica, dokumentarna serija

20:50 Euroliga, emisija uoči
21:00 Euroliga: Stoke - Dinamo K, prijenos
22:50 Euroliga, emisija nakon
23:15 Žica 4, serija
00:10 Retrovizor: Zakon i red: Odjel za žrtve 10, serija
00:55 Retrovizor: Trava zelena 1, serija (R)
01:25 Retrovizor: Bez traga 7, serija (R)
02:10 Noćni glazbeni program

06:20 Bakugan, crtana serija
06:45 Jagodica Bobica
07:10 Roary, crtana serija
07:25 Bumba, crtana serija
07:40 Ptica trkačica
08:05 TV izlog
08:20 Nate Berkus Show
09:15 Kad lišće pada, serija R
10:10 Ljubav i kazna, serija R
11:10 Inspektor Rex, serija R
12:10 IN magazin R
13:00 Larin izbor, serija R
14:00 Teresa, serija
16:00 Inspektor Rex, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Ljubav i kazna, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Provjereno, informativni magazin
23:25 Plemenita krv, film
01:10 Glasnici 2, igrani film
02:45 Nestali, serija
03:30 Sjedi i šuti!, serija
04:00 Ezo TV, tarot show

05:30 Nate Berkus Show R
06:15 Kraj programa

06.00 RTL Danas, informativna emisija (R)
06.35 Dragon Ball Z, animirani film (R)
07.05 PopPixie, crtani film
07.15 Izbori 2011. - predstavljajući programa
08.05 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
10.15 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
10.45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11.35 Emperatriz, telenovela (dvije epizode)
13.15 Ruža vjetrova, serija (R)
14.10 Krv nije voda, serija (R)
15.00 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16.55 RTL 5 do 5
17.05 Večera za 5, lifestyle emisija
18.00 Ekkluziv Tabloid, magazin
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija (R)
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Kost, kriminalistička serija
21.50 Kućanice, humorna serija (dvije epizode)
23.40 RTL Vijesti
23.55 CSI: NY, serija (dvije epizode)
01.35 Astro show, emisija uživo
02.35 Kost, serija (R)
03.20 RTL Danas, informativna emisija (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice, emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 15,35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov (četvrtkom) • Minute za jazz (petkom)

19,30 - 20,00

»Europski magazin« - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • »Kulturna povijest« (utorkom) • »Znanjem do zdravlja« (srijedom) • »Razmišljanje dopušteno« (četvrtkom) • »Tjedni vodič« (petkom)

20,00 - 20,30

»U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • »Aktualije« (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
18,15 »Vojvodanski tjedan«
18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19,00 »Vjerska emisija«, duhovna glazba
20,00 Divni novi svijet
20,55 Odjava programa

Nedjelja

18,00 Najava programa, Vijesti dana
18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19,30 »Putnici kroz vrijeme« emisija za djecu Hrvatskoga radija
20,00 »Hrvatima izvan domovine« - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

AKTIVNOSTI SPORTSKE SEKCIJE HKUD-A »VLADIMIR NAZOR« IZ SOMBORA

Sve aktivnija sportska sekcija

SOMBOR – Šahisti sportske sekcije HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora i ove godine organiziraju božićni turnir u šahu koji se igra srijedom, u periodu od 16. studenog do 21. prosinca. Odigrat će se šest kola u prostorijama Hrvatskog doma, a ove godine se na božićni turnir prijavilo 18 sudionika, članova društva i članova sportske sekcije. Svake se srijede igraju po tri partije, a na božićnom koncertu u organizaciji Društva bit će proglašen pobjednik turnira kojemu će biti uručiti pokal, a ostalim sudionicima diplome. Prema riječima pročelnika sportske sekcije *Pavla Matarića* u siječnju iduće godine bit će organiziran Memorijalni turnir u šahu »Profesor Franja Matarić« od 18. siječnja do 7. ožujka. Ove je godine na turniru sudjelovalo 18 šahista, a pročelnik sportske sekcije se nada da će iduće godine biti više prijavljenih natjecatelja. U planu je i gostovanje somborskih šahista u Bačkom Bregu, Stanišiću i drugim mjestima somborske općine, a za uzvrat bi i šahisti HKUD-a »Vladimir Nazor« bili domaćini šahistima iz ovih mjesta. Stolnotenisači sportske sekcije trenutačno sudjeluju u općinskoj ligi i dosad je odigrano pet kola u kojima su na dva susreta pobijedili i u tri izgubili. Sportska sekcija HKUD-a »Vladimir Nazor« organizirat će novogodišnji stolnotenisački turnir koji će se održati u dva dana, 14. i 16. prosinca, dok će se u svibnju iduće godine, kao i ove, organizirati Memorijalni stolnotenisački turnir »Stipan Bakić«, na kojemu će sudjelovati sportisti iz mnogih udruga. Na sjednici Upravnog odbora »Nazora« usvojena je odluka da veslači sudjeluju na Drinskoj regati u srpnju 2012. godine, koja će se održati u Bajinoj Bašti i Loznici. Također, veslači će sudjelovati i na Maratonu lađa na Neretvi, na maratonima na rijeci Dravi od Osijeka do Aljmaša i na Dunavu od Vukovara do Iloka, a nedavno su dobili ponudu sudjelovati i na veslačkom maratonu na Bosutu u Vinkovcima. Sportska sekcija će za sve članove 10. ožujka sljedeće godine u Velikoj dvorani Hrvatskoga doma organizirati »Sportsku večer« na kojoj će se govoriti o ovoj sekciji, pogledat će se snimke aktivnosti na video zidu i zabavljati uz tamburaše.

Z.G.

KARATE

Međunarodni karate turnir »Apatinski pobjednik«

APATIN – Članovi karate kluba »Enpi« osvojili su 12 odličja na međunarodnom turniru »Apatinski pobjednik« na kojemu je nastupilo oko 250 natjecatelja iz Mađarske, R. Srpske i Srbije. Zlato: Dario Cipo, Danijel Vojnić, Maja Svrđlin; Srebro: Jovan Mirković, Dragoslav Jovičić kate i borbe, Marko Dakić, Miloš Savić; Bronza: Danilo Divjak, Stefan Savić, Boris Berić, kata tim pionira (Stefan Savić, Miloš Savić, Marko Dakić).

Europski kup

SOFIJA – Mladi natjecatelji Mačevalačkog kluba »Spartak« su ostvarili veliki uspjeh u kadetskoj konkurenciji u sablji na Europskom kupu u Bugarskoj, održanom sredinom ovoga mjeseca u Sofiji. U muškoj konkurenciji Marko Kljajić osvojio je 16. mjesto, Luka Tikvicki 35. mjesto i Martin Nimčević 44. mjesto, dok je u ženskoj konkurenciji Bojana Kljajić osvojila 34. mjesto. Marko Kljajić je, plasirajući se u osminu finala, ostvario najbolji rezultat u povijesti srpske sablje u kadetskoj konkurenciji. Ostvarivši ovakav uspjeh, natjecatelji Mačevalačkog kluba »Spartak« značajno su popravili poziciju na europskoj listi kadeta u disciplini sablja. Ovo je vrhunski rezultat s obzirom na kratko vrijeme postojanja mačevanja u Subotici i na nedostatak financijskih sredstava i prostora za treniranje, odn. dvorane.

PLIVANJE

Kup Novoga Sada

NOVI SAD – Međunarodni plivački miting »Kup Novog Sada 2011« na kojemu je sudjelovao 31 klub s 430 plivača iz: Bosne i Hercegovine, Bugarske, Hrvatske, Njemačke, Mađarske, Makedonije, Crne Gore, Rumunjske, Slovenije i Srbije, održan

je prošloga vikenda (18. i 19. studenoga) u Novom Sadu. Plivači Spartaka su osvojili ukupno 4 odličja (2 zlatna, 1 srebrno i 1 brončano). Kategorija 13-14 godina: Bojan Rašković (1. mjesto 100 leđno, 1. mjesto 200 slobodno), Andrej Barna (2. mjesto 100 slobodno, 3. mjesto 200 slobodno).

FLASH VIJESTI

- * NOGOMET, Superliga: Spartak – Javor 1:0
- * NOGOMET, Vojvodanska liga Istok: Bačka – Kolonija 2:2
- * ODBOJKA, Superliga, žene: Spartak – Tent 3:2
- * ODBOJKA, Prva liga: Sterija – Spartak 0:3
- * RUKOMET, Prva liga: Mokra Gora – Spartak Vojput 26:27
- * KOŠARKA, Prva liga, žene: Čelarevo – Spartak 67:52
- * KOŠARKA, B liga: Spartak – Radnički Student 96:83
- * DIZANJE UTEGA: Spartak prvak države po 13. put

25. studenoga 2011.

MARKO MAJLAT, NOGOMETAŠ NOGOMETNOG KLUBA »ZRINJSKI« IZ SUBOTICE

Na proljeće ćemo biti još bolji

Najmlađa smo momčad u ligi i svakim novim susretom dobivamo na iskustvu

Razgovor vodio: Dražen Prčić

derbi protiv momčadi 'Dušan Silni', jer sam u toj utakmici dao drugi gol za našu momčad i do kraja je rezultat bio posve neizvjestan, a prikazan je vrlo dobar nogomet na razini našeg natjecanja.»

NOGOMETNI PUT

Marko Majlat je prve nogometne korake napravio u subotičkoj »Bačkoj«, a razvojni nogometni put ga je vodio kroz još nekoliko klubova poput »Bajmoka«, »Žednika« i »Đurđina«, nakon čega je jedno vrijeme napustio nogomet i posvetio se karateu i folkloru.

»Kada je došlo do formiranja, tj. obnavljanja NK-a »Zrinjski«, ponovno sam se aktivirao i vratio se nogometu koji ipak najviše volim. U novoj momčadi sam isprva počeo igrati na poziciji desnog krila, ali me je trener prekomandirao u sredinu, namijenivši mi mnogo veću angažiranost u igri. Kao svoju kvalitetu, prije svega, smatram brzinu koju posjedujem i sposobnost kontroliranja lopte, što mi puno pomaže u novoj ulozi veznjaka.«

PRVA SENIORSKA SEZONA

Iako je po godinama još uvijek junior, Majlat se stjecajem sportskih okolnosti od ove godine nalazi u seniorskom pogonu, igrajući skupa s igračima koji su znatno stariji od njega, ili protiv njih.

»Isprva mi je to bilo pomalo čudno, da se primjerice nađem u situacijama kada je na suprotnoj strani nogometaš koji bi mi po godinama mogao biti otac, ali vremenom sam se, kao i brojni moji suigrači istih godina, navikao i to mi više uopće ne pri-

činjava nikakav problem. Veći problem predstavlja okolnost što nemamo potrebno iskustvo, jer su mnogi bez kontinuiranog nogometnog razvoja kroz razvojne selekcije odjednom upali u aktivnu seniorsku konkurenciju. Osobno, posljednju aktivnu sezonu igrao sam u kadetima, a nekima je to bila pionirska momčad ili uopće nisu nikada igrali pod nekim stručnim nadzorom.«

PRIPREME ZA NASTAVAK SEZONE

»Tijekom zime ćemo održavati treninge u zatvorenom prostoru, a u planu su i treninzi na otvorenom, da bi se radilo na stjecanju potrebne tjelesne spremne i kondicije. Na proljeće nas očekuje mnogo više susreta na domaćem terenu, jer smo zbog specifične situacije brojne susrete prvoga dijela odigrali kao gosti, pa je i to prigoda za popravljivanje bodovnog salda i zauzimanje bolje pozicije na prvenstvenoj tablici. Također, na proljeće će mnogi od nas promijeniti školsku smjenu pa ćemo više biti skupa na popodnevnom treninzima, što tijekom jesenjeg dijela nije bio slučaj, te je na treninzima ponekad nedostajalo i pola momčadi.«

ČAST IGRANJA

»Za mene igranje u prvoj nogometnoj generaciji 'Zrinjskog' predstavlja veliku čast i drago mi je što mi se ukazala prigoda igrati u ovome klubu. Volio bih kada bi moje dobre igre u dresu 'Zrinjskog' skrenule pozornost na mene i moju nogometnu kvalitetu, pa da u budućnosti zaigram u nekoj momčadi iz višeg ranga natjecanja.«

Posljednjim odigranim kolom Gradske nogometne lige Subotice, NK »Zrinjski« iz Subotice je završio svoju prvu debitantsku polusezonu u službenom natjecanju najnižega nogometnog razreda.

Tri pobjede, jedan neodlučen rezultat i sedam poraza, donijeli su deset osvojenih bodova i deseto mjesto u konkurenciji od dvanaest momčadi s teritorija općine Subotica. Kako je sve to izgledalo u nogometnoj praksi proteklih nekoliko mjeseci, ispričat će učenik Srednje politehničke škole Marko Majlat (1993.), jedan od najboljih nogometaša »Zrinjskog«.

»Na početku igranja u natjecanju Gradske lige Subotice postojala su manja strahovanja kako će izgledati kada budemo igrali u sredinama koje možda neće blagonaklono gledati nastup jednog kluba s hrvatskim predznakom. No, na terenu nikada nismo imali nikakvih problema, jer nogometaši nisu nacionalno opterećeni. Bilo je manjih provokacija s tribina, ali se sve završilo na tome. Odigrali smo svih jedana-

est susreta, osvojili deset bodova, nismo posljednji i nastojat ćemo u proljetnome dijelu napraviti još bolji rezultat i zauzeti mjesto na sredini tablice. Možemo biti zadovoljni ostvarenim, ipak je ovo tek početak«, kaže Marko Majlat.

RAZVOJ KLUBA

Nakon pokretanja momčadi koja će predstavljati NK »Zrinjski«, slijedilo je okupljanje igrača i početak pripremnoga rada za predstojeću sezonu u Gradskoj nogometnoj ligi Subotice.

»Tijekom ljeta smo vrijedno radili i pripremali se, održali brojne treninge i na koncu odigrali sve prvenstvene susrete. Uložili smo mnogo truda, jer za razliku od drugih, mnogo iskusnijih ekipa koje su skupa i po nekoliko godina, mi smo se prvi puta okupili tek prije nekoliko mjeseci. Inače smo i službeno najmlađa momčad u natjecanju Gradske lige, pa nam i to predstavlja određeni hendikep, ali s vremenom i novim susretima biti će mnogo bolje. Susret koji će mi ostati dugo u sjećanju je bio

POGLED S TRIBINA

Uvijek ista priča

»Dinamo« 40, »Hajduk« 30, »Split« 30 – nakon samo 15 odigranih prvenstvenih kola 1. HNL bodovna razlika između lidera i prvih pratilaca, splitskog dvojca, dostigla je velikih i po svemu sudeći nedostižnih deset bodova prednosti u korist starog-novog prvaka Hrvatske. Uvijek ista priča na terenima domaće nogometne lige, države koja je 12. na svijetu, koja je izborila plasman na Euro 2012. i nakon dugo vremena ima predstavnika u Ligi prvaka.

Ali sve to, izuzev Dinama, nažalost je slabo i malo vrijedi u nekim ozbiljnijim nogometnim razmjerima. »Modri« su godinama neprikosnoveni jer imaju najjači financijski

potencijal, najbolje igrače i najdužu klupu. A imaju, mislio tko što hoće, i najboljeg menadžera koji je svima dokazao kvalitetu svoje vizije u pogledu mladih i talentiranih nogometaša kojima je vjerovao i u koje je ulagao. Danas su oni »uposlenici« velikih momčadi i igraju za golemi novac, koji je u istoj

mjeri pratio i njihov transfer iz hrvatskoga klupskog nogometa. S njima je nekada »Dinamo« bio prvak, baš kao što će to, kako stvari stoje, s novim budućim zvijezdama vrlo vjerojatno biti i na koncu prvenstvene utrke 2011./12. Ostalima, koji čine epizodni dekor natjecanja u 1. HNL, preostaju samo »mrvice« u vidu mjesta koja garantiraju izlazak u Europu, trenutačni dah živosti svakoga kluba.

No, ni mrvice nisu preostale nogometašima »Karlovca« koji su u nedjelju, 20. studenoga, odlučili iskoristiti svoje pravo na štrajk i odbili otputovati na prvenstveni duel protiv »Rijeke«. Mjesecima ne dobivaju plaću, ozbiljno im je ugrožena egzistencija i jednostavno nemaju više snage za nogometni entuzijazam. Prvi put u povijesti elitnoga razreda hrvatskog nogometa dogodilo se neodigravanje prvenstvenog susreta i sada je pitanje hoće li ovakav potez Karlovčana povući za sobom i druge momčadi, tj. njihove igrače koji su u sličnim situacijama, na ovakve drastične mjere odbijanja »obavljanja posla« za koji su (ne)plaćeni.

Zbog toga je sve uvijek ista priča...

D. P.

P. S.

Dinamo je ponovno izgubio u Ligi prvaka...

NOGOMET

Dinamo bježi prema tituli

Visokom gostujućom pobjedom protiv najbližeg pratioca Splita (3-0) i neočekivanim porazom Hajduka (Lokomotiva 1-0), zagrebački Dinamo je uvećao svoju prednost na golemih deset bodova.

Ostali rezultati 15. kola: Varaždin – Inter 3-2, Šibenik – Lučko 1-1, Zadar – Osijek 2-1, Istra 1961 – Slaven 2-1, Zagreb – Cibalia 1-1. Tablica: Dinamo 40, Hajduk, Split 30, Slaven 27, Osijek, Inter 23, Cibalia 21, Zagreb 20, Lokomotiva, Zadar 19, Rijeka 17, Šibenik, Lučko, Istra 1961, Karlovac 14, Varaždin 5.

KOŠARKA

Cedevita prva

Rutiniranom pobjedom protiv Krke (89-67) košarkaši Cedevite riskoristili su poraz vodećeg Partizana (Laško 72-62) i zasjeli na prvo mjesto regionalne ABA lige. Zagreb CO je doma svladao momčad Heliosa (72-56), dok je Cibona upisala poraz na gostovanju kod Budućnosti (85-69).

S 15 osvojenih bodova iz 8 susreta Cedevita vodi na tablici, Cibona je šesta s 13, dok je Zagreb CO sedmi s 12 osvojenih bodova.

HOKEJ

Prekid uspješne serije

Porazom na gostujućem ledu u Grazu protiv Graz99ersa (3-5), prekinuta je serija od sedam uzastopnih pobjeda Medveščaka, zahvaljujući kojoj se zagrebačka momčad ustalila u sredini tablice EBEL lige. »Medvjedi« su apsolutni hit nove sezone, a odličnim igrama navješćuju veliki potencijal u nastavku regionalnog hokejaškog natjecanja.

RUKOMET

Gostujuća pobjeda Zagreba

Hrvatski prvak je uspio iznenaditi momčad Chambéryja (28-26) na njegovom parketu i učinio veliki korak u borbi za osvajanjem drugog mjesta u skupini A nove sezone rukometne Lige prvaka. Najbolji u redovima »Zagrebaša« bili su Špiler sa 7 pogodaka, te Balić i Kopljar s 5 postignutih pogodaka, dok su na vratima dobar posao napravili vratari Šego i Pešić. Sutra, u subotu 26. studenoga, u Zagrebu je na programu novi duel istih momčadi, koji bi u slučaju pobjede momčadi trenera Obrvana, još više učvrstio drugu poziciju koja donosi veće šanse u kasnijem razigravanju.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem garažu u centralnoj garaži na Radijalcu, na katu. Tel.: 064/288-72-13.

Iznajmljujem apartmane u blizini mora – Crikvenica. Tel.: +385/ 51/241-053.

Izdaje se jednosoban stan na Radijalcu za jednu ili dvije osobe. Tel.: 064/ 2887 213.

Prodajem klaviretnu autoprikolicu. Tel.: 024/ 566-898.

Dvorila bih starije osobe, ili vodila kućanstvo. Svaki dogovor je moguć. Tel.: 060/ 0555-907.

Tražim pouzdanu obitelj koja bi rado prihvatila skrbiti za stariju ženu kao člana obitelji. Osijek, Našice, Bjelovar, Krapina, Toplice i Koprivnica. Hitno! Tel.: +381/ 62-12-93-892.

Izdajem u Kraljevici dobro opremljen apartman s velikom terasom, 150 m od plaže. Tel.: 063 7400209

Izdajem sobe s kupatilom i upotrebom kuhinje u Makarskoj. Parking osiguran. Tel.: 021 6433 – 395; 060 6331 910; 00 385 21 617 909.

Prodajem nedovršenu kuću na placu od 400 m² u Tavankutskoj ulici, preko puta Blaškova križa, u blizini centra grada. Tel.: 062 513 798.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne

prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

Izdajem sobu za bruća, ulica Petra Lekovića 13/13. Tel.: 024 522 794.

Prodajem vikendicu na Paliću u Vikend naselju, stambeni dio 54 m², a dvorišni oko 400 m². Tel.: 063 502 396 i 063 504 972.

Izdaje se namješten stan od 25 m² za dva učenika ili studenta u Zemunu. Tel.: (011) 2104 257.

Prodaju se razna bunjevačka ruva, svile, sefiri, žoržet, svilene i druge marame, kožne muške čizme i ženske folklor cipele. Tel.: 024/532570

Prodaje se kombajn 780 Zmaj sa adaptacijom za suncokret 142 ili 141. Tel.: 024/532570

Prodajem sveže vrcani med: suncokretov (400 din/kg) i bagremov (450 din/kg). Tel.: 065/ 505 1957.

Izdajem namješteni jednosobni stan na Prozivci, Nade Dimić 40. Tel.: 783 209, zvati od 17 do 20 sati.

Slobodan muškarac (45) upoznao bi slobodnu žensku ozbiljnu osobu bez obveza. Tel.: 063/8533015.

Čamci od bijelog slavonskog hrasta po vašim ili mojim dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064-3467056 ; www.okrugic-camci.co.rs

Izdajem dvosoban namješten stan u centru Subotice. Tel.: 064-9699933.

Prodajem prirodne rakije od dunje, šljive i miješanog voća. Tel.: 024-532-179; 0628170152.

Prodajem stan 42 m² u Kerskom naselju. Može zamjena za poljoprivredno zemljište (okolica Starog Žednika, Đurđin, Mala Bosna, Verušić). Cijena: 20.500 eura. Tel.: 069 2355039.

Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisma« iz Subotice moli ljude dobre volje da im daruju polovni pianino ili bolju klavijaturu (sintisajzer) potrebnu za aktivnosti udruge. Predstavnik udruge možete kontaktirati na telefon: 060/016-1167.

Kupujem: plinske boce, plaćam 1000 dinara, krupnjak krupač Odžaci do 70 eura, a Lifam do 50 eura i kupujem traktor IMT ili Rakovica, priključne strojeve, motokultivator. Tel.: 063-8131246.

U Subotici na Radijalcu izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG CATV, za učenika-cu studenta-cu nepušača. Tel.: 024-558227 ili 061-1979116.

Torte i kolače pravim. POVOLJNO. Tel.: 024-527-499 i 064-18-39-591.

Prodajem sliku ulje na platnu hrvatskog slikara Ivana Čorka. Slika je stara 50-60 godina. Tel.: 061-139-19-52.

Prodajem ulje lavande, pomaže kod problema s: bakterijom eserihije coli, bronhijalne astme glavobolje. Tel.: 064-29-42-338.

Jeftino se prodaje sljedeća dječja oprema: dječji krevetac, dječja kolica, ljetna kolica, hodalica, hranilica, igračka Kengur, ruksak za nošenje bebe. Tel.: 24-525-232

Izdaje se konformno namješten stan na Radijalcu na I. katu, lift, itd. Tel.: 064-288-7213.

U najljepšem dijelu Kertvaroša u Subotici 800 m od Gradske kuće prodaje se dio obiteljske kuće cca 60 m spremno za adaptaciju za 15.500 eura. Tel.: 063-8838747 i 024-572-875.

Kupio bih vjetrenjaču za 12V.=750W. Može nekompletna ili neispravna. Tel.: 061 691 92 37.

U Subotici, na Radijalcu, izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG, CATV. Za učenika ili učenicu, studenta, nepušača. Tel.: 024 558 227 ili 061 19 79 116.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 40 EURA

☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**

* **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

HRVATSKARIJEČ

Foto: Ivan Horvat

ETNOLOZI U LEMEŠU

MEĐUNARODNI KLUB OLDTAJMERA »SUBOTICA«

Otvorenje radnoga prostora

Prigodnom svečanošću, uz nazočnost gostiju i članova iz nekoliko zemalja u okruženju, u subotu, 19. studenoga, otvoren je novi prostor Međunarodnog oldtajmer kluba »Subotica«. Prostor se nalazi na adresi Aleja Maršala Tita 13, u subotičkom naselju Radijalac, a detalje u vezi funkcioniranja i djelovanja subotičkih ljubitelja starih automobila pojasnio nam je predsjednik kluba *Teufik Isaković*.

»Prostor smo dobili od Grada zahvaljujući pomoći resora za sport, mladež i turizam i u njemu ćemo nastaviti s našim djelovanjem započetim osnivanjem 2010. godine. U radu našega kluba sudjeluje 35 članova iz svih država iz okruženja, a koncipiran je kao prvi takav u ovome dijelu Europe gdje su njegovi osnivači iz nekoliko država, a ne mještani sredine u kojoj je klub osnovan. Zanimljivo je istaknuti kako naši članovi iz Hrvatske dolaze iz nekoliko gradova poput: Zagreba, Virovitice, Zadra, Suhopolja, Sesveta, Našica, Osijeka i drugih, a radit ćemo i na daljnjem omasovljenju našeg članstva zainteresiranim pojedincima iz drugih zemalja iz neposrednog okruženja. Naša glavna godišnja manifestacija je međunarodni susret oldtajmer vozila koji se već tradicionalno održava prvoga vikenda u lipnju. Osobno i sam sudjelujem, uvijek kada mi vrijeme dozvoli, na brojnim susretima u zemlji i inozemstvu«.

Jedan od gostiju na ovoj svečanosti bio je i Vladimir Poljak, ljubitelj oldtajmer vozila iz Zagreba, koji je ujedno i osnivač subotičkoga kluba.

»S Teufikom Isakovićem sam se znao od prije, s oldtajmer susreta, i na njegov poziv sam odlučio prihvatiti zajedničko osnivanje Međunarodnog oldtajmer kluba 'Subotica' i to je jedini klub čiji sam član. Godinama sam dolazio na susrete u Srbiju, a na Isakovićev poziv sam prvi put došao u Suboticu i grad mi se veoma dopao, te mi je dodatno drago članstvo u ovome klubu. U svojoj kolekciji posjedujem nekoliko oldtajmer vozila: Opel record iz 1969., Fiću iz 1964. i 1980., Fiat 1100 iz 1962. i IMV Kombi iz 1969. godine. Volio bih reći kako svi misle da smo mi koji se bavimo oldtajmerima neki bogataši, ali to uopće nije istina. U pitanju je naš hobi zbog kojega se često odričemo mnogo toga. Primjerice ja već osam godina nisam bio na ljetovanju na moru. Moje zadovoljstvo su sudjelovanja na susretima, a ove godine sam po Srbiji i Bosni napravio više od 4.000 kilometara. U pitanju je velika ljubav i entuzijazam, druženje s ljudima koji dijele iste interese, razmjenjuju iskustva, a plod ovog lijepog hobija je i moje članstvo u Međunarodnom oldtajmer klubu 'Subotica'«.

25. studenoga 2011.

Kad sam imao pet godina, moja majka mi je uvijek govorila da je sreća ključ uspješnog života.
Kad sam krenuo u školu, pitali su me što želim biti kad odrastem.
Napisao sam sretan.
Rekli su mi da nisam najbolje shvatio zadaću.
A ja sam im rekao da oni nisu...

Nepoznati autor

Do sljedeće sezone..

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU
NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Marko Vidaković

Koje godine i gdje je rođen hrvatski botaničar i dendrolog Marko Vidaković?
Što je bio po struci?
Gdje je obavljao znanstvenu djelatnost?
U kojim stranim zemljama je radio kao stručnjak u svojoj oblasti?
Čega je bio dugogodišnji predstojnik?
Što je osnovao 1996. godine u Hrvatskoj?
Kada i gdje je umro Marko Vidaković?

Roden je 29. listopada 1924. godine u Lemešu.
Šumarski inženjer.
Bio je predavač na Šumarskom fakultetu u Zagrebu i član HAZU-a.
Radio je za UNDP i FAO u Pakistanu, Vijetnamu i Madarskoj.
Arboretuma u Trstenom.
Prvu klonsku sjemensku plantažu hrasta lužnjaka.
Umro je 15. kolovoza 2002. godine u Zagrebu.

Žali se Ivan prijatelju:
- Bio sam kod liječnika!
- I što ti je rekao?
- 150 eura.
- Nisam pitao za novac, nego što imaš?
- 50 eura.
- No, reci mi konačno što ti fali?
- 100 eura.

Na jednom plesu prilazi jedan gospodin dami:
- Oprostite, promatram vas već više od jednog sata, ali se ustručavam reći vam...
- Slobodno recite.
- Kad god se nasmijete, poželim vam reći da dođete kod mene.
- Oh, vi ste baš neki veliki zavodnik.
- O, ne. Ja sam zubar.

Pita sin oca:
- Je li istina da u nekim zemljama Afrike čovjek ne upozna ženu dok se ne oženi?
- Tako je to u mnogim zemljama, sine...

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

SVE NA JEDNOM MJESTU

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

VIKEND AKCIJA

**25.11-
28.11.2011.**

Šaran svježa riba 1kg

Svježa svinjska jetra 1kg

Šampinjoni 300g

1kg 219.67 din

~~269.90din~~
259.50din

~~99.90din~~
95.50din

~~69.90din~~
65.50din

Brašno T400 meko 1kg

VELIKA AKCIJA!

Sok Sinalco Cola, Fresco, Tangerine 2l

1l 37.45 din

Vino Crno 2l

1l 84.95 din

~~49.90din~~
42.99din

~~85.90din~~
74.50din

~~185.90din~~
169.50din

Kornišoni 2x670g + miješana salata gratis

1kg 261.12 din

Kukuruz šećerac 450g

1kg 155.33 din

Ekočin 1kg

~~379.90din~~
349.50din

~~79.90din~~
69.50din

~~168.90din~~
136.50din

REKLAMA JE POTREBNA I NAJBOLJIMA

VOJVODANSKA Svaštara
ZLATNI RUDNIK INFORMACIJA

OPEL
AUTO DELOVI
VETROPROSTOR
AUTO LINE

MALE OGLASI
BESPLATNI MALI OGLASI

TELESAT
ALARM
KAMERE
POZA

NOVA AKCIJA EURO GASA
UGRADNJA ZA VOZILA
od 429€

KES ZALAGAONICA ZALOGHAZ
POZAJMICE - OTKUP ZLATA
ISPLATE ODMAH
SUBOTICA - NOVI SAD
Tel: 024/ 558-487

Badaoui
Pobitih za vašu porodicu
20 godina sa vama

EGZOTIČNO LETOVANJE ZA 2 OSOBE
MIE SA VI GDE MOŽETE VOLJETI

DA
Zajedno do novca

RAŠADNIK "SPREMIČ"
Vino celina
Faj, pite, meso
Izrada hrane
063 577-557

Čitajte u Svaštari
BRAD PITT
se povlači
iz glume...
strana 61.

MILA KUBES
je konačno nagrađena
zbog svog talenta...
strana 67.

www.svastara.rs

VOJVODANSKA Svaštara